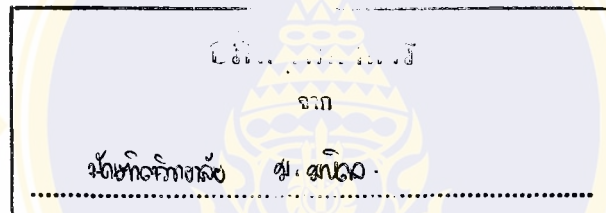




ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ

ของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร

**FACTORS AFFECTING HOUSEWIFE DECISION ON
PESTICIDE-FREE VEGETABLES CONSUMPTION IN BANGKOK**



สลักจิต ศิรินันท์
✓

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2539

๑๗
๙๖๘๗
๙๕๓๙

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร

สลักจิต ศิรินันท์

สลักจิต ศิรินันท์

ผู้วิจัย

ลัดดาวัลย์ ทองนพ

ลัดดาวัลย์ ทองนพ , วท.บ. , M.P.H

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พิสิฐ สุกรีพงษ์

พิสิฐ สุกรีพงษ์ , วท.บ. , วท.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ชัชรี นฤทุม

ชัชรี นฤทุม , วท.บ. , วท.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

จิรกุล สุจริตกุล

จิรกุล สุจริตกุล , วท.บ. , สด.ม.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ธ.ก. - -

มนตรี จุลสมัย, พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

ลัดดาวัลย์ ทองนพ

ลัดดาวัลย์ ทองนพ , วท.บ. , M.P.H.

ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

สลักจิต ศิรินันท์

สลักจิต ศิรินันท์

ผู้วิจัย

รุ่งจิรัฐ หุตะเจริญ

รุ่งจิรัฐ หุตะเจริญ, วท.บ., วท.ม.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กิตติศักดิ์ ทองนพ

กิตติศักดิ์ ทองนพ, วท.บ., M.P.H

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พิสิฐ สุกรีพงษ์

พิสิฐ สุกรีพงษ์, วท.บ., วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

จิรกุล สุจริตกุล

จิรกุล สุจริตกุล, วท.บ., ศต.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ชัชวี นฤทุม

ชัชวี นฤทุม, วท.บ., วท.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

มนตรี จุลสมชัย

มนตรี จุลสมชัย, พ.บ., Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รุ่งจิรัฐ หุตะเจริญ

รุ่งจิรัฐ หุตะเจริญ, วท.บ., วท.ม.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสลักจิต ศิรินันท์

วัน เดือน ปี เกิด 21 มีนาคม พ.ศ. 2512

สถานที่เกิด จังหวัดบุรีรัมย์ ประเทศไทย

ประวัติการศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2530 - 2533 :
พยาบาลศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2535 - 2539 :
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

ทุนการวิจัย ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์บางส่วน
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2538

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เนื่องด้วยความกรุณาของ อาจารย์ลัดดาวัลย์ ทองนพ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พิสิฐ ศุภริยพงศ์ รองศาสตราจารย์ ชัยรี นฤพุม อาจารย์จิรกุล สุจริตกุล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์โดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. นายแพทย์เทพนม เมืองแมน อดีตคณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประธานคุมสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์รุ่งจรัส หุดะเจริญ คณบดีคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประธานคุมสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร. อนุชาติ พวงสำลี ที่แนะนำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับแหล่งข้อมูลผักปลอดสารพิษและบุคคลที่ทำงานในวงการนี้อย่างมากมาย

ขอขอบพระคุณ คุณวิฑูรย์ ปัญญากุล (ร้านกรีนเน็ท) ที่ช่วยกรุณาตรวจแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหา ให้คำแนะนำรวมทั้งให้ข้อมูลเรื่องผักปลอดสารพิษ ร้านค้าผักปลอดสารพิษและข้อมูลเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ขอขอบพระคุณเจ้าของร้านผักปลอดสารพิษทั้ง 7 ร้าน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการให้เข้าสัมภาษณ์ลูกค้าที่มาซื้อของที่ร้าน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยคือ คุณกฤษณาและคุณตรีศดา ตริมรรคา (กรีนเน็ทซ็อบ) คุณเพชรและพี่-น้องบ้านอุ้ง (RRAFA) พี่เปาและพี่แดง (ร้านสารพัน) คุณวิไลและนักปฏิบัติธรรม (ชมร. สาขาบึงกลุ่ม) คุณเปรมจิตต์ สิทธิศิริ ดร.พรพรหมณ์ หงส์ลดารมภ์ คุณป้าสัสมิ์และเจ้าของแผงผักปลอดสารพิษทุกแผงในขพพส. พี่กวางและพี่-น้องร้านต้นไม้ใบหญ้า (มูลนิธิหมอมหาบ้าน) คุณจำลอง ศรีเมืองและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน (ร้านสหกรณ์ไร้สารพิษ)

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 19 ทุกท่าน โดยเฉพาะคุณธาริ วัฒนสมบัติ คุณพันพร โชติพฤษชัยกุล ที่ช่วยค้นคว้าข้อมูล คุณสัญญาชัย สุตพันธ์วิหาร คุณศศิลักษณ์ ขำศิริ คุณวรารักษ์ หงษ์พร้อมญาติ ที่ช่วยเก็บแบบสอบถาม คุณวีรบูรณ์ วิจารณ์กุล คุณศรัณย์ บุญเชิดชู ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาและช่วยเหลือรวมทั้งให้ความสะดวกในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจยิ่ง

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้กรุณาจัดสรร “ ทุนอุดหนุนการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ ” ในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อกิตติ คุณแม่สุนีย์ คุณอาสมล คุณอาสุกานดา ศิรินันท์ คุณอาสุมาลี คุณอาชัยณรงค์ พฤษภากร และทันตแพทย์ภราดร ชัยเจริญ ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนในเรื่องกำลังทรัพย์จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สลักจิต ศิรินันท์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน
ในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัย สลักจิต ศิรินันท์

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ธิดาวัลย์ ทองนพ , วท.บ. ,M.P.H.

พิสิฐ ศุภริยพงศ์ , วท.บ. ,วท.ม.

ชัชรี นฤม , วท.บ. ,วท.ม.

จิรกุล สุจริตกุล , วท.บ. ,สท.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 12 กุมภาพันธ์ - 10 เมษายน พ.ศ. 2538 จำนวน 326 คน เป็นแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 150 คน และแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 176 คน โดยมีตัวแปรที่นำมาศึกษาได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ครอบครัว/เดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าไคส์แคว้ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมกับการจำแนกหมู่

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่บ้านตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษคือ การคำนึงถึงสุขภาพร่างกายของตนเองและสมาชิกในครอบครัว และสาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่บ้านที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษคือ ผักปลอดสารพิษมีราคาแพง ส่วนสาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่บ้านตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษคือ ไม่รู้จักผักปลอดสารพิษว่าเป็นอย่างไรและมีจำหน่ายที่ใด

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ได้แก่ อายุ รายได้ครอบครัว/เดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีผลต่อความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้แต่ไม่มีผลต่อทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ปัจจัยด้านอาชีพหลักมีผลต่อความรู้และทักษะแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนปัจจัยด้านจำนวนบุตรมีผลต่อทักษะแต่ไม่มีผลต่อความรู้และการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการตัดสินใจ พบว่า ความรู้ ทักษะ และการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

จากผลการศึกษา สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ว่า การที่จะส่งเสริมให้แม่บ้านหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษมากขึ้นนั้น รัฐบาลหรือหน่วยงานจากเอกชนควรจะเผยแพร่ข่าวสาร รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ อันตรายของสารพิษปราบศัตรูพืชและสารพิษฆ่าแมลงที่มีต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดตั้งตลาดเพื่อรองรับผลผลิตผักปลอดสารพิษและกระจายตลาดผักปลอดสารพิษออกไปจำหน่ายตามเขตต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ควรตรวจสอบคุณภาพผักปลอดสารพิษเป็นระยะ ๆ เพื่อยืนยันให้แน่ชัดว่าไม่มีการใช้สารเคมีในผักปลอดสารพิษจริง ๆ ควรให้เครื่องหมายผักที่ผ่านการตรวจสอบว่าปลอดสารพิษจริง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค และควรจัดตั้งร้านอาหารที่ปรุงจากผลิตภัณฑ์หรือพืชผักปลอดสารพิษ เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตของสังคมเมืองที่ไม่มีเวลาทำกับข้าวเพื่อรับประทานเอง

Thesis Title Factors Affecting Housewife Decision on Pesticide-Free Vegetables
Consumption in Bangkok.

Name Salakjit Sirinanant

Degree Master of Science (Technology of Environmental Management)

Thesis Supervisory Committee

Laddawan Thong-nop, B.Sc. , M.P.H.
Pisit Sukreeyapongse, B.Sc. , M.Sc.
Chatcharee Naritoom, B.sc. , M.Sc.
Jirakul Sutjaritkul, B.Sc. , M.Sc.

Date of Graduation 12 February B.E. 2539 (1996)

ABSTRACT

This is the study of factors affecting housewife decision on pesticide-free vegetables consumption in Bangkok. The study based on the result from the two-month questionnaire survey during the period of February to April 1995.

The aim of the study is to indentify factors which affect Bangkokian housewives decision on pesticide-free vegetables (pfv.) consumption. The data collected by interview, 326 cases, was devided into two groups, namely housewives decided to consume pfv. and housewives decided not to consume pfv. at 150 and 176 cases respectively. The factors employed in the study were: age; education; occupation; number of children in the family; number of members in the family; total income; frequency of eating out; awareness of pesticide residue in vegetable; receiving information about pfv.; and knowledge and attitude about pfv.. The SPSS/PC⁺ Program was assigned for data analyses. Chi-squares, t-test, One-Way Analysis of Variance and Analysis of Variance with Multiple Classification Analysis were the statistical parameters for explanatory in this study.

The study result showed that the major cause affecting housewives decision on pfv. consumption was health concern. While major cause affecting housewives to discontinue pfv. consumption was high price, the major cause affecting housewives decided not to consume pfv. was lack of knowledge about the pfv. in any aspect.

The results pointed out that, statistically significant, the factors affecting housewives knowledge, attitude and decision on pfv. consumption were: age; total income; frequency of eating out; awareness of pesticide residue in vegetables; and receiving information about pfv., while number of members in the family did not affect knowledge, attitude and decision on pfv. consumption. It was shown that the education affected only knowledge but not affected either attitude or decision on pfv. consumption. The occupation affected knowledge and attitude but not affected decision on pfv. consumption, and the number of children in the family affected attitude but not affected knowledge and decision on pfv. consumption.

The analysis of relationship between knowledge, attitude and decision on pfv. consumption found that knowledge, attitude and decision on pfv. consumption have positive direction of relationship.

From the result of this study it is recommended that both the government and non-government agency work in collaboration to promote the pfv. consumption. Its mission is to aimming at supporting housewives to consume more pfv., by the means of: provision of information and knowledge about the danger of chemical used in the farm and chemical residue on products; dissemination of knowledge about pfv. to public; establishment of particular market for pfv. products or green corner in supermarket through-out Bangkok and suburbs. The market should foster a closer relationship between producer and consumer as well. Set up the standard checking of pfv. products and its quality control for both the product itself and its production process. The certified label to indicate quality of the products should be introduced and finally to encorage the setting up of food shop or restuarant that use pfv. in cooking.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 ขอบเขตการวิจัย	5
1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	6
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
1.6 สมมติฐานในการวิจัย	8
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
1.8 ข้อจำกัดในการวิจัย	10
1.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	10
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 ความรู้เรื่องผัก	11
2.1.1 ความหมายของผัก	11
2.1.2 ประเภทของผัก	11
2.1.3 คุณค่าทางโภชนาการของผัก	12
2.2 ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ	13
2.2.1 ความหมายของผักปลอดสารพิษ	13
2.2.2 ปัญหาที่พบในตลาดผักปลอดสารพิษ	13
2.2.3 ข้อเสนอแนะจากผู้จำหน่ายผักปลอดสารพิษ	15
2.2.4 แนวคิดจากกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ	15

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.5 ทางเลือกของผู้บริโภคกรณีที่ไม่สามารถซื้อผักปลอดสารพิษมารับประทานได้	16
2.3 แนวคิดเรื่องการตัดสินใจของผู้บริโภค	17
2.3.1 ความหมายของการตัดสินใจ	17
2.3.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ	18
2.3.3 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค	21
2.3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ	23
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้	25
2.4.1 ความหมายของความรู้	25
2.4.2 การวัดความรู้	26
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	27
2.5.1 ความหมายของทัศนคติ	27
2.5.2 องค์ประกอบของทัศนคติ	28
2.5.3 การก่อตัวของทัศนคติ	29
2.5.4 คุณสมบัติทัศนคติของผู้บริโภค	30
2.5.5 การวัดทัศนคติ	30
2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
3.1 ประชากรเป้าหมาย	44
3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง	44
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
3.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ	48
3.5 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	49
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	55
4.1 ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน	55
4.1.1 ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม	55
4.1.2 รูปแบบการบริโภคอาหารและการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก	57
4.1.3 การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ	58
4.2 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	64
4.2.1 สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ	64
4.2.2 สาเหตุที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในบางครั้ง	64
4.2.3 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ	67
4.2.4 สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	68
4.3 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	70
4.3.1 ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	70
4.3.2 ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	71
4.4 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	75
4.5 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	82
4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	89
4.6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	89
4.6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	89
4.6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	90
4.7 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ	91
4.8 ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	112
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.1.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม	112
5.1.2 ความแตกต่างของปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของแม่บ้าน	113
5.1.3 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	113
5.1.4 ความแตกต่างของความรู้จำแนกตามปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน	114
5.1.5 ความแตกต่างของทัศนคติจำแนกตามปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน	115
5.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ	116
5.1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	116
5.1.8 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	117
5.1.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ	117
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	118
5.3 ข้อเสนอแนะ	123
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	123
5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	131
ก. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	132
ข. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	142
ค. การเปรียบเทียบราคาผักในตลาด ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าผักปลอดสารพิษ	145
ง. สถานที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษ	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนตัวอย่างผลิตผลการเกษตรและสารพิษตกค้างที่ตรวจพบระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2531	2
2 ปริมาณสารพิษตกค้างกลุ่มออร์กาโนคลอรีนที่ตรวจพบในน้ำมันมา รดาในปีพ.ศ. 2531	3
3 รายชื่อร้านค้าและจำนวนแม่บ้านโดยประมาณที่มาซื้อสินค้าในร้านค้าปลอดสารพิษ ทั้ง 7 ร้านที่กำหนดไว้	45
4 แสดงขนาดตัวอย่างแม่บ้านที่จะสัมภาษณ์จากร้านค้าทั้ง 7 ร้าน	45
5 แสดงจำนวนแม่บ้านที่ทำการสัมภาษณ์ในแต่ละแห่ง	46
6 ประเภทของกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	47
7 ลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม จำแนกตามประเภทแม่บ้านที่ตัดสินใจ บริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	59
8 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ	65
9 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ	67
10 สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	68
11 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	72
12 แสดงผลการศึกษาความแตกต่างของความรู้ จำแนกตามกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภค และไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม	79
13 แสดงผลการศึกษาความแตกต่างของทัศนคติ จำแนกตามกลุ่มผู้ตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ตามลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคมและความรู้	86
14 ผลการศึกษาความแตกต่างของทัศนคติจำแนกตามระดับความรู้	89
15 ผลการศึกษาความแตกต่างของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำแนกตามระดับความรู้	90
16 ผลการศึกษาความแตกต่างของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำแนกตามระดับ ทัศนคติ	91
17 การวิเคราะห์การผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ของแม่บ้าน	94
18 วิเคราะห์การจำแนกพหุของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ของแม่บ้าน	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	การวิเคราะห์การผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ	100
20	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ของแม่บ้าน	101
21	การวิเคราะห์การผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ของแม่บ้าน	105
22	การวิเคราะห์การจำพหุของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	107
23	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน	110
24	สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ	118

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2 แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภคร

7

21



บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ผักเป็นพืชอาหารที่นิยมบริโภคเป็นประจำในทุกครัวเรือน เนื่องจากผักหาซื้อได้ง่ายและราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับอาหารชนิดอื่น อีกทั้งผักยังมีคุณค่าทางโภชนาการสูง ประกอบไปด้วยโปรตีน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต ใยอาหาร วิตามิน เกลือแร่ และผักยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในระบบย่อยอาหารและขับถ่ายของร่างกาย (ยุพดี สิทธิบุศย 2531: 165) ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีภูมิคุ้มกันต้านต่อโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ นอกจากนี้ผักยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่หารายได้ให้แก่ประเทศหลายพันล้านบาทในแต่ละปี จากสถิติการส่งออกพืชผักในปี พ.ศ. 2534, 2535 และ 2536 พบว่าผักทุกชนิดส่งออกเป็นปริมาณ 269,712 เมตริกตัน 266,911 เมตริกตัน 244,830 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่าถึง 5,399.9 ล้านบาท 5,538.9 และ 5,484.5 ล้านบาทตามลำดับ (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2537) จากประโยชน์ของผักและปริมาณความต้องการผักของประชากรที่เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้ผักตามธรรมชาติที่เคยมีอยู่ไม่เพียงพอต่อการบริโภคของประชากรอีกต่อไป รูปแบบการผลิตผักเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการค้าและได้มีการขยายพื้นที่ปลูกผักออกไปมากขึ้น ปัจจุบันคาดว่าพื้นที่ปลูกผักและสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตผักในประเทศไทยได้ถึง 1.75 ล้านไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2537: 39) โดยทั่วไปการปลูกผักเพื่อการค้าจะเป็นการปลูกผักเพียงชนิดเดียวซ้ำ ๆ กันหลายปีในพื้นที่ขนาดใหญ่ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง ประกอบกับผักเป็นพืชที่มีศัตรูมารบกวนมาก มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น จึงต้องมีการป้องกันควบคุมศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและมีความสวยงามตามค่านิยมของผู้บริโภคในปัจจุบัน ซึ่งวิธีการควบคุมศัตรูพืชที่นิยมที่สุดคือ การใช้สารเคมี โดยพบว่า ปริมาณการใช้สารเคมีในประเทศไทยปัจจุบันนี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากอดีตเป็นจำนวนมาก จากสถิติการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปี พ.ศ. 2534 - 2536 พบว่ามีปริมาณการนำเข้าสารเคมีเป็นจำนวนมากถึง 26,060 ตัน 29,857 ตัน และ 29,696 ตัน ตามลำดับ คิดเป็นมูลค่ามากกว่า 3,000 - 3,700 ล้านบาทในแต่ละปี (ชาญชัย ศักดิ์แก้วและคนอื่น ๆ 2536: 7)

จากการใช้สารเคมีที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งปริมาณและความเข้มข้น ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ ตามมามากมายดังนี้

1) การแพร่กระจายของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในผลผลิตการเกษตรและสัตว์น้ำ

จากการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างของกรมวิชาการเกษตร ระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2531 ในผลผลิตการเกษตรประเภทต่าง ๆ เช่น ผัก ผลไม้ พืชไร่ อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์และเครื่องใน ทั้งจากแหล่งจำหน่ายและแหล่งผลิตทั่วประเทศ พบสารพิษตกค้างในพืชไร่ อาหารสัตว์ เนื้อสัตว์และเครื่องใน ซึ่ง

ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสารพิษที่มีฤทธิ์ตกค้างนาน คือ กลุ่มออร์แกโนคลอรีน ส่วนในผักและผลไม้พบสารทั้ง 3 กลุ่ม (ตารางที่ 1) โดยตรวจพบในปริมาณที่แตกต่างกันและบางตัวอย่างเกินค่าความปลอดภัยที่ FAO/WHO กำหนดไว้ด้วย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2537: 3, 18)

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างผลิตผลการเกษตรและสารพิษที่ตรวจพบระหว่างปีพ.ศ. 2530 - 2531

ชนิด	จำนวนตัวอย่างที่วิเคราะห์	จำนวนตัวอย่างที่ตรวจพบ	เปอร์เซ็นต์การตรวจพบ	ชนิดของสารพิษตกค้าง
ผัก	268	113	42.0	OC,OP
ผลไม้	307	242	78.8	OC,OP,CA
พืชไร่	818	501	61.2	OC
อาหารสัตว์	296	286	96.9	OC
เนื้อสัตว์และเครื่องใน	189	176	93.0	OC

OC = สารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Organochlorine ได้แก่ DDT, dieldrin, endrin, heptachlor

OP = สารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Organophosphate ได้แก่ dimethoate, mevinphos, malathion, diazinon

CA = สารเคมีกำจัดแมลงกลุ่ม Carbamate ได้แก่ methomyl เป็นต้น

ที่มา : กองวัตถุพิษกรมวิชาการเกษตร

และในปี พ.ศ. 2531 - 2533 กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้ทำการสำรวจระดับการตกค้างของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในผักและผลไม้ที่วางจำหน่ายตามท้องตลาด พบระดับสารพิษตกค้างเกินค่าความปลอดภัยในผักเหล่านี้ได้แก่ ถั่วฝักยาว กะหล่ำปลี มะนาว ผักคะน้า กวางตุ้ง ดอกกะหล่ำ ถั่วแขก ถั่ว ถั่วฝักยาว หอม พริก สะระแหน่และโหระพา ส่วนผลไม้ที่พบสารพิษตกค้างเกินค่าความปลอดภัยได้แก่ ฝรั่งและส้มเขียวหวาน เป็นต้น

2) อันตรายของสารเคมีปราบศัตรูพืชต่อสุขภาพมนุษย์

สารเคมีปราบศัตรูพืชที่ใช้ในผักนั้นสามารถทำอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ได้อย่างรุนแรง ขึ้นอยู่กับปริมาณที่ได้รับพิษเข้าไปในร่างกาย โดยจะแสดงอาการเมื่อได้รับพิษของสารเคมีแต่ละประเภทต่างกันออกไป ซึ่งอาจรุนแรงถึงขั้นที่ทำให้เสียชีวิตได้ทันที เช่น อันตรายของสารพิษประเภทออร์แกโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต สามารถยับยั้งการทำงานของเอ็นไซม์โคลีนเอสเตอเรส (Cholinesterase) ซึ่งจำเป็นต่อเซลล์ประสาทและกล้ามเนื้อ ถ้าเอ็นไซม์นี้ไม่ทำงานประสาทกล้ามเนื้อจะหยุดส่งกระแสประสาททำให้เกิดอาการอัมพาต ชัก หายใจลำบาก น้ำลายฟูมปาก หมดสติ ถึงตายได้ ในกรณีที่ไม่มีชีวิตชีวา

พิษเหล่านี้จะสะสมตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ไขมัน เลือด ตับ ไต สมอง ส่งผลให้สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรมและบางชนิดอาจทำให้เกิดโรคร้ายแรง เช่น โรคมะเร็ง (สำนักงานเกษตรภาคเหนือ 2536: 1)✓

ในปีพ.ศ. 2531 กรมวิชาการเกษตรได้ตรวจพบสารกลุ่มออร์แกโนคลอรีน จำพวก DDT , heptachlor และ aldrin ตกค้างในน้ำนมมารดา จำนวน 207 ตัวอย่าง จากอาชีพต่าง ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง ค้าขาย รับราชการและทำนา ซึ่งบางตัวอย่างพบว่า เกินค่ามาตรฐานที่ FAO/WHO กำหนดไว้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2537: 4) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ปริมาณสารพิษตกค้างกลุ่มออร์แกโนคลอรีนที่ตรวจพบในน้ำนมมารดาในปี พ.ศ. 2531

สารเคมี	จำนวนตัวอย่างที่พบ	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์	ปริมาณตกค้างสูงสุด (ppm.)	ปริมาณตกค้างสูงสุดในอาชีพ
DDT	202	100	0.0486	รับจ้าง
heptachlor	4	2	0.058	แม่บ้าน
Aldrin	1	0.5	0.044	แม่บ้าน

ค่ามาตรฐานปริมาณพิษตกค้างสูงสุดที่ FAO/WHO กำหนดในน้ำนมมีดังนี้

DDT มีไม่เกิน 0.05 ppm. in whole milk

heptachlor มีไม่เกิน 0.006 ppm. in whole milk

Aldrin มีไม่เกิน 0.008 ppm. in whole milk

ที่มา : กองวัตถุมีพิษ กรมวิชาการเกษตร

3) ผลกระทบของสารเคมีปราบศัตรูพืชต่อสภาพแวดล้อม

สารพิษที่ใช้ในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยสารพิษเหล่านี้จะไม่ปลิวตกยังตัวแมลงหรือศัตรูพืชที่เราต้องการกำจัดเท่านั้น แต่จะกระจายไปในดิน น้ำ อากาศและสิ่งแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไป จากรายงานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2537: 4) ได้ทำการตรวจสอบปริมาณสารพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อมระหว่างปี พ.ศ. 2530 - 2532 ในพื้นที่ 25 จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเก็บตัวอย่างจำนวน 365, 259 และ 136 ตัวอย่าง ตามลำดับ พบสารเคมีกลุ่มออร์แกโนคลอรีนตกค้างเป็นส่วนใหญ่ โดยในตัวอย่างดินพบสารจำพวกลินเดน เฮปทาคลอ อลด์ริน ดีลด์รินและดีดีทีในปริมาณที่แตกต่างกัน ตั้งแต่น้อยกว่า 0.002-0.686 ppb. นอกจากนี้ยังพบสารเคมีกลุ่มออร์แกโนฟอสเฟตได้แก่ diazinon, dimethoate, methylparathion และ malathion ในปริมาณตั้งแต่น้อยกว่า 0.002 - 0.475 และพบสารเคมีกลุ่มคาร์บาเมตได้แก่ cabofuran บ้างเล็กน้อยในตัวอย่างของดิน น้ำและตะกอนอีกด้วย โดยสารพิษเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสัตว์น้ำ สัตว์ป่า ตลอดจนห่วงโซ่อาหารถูกทำลาย นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมา

หลังจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่รุนแรงอีกประการหนึ่งคือ การสร้างความต้านทานต่อสารเคมีของศัตรูพืชจำพวก แมลง วัชพืช เชื้อโรคพืช เกิดการระบาดของแมลงที่รุนแรงมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มปริมาณการใช้สารเคมีมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสมดุลของระบบนิเวศต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

จากผลกระทบที่ร้ายแรงของสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้เกิดการตื่นตัวของเกษตรกร รวมทั้งผู้บริโภคต่อพิษภัยของสารเคมีทางการเกษตร หลาย ๆ ฝ่ายเริ่มให้ความสนใจกับการทำเกษตรโดยลดหรือเลิกการใช้สารเคมีพิษต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลผลิตพืชผักปลอดการปนเปื้อนของสารพิษอันตราย และยังคำนึงถึงการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ ซึ่งในขณะนี้องค์กรพัฒนาเอกชนได้รวมตัวกันเป็นเครือข่าย “เกษตรกรรมทางเลือก” ซึ่งเป็นการผลิตทางการเกษตรและวิถีการดำเนินชีวิตของเกษตรกรที่เอื้ออำนวยต่อการฟื้นฟู และการดำรงไว้ซึ่งความสมดุลของระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม (วิฑูรย์ ปัญญากุล 2535: 65 - 66) ในระบบเกษตรกรรมทางเลือกนี้จะมุ่งเน้นการผลิตที่ลด-เลิกการใช้สารเคมีพิษทั้งสิ้น และใช้วิถีธรรมชาติเพื่อกำจัดแมลงเช่น การปลูกพืชตามฤดูกาล การปลูกพืชหมุนเวียน ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมแมลงศัตรูพืชก็อาจจะใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติเข้าช่วย เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้หอม หางไหล เป็นต้น

ปัจจุบันถึงแม้จะมีการขยายตลาดพืชผักปลอดสารพิษให้กับผู้บริโภคมากขึ้น แต่ยังคงพบว่ามีผู้บริโภคจำกัดอยู่ในคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้บริโภคผักปลอดสารพิษถือว่าคนกลุ่มนี้เป็นเพียงคนกลุ่มน้อย จากการศึกษาขั้นต้นพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ โดยไม่ทราบว่าผักปลอดสารพิษเป็นผักอย่างไร หรือไม่ทราบว่าซื้อผักปลอดสารพิษได้จากแหล่งใด (ศิริชัย เดชานุมิตร์ 2536: 29) ซึ่งอดุลย์ จาตุรงคกุล (2535: 129) พบว่า ผู้บริโภคมักจะไม่ใช่สินค้าที่เขาขาดข่าวสารเกี่ยวกับสินค้านั้น และเสาวภา ธรรมบุตร (2526: 6) พบว่า การที่บุคคลตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดนั้น บุคคลจะต้องใช้องค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น ความรู้ การศึกษาหาความรู้และคำนึงเป็นส่วนช่วยในการพิจารณาว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าถ้าผู้บริโภคขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวสินค้า ผู้บริโภคก็มีแนวโน้มที่จะไม่ซื้อสินค้านั้น

ทางด้านทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษนั้นพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติไม่ดีต่อผักปลอดสารพิษทั้งในเรื่องคุณภาพ ราคาของผักปลอดสารพิษที่สูงกว่าผักในท้องตลาดทั่ว ๆ ไป (ศิริชัย เดชานุมิตร์ 2536: 29) ซึ่งธงชัย สันติวงษ์ (2535: 160) พบว่า ทัศนคติของผู้บริโภคจะมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า และทัศนคติเป็นเหตุทำให้มีผลกระทบต่อแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกสอดคล้องกับอดุลย์ จาตุรงคกุล (2534: 167, 168) ที่ว่า ทัศนคติเป็นตัวแปรตัวหนึ่งในศูนย์สั่งการของกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยความหมายของทัศนคติจะหมายถึง การประเมินความสามารถของผู้บริโภคในการใช้ทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะบริโภคและการซื้อ ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปที่เป็น “เกณฑ์” ในการประเมินค่า (Evaluation Criteria) การประเมินนี้ได้ใช้ข่าวสารที่ผู้บริโภคเก็บรักษาไว้ในศูนย์สั่งการ และผลของการประเมินจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ

ใจ ซึ่งทำให้ทัศนคติเป็นตัวแปรที่สำคัญมากของศูนย์สั่งการ พฤติกรรมผู้บริโภคส่วนใหญ่สอดคล้องกับทัศนคติส่วนบุคคล โดยทั่วไปผู้บริโภคมีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามความโน้มเอียงของเขา ทัศนคติเหล่านี้ได้ให้แนวทางแก่การตัดสินใจประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้บริโภคจะต้องกระทำและดำเนินวิธีการตามประเภทการตัดสินใจนี้ แต่ก็มีได้หมายความว่า จะเป็นเครื่องชี้พฤติกรรมของผู้บริโภคโดยไม่ผิดเลย บางโอกาสผู้บริโภคอาจตัดสินใจซื้อโดยขัดกับทัศนคติที่เคยมีมาก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีสิ่งจูงใจที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างดังกล่าว เช่น ราคา พนักงานขาย สินค้าที่มีมาก ความปรารถนาที่จะลองใช้ของใหม่ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้และค่านิยมทัศนคติของบุคคล เป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านปฏิบัติที่คงทนถาวร (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2522: 35) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความรู้และทัศนคติเป็นปัจจัยที่สำคัญของการตัดสินใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ สำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า แม่บ้านเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องการตัดสินใจซื้ออาหารเข้าบ้าน รวมทั้งเป็นผู้ควบคุมการใช้จ่าย โดยเฉพาะเรื่องอาหารการกิน และศึกษาแม่บ้านในกรุงเทพมหานครเนื่องจากเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีการตื่นตัวในเรื่องของสารพิษมาก โดยศึกษาจากแม่บ้าน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษและตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นจึงได้เลือกแม่บ้านทั้ง 2 กลุ่มนี้ขึ้นมา เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาของผู้บริโภคและเป็นการพัฒนาตลาดพืชผักปลอดสารพิษให้เป็นที่เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแม่บ้าน 2 กลุ่ม คือ แม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ และแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในกรุงเทพมหานคร โดยที่

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ : ศึกษาจากแม่บ้านที่มาซื้อผักปลอดสารพิษจากร้านค้าผักปลอดสารพิษที่กำหนดไว้ 7 ร้าน ดังนี้

1. ชมรมมังสวิรัต แห่งประเทศไทย สาขาปทุม

2. ร้านต้นไม้ใบหญ้า
3. บ้านอรุณ
4. ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ
5. ร้านกรีนเน็ทชีบ
6. ร้านสารพัน
7. ร้านสหกรณ์ไร่สารพิษในตลาดสด อตก.

ซึ่งรายชื่อร้านค้าผักปลอดสารพิษนี้ ได้อ้างอิงจากนิตยสารโลกดูสุขภาพ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 และ 2 พ.ศ. 2537 และนิตยสารหมอชาวบ้านปีที่ 16 ฉบับที่ 181 พ.ศ. 2537 และจากการสำรวจโดยผู้วิจัย ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2537

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ : ศึกษาจากแม่บ้านที่^{๑๖}ซื้อผักปลอดสารพิษจากร้านค้าผักปลอดสารพิษที่กำหนดไว้ทั้ง 7 ร้านเช่นเดียวกัน หรือศึกษาจากแม่บ้านที่มาซื้อผักทั่วไปจากตลาดสดหรือจากแม่บ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกับร้านค้าผักปลอดสารพิษที่กำหนดไว้

1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

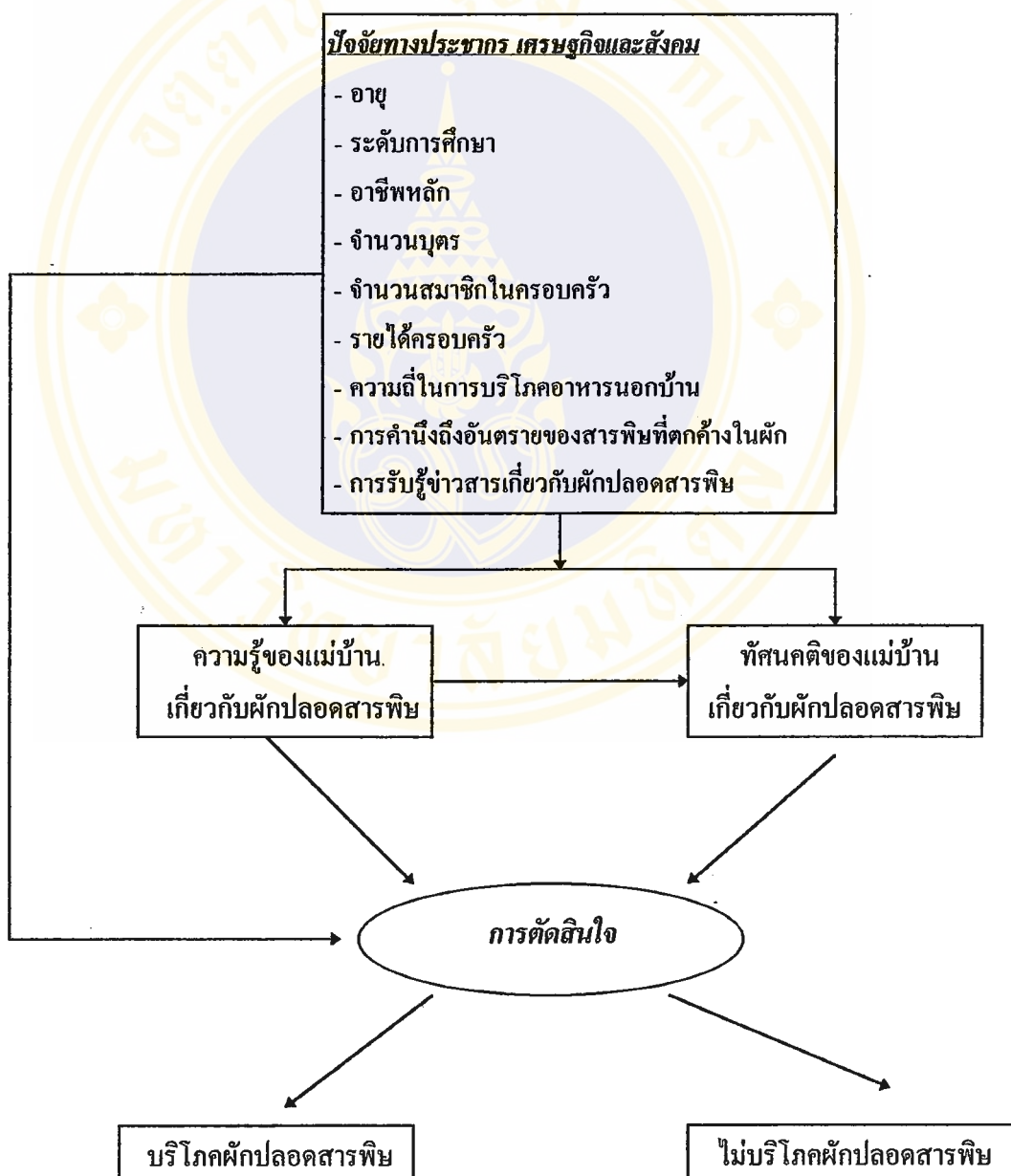
ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. อาชีพหลัก
4. จำนวนบุตร
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว
6. รายได้ครอบครัวต่อเดือน
7. ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน
8. การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก
9. การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ
10. ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (เป็นตัวแปรตามของตัวแปรอิสระข้อ 1 - 9)
- 11.ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (เป็นตัวแปรตามของตัวแปรอิสระข้อ 1 - 10)

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ของแม่บ้านใน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษหรือไม่อย่างไร และศึกษาปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคมมีผลต่อความรู้ ทักษะหรือไม่อย่างไร ความรู้มีผลต่อทักษะหรือไม่อย่างไร ความรู้ ทักษะ และการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไรและในทิศทางใด



รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 สมมุติฐานในการวิจัย

1. แม่บ้านที่มีอายุมาก ระดับการศึกษาสูง รายได้ครอบครัวต่อเดือนสูง คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักและเคยรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษจะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ
2. แม่บ้านที่มีความถนัดในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนน้อย จะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ
3. แม่บ้านที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกัน
4. แม่บ้านที่มีจำนวนบุตรและจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อย จะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ และตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนบุตรและจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก
5. ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. แม่บ้าน หมายถึงสตรีที่มีสถานภาพสมรสแล้วหรือเคยผ่านการสมรสมาก่อน เช่น หม้าย หย่าหรือแยกกันอยู่ โดยที่จะประกอบอาชีพใดก็ได้
2. การตัดสินใจ หมายถึง การใช้องค์ประกอบทางลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความรู้ ทักษะช่วยในการพิจารณาเลือกทางเลือกที่สร้างความพอใจให้กับตัวเองมากที่สุด
3. การตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ หมายถึง การตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ
4. แม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ หมายถึง แม่บ้านที่ซื้อผักปลอดสารพิษจากร้านค้า ผักปลอดสารพิษที่กำหนดไว้บริโภคและ/หรือแม่บ้านที่ซื้อผักจากแหล่งอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานครที่มีผักประเภทที่กำหนดไว้จำหน่าย โดยบริโภคผักปลอดสารพิษไม่ต่ำกว่า 50 % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน บริโภคผักปลอดสารพิษมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 เดือน และมีความตั้งใจที่จะบริโภคผักปลอดสารพิษต่อไปในอนาคต กรณีที่มีการทิ้งช่วงไม่บริโภคผักปลอดสารพิษต้องไม่ทิ้งช่วงนานเกิน 2 เดือน
5. แม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ หมายถึง แม่บ้านที่ซื้อผักปลอดสารพิษจากร้านค้า ผักปลอดสารพิษบริโภคไม่ถึง 50 % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน หรือหมายถึงแม่บ้านที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อนแต่ปัจจุบันเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษไปแล้ว หรือหมายถึงแม่บ้านที่ไม่เคยซื้อผักปลอดสารพิษบริโภคมาก่อน โดยเป็นแม่บ้านที่มาซื้อผักปลอดสารพิษจากร้านค้าผักปลอด

สารพิษหรือเชื้อพิษทั่วไปจากตลาดสด หรือเป็นแม่บ้านที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับร้านค้าผักปลอดสารพิษที่กำหนดไว้

6. ผักปลอดสารพิษ ในงานวิจัยครั้งนี้ต้องเป็นผักที่ผลิตโดยกลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีการใช้สารเคมี รวมถึงปุ๋ยเคมี สารกำจัดเชื้อรา สารปราบศัตรูพืชหรือสารฆ่าแมลงทุกชนิด

7. ปัจจัยทางลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม หมายถึง ตัวกำหนดที่ทำให้ทราบถึงฐานะทางเศรษฐกิจ พื้นฐานทางสังคมและลักษณะของกลุ่มแม่บ้านที่จะศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

7.1 อายุ หมายถึง อายุของแม่บ้าน เป็นอายุปัจจุบันขณะให้สัมภาษณ์ คิดเป็นปีเต็ม

7.2 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดที่ได้รับในสถานศึกษาของแม่บ้าน

7.3 อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่แม่บ้านใช้เวลาทำงานมากกว่าอาชีพอื่น แต่ถ้าใช้เวลาเท่ากันให้หมายถึงอาชีพที่ทำรายได้มากกว่า

7.4 จำนวนบุตร หมายถึง จำนวนบุตรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับแม่บ้านในปัจจุบัน โดยเป็นผู้ที่อาศัยอยู่เป็นประจำ

7.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันกับแม่บ้านในปัจจุบัน โดยเป็นผู้ที่อาศัยอยู่เป็นประจำ

7.6 รายได้ครอบครัว หมายถึง รายได้ของสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่มีการใช้จ่ายกินอยู่ร่วมกัน เฉลี่ยออกมาเป็นบาทต่อคนต่อเดือน

7.7 ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน หมายถึง จำนวนครั้งในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน ซึ่งรวมไปถึงการซื้ออาหารจากนอกบ้านเข้ามารับประทานในบ้านด้วย

7.8 การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกกังวลต่ออันตรายที่จะเกิดจากการบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้าง และแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ออกมา

7.9 การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การเคยหรือไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ แหล่งข้อมูลที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

8. ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ หมายถึง ข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษทั้งในด้านความหมายของผักปลอดสารพิษ การควบคุมศัตรูพืชในการปลูกผักปลอดสารพิษ ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม รวมถึง สาเหตุของการใช้สารเคมีในผัก สาเหตุการตกค้างของสารพิษในผัก อันตรายของสารเคมีที่ใช้ในผักต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

9. ทศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ หมายถึง ความรู้สึกทั้งในทางบวกและทางลบของแม่บ้านเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษทั้งในด้านราคา รสชาติ ลักษณะของผักปลอดสารพิษ ความมั่นใจในคุณภาพผักปลอดสารพิษ ฯลฯ

1.8 ข้อจำกัดในการวิจัย

สำหรับข้อจำกัดในการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร มีอยู่ 4 ข้อดังนี้

1. ปริมาณร้านค้าผักปลอดสารพิษ เนื่องจากปัจจุบันนี้ได้มีการนำผักปลอดสารพิษประเภทที่กำหนดไว้มาจำหน่ายมากขึ้น ทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัย ห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงได้รวบรวมรายชื่อร้านค้าผักปลอดสารพิษที่จะทำการวิจัย 7 ร้าน ดังที่แสดงไว้ในหัวข้อขอบเขตการวิจัย

2. คุณภาพของผักปลอดสารพิษ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของผักปลอดสารพิษว่าต้องเป็นผักที่ไม่มีการใช้สารพิษใด ๆ ในขบวนการผลิต แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นผู้ผลิตจะใช้สารพิษหรือไม่ผู้วิจัยไม่สามารถตรวจสอบได้ เพราะฉะนั้นจึงอนุญาตให้ผู้จำหน่ายในร้านค้าผักปลอดสารพิษที่กำหนดไว้เป็นผักปลอดสารพิษตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

3. อุปสรรคในการเข้าสัมภาษณ์แม่บ้าน ในการสัมภาษณ์แม่บ้านบางครั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากแม่บ้าน เนื่องจากแบบสอบถามของผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ไม่ต่ำกว่า 20 นาทีต่อ 1 ชุด ทำให้แม่บ้านไม่มีเวลาที่จะตอบแบบสอบถามได้ และในแบบสอบถามส่วนที่เป็นความรู้จะต้องใช้เวลาพอสมควรในการคิดหาคำตอบ แม่บ้านบางท่านที่เร่งรีบมากก็จะตอบเร็ว ๆ เพื่อให้เสร็จเท่านั้น ทำให้คำตอบในส่วนนี้อาจคลาดเคลื่อนได้

4. ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น บางร้านได้ปิดร้านเพื่อต่อเติมและขยายกิจการร้านค้า และบางร้านได้ปิดกิจการลงทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครบตามที่ต้องการ

1.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร

2. ทราบถึงความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มว่ามีความรู้และทัศนคติแตกต่างกันอย่างไร เพื่อดูแนวโน้มการบริโภคผักปลอดสารพิษต่อไปในอนาคต และเป็นแนวทางแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารต่อไป

3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนตลาดผักปลอดสารพิษให้มีปริมาณเพียงพอและคุณภาพเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค เพื่อขยายตลาดผักปลอดสารพิษให้กว้างขวางต่อไป

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 ความรู้เรื่องผัก
- 2.2 ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริโภค
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
- 2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ความรู้เรื่องผัก

2.1.1 ความหมายของผัก

ผัก ตามความหมายของพจนานุกรม (2530: 353) หมายถึง พืชที่ใช้กินเป็นอาหารซึ่งครอบคลุมความหมายกว้างมาก ในที่นี้ผลไม้ ถั่วหรือข้าวต่างก็เป็นผักทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายผักแบบเข้มงวดว่าผักคือ ส่วนของพืชได้แก่ ราก ผล เมล็ด ดอก ฯลฯ ที่กินเป็นอาหารคาว (อรวินท์ ไทรกิติ และ ประชา บุญศิริกุล 2522: 123) ส่วนเมืองทอง ทวนทวี (2525: 1 - 3) ให้ความหมายของผักไว้ใกล้เคียงกันคือ พืชที่เราสามารถนำส่วนต่าง ๆ เช่น ใบ ลำต้น ดอก ผล ราก ฯลฯ มาใช้บริโภคเป็นอาหารได้ โดยที่ส่วนของพืชบริเวณนั้นจะต้องมีลักษณะอวบน้ำ อ่อนนุ่ม ไม่แข็ง ไม่เหนียว มีรสค่อนข้างหวานและที่สำคัญต้องไม่มีพิษต่อร่างกาย

2.1.2 ประเภทของผัก

เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้เป็นอาหารและมีจำหน่ายตามตลาด สามารถแบ่งผักออกเป็น 5 ประเภทคือ (วิชัย หฤทัยธนาสันต์ 2533: 630)

- 1) ผักประเภทใบ (Leaf) เช่น กระหล่ำปลี ผักกาดขาว ผักกวางตุ้ง ผักคะน้า
- 2) ผักประเภทดอกและลำต้น (Inflorescence & Stem) กระหล่ำดอก ผักกาดหัว หน่อไม้

ผักนึ่ง

3) **ผักประเภทรากและหัว (Root & Tuber or Bulb)** เช่น มันเทศ แครอท เผือก มันฝรั่ง หอมแดง กระเทียม

4) **ผักประเภทใช้เมล็ดหรือฝัก (Seed or Pod)** เช่น ถั่วแขก ถั่วลันเตา กระเจี๊ยบ สะตอ ข้าวโพด

5) **ประเภทใช้ผล (Fruit)** เช่น พริก มะเขือ พริก แตง มะเขือเทศ บวบ น้ำเต้า

2.1.3 คุณค่าทางโภชนาการของผัก

ผักเป็นพืชที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบหลักซึ่งมีปริมาณมากกว่าร้อยละ 70 ของน้ำหนักทั้งหมด มีพลังงานและโปรตีนต่ำ โดยทั่วไปผักจะมีโปรตีนเป็นองค์ประกอบร้อยละ 1 ยกเว้นผักประเภทใบที่มีสีเขียวเข้มเช่น กระถิน มีโปรตีนเป็นองค์ประกอบประมาณร้อยละ 8 และโปรตีนที่พบในผักส่วนใหญ่จะเป็นโปรตีนที่มีคุณภาพต่ำกว่าโปรตีนในเนื้อสัตว์ เนื่องจากโปรตีนในผักจะขาดไลซีน เมทไธโอนีนซึ่งเป็นกรดอะมิโนที่จำเป็นต่อร่างกาย (วิชัย หุทัยธนาสันต์ 2533: 636 - 639)

แต่ถึงแม้ว่าผักจะมีโปรตีนต่ำ ผักก็เป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยวิตามินและเกลือแร่ที่สำคัญคือ โพรวิตามินเอได้แก่ คารอทีน (Carotene) ซึ่งมีสีแดงเข้ม เมื่อคนกินเข้าไปจะเปลี่ยนเป็นวิตามินเอที่ผนังลำไส้เล็ก โพรวิตามินเอมีมากในผักใบสีเขียว ผักสีเหลืองและผักสีแดง วิตามินซีมีมากในผักใบสีเขียว ซึ่งสร้างขณะที่พืชเติบโต วิตามินซีจึงมีอยู่มากในผักที่กำลังจะงอกเช่น ถั่วงอกและมีมากในส่วนของคุณค่าผักเช่น ยอดกระถิน ยอดแค และยังมีมากในผักใบอ่อนมากกว่าผักใบแก่ ในผักใบเขียวอุดมไปด้วยแคลเซียมและเหล็กซึ่งจำเป็นเพราะคนไทยไม่นิยมดื่มนมที่มีแคลเซียมสูงจึงต้องพึ่งแคลเซียมจากผัก แต่ผักใบเขียวบางชนิดเช่น ผักโขมและใบชะพลู มีกรดออกซาลิก (Oxalic acid) เมื่อรวมตัวกับแคลเซียมทำให้แคลเซียมไม่ถูกดูดซึม อาจก่อให้เกิดนิ่วในกระเพาะปัสสาวะได้ (วิณะ วิระไวทยะ 2523: 118 - 119)

นอกจากนี้ยังพบว่า ในผักแทบจะไม่มีไขมันเลยและผักยังประกอบไปด้วยเส้นใยอาหารหรือไฟเบอร์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบใหญ่ของผัก ร่างกายของเราไม่สามารถย่อยหรือดูดซึมใยอาหารได้ เส้นใยอาหารจะทำให้ผักมีปริมาณมาก ทำให้รู้สึกอิ่มเร็วกว่าปรกติซึ่งช่วยในการควบคุมน้ำหนักไม่ให้อ้วน นอกจากนี้ใยอาหารยังมีบทบาทช่วยลดระดับโคเลสเตอรอลในเลือดได้ และยังช่วยให้ระบบขับถ่ายของร่างกายเป็นไปได้อีกด้วย ซึ่งคุณประโยชน์ของผักนี้สามารถป้องกันและรักษาโรคอ้วน โรคหัวใจ โรคเบาหวานและโรคมะเร็งของลำไส้ใหญ่ได้ด้วย (วงสาวาท ปัทมาคม: ไม่ระบุปีที่พิมพ์)

เห็นได้ว่า ผักมีคุณค่าทางโภชนาการสูงและมีคุณประโยชน์ต่อร่างกายมากมายมหาศาล แต่จากการใช้สารพิษอย่างมากมายในปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาการตกค้างของสารพิษในผักและสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ดังนั้นในปัจจุบันนี้ผู้บริโภคบางกลุ่มต้องการ

ที่จะหลีกเลี่ยงอันตรายของสารพิษเหล่านี้โดยการหันกลับมาบริโภคผักปลอดสารพิษหรืออาหารปลอดสารพิษกันมากขึ้น

2.2 ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ

2.2.1 ความหมายของผักปลอดสารพิษ

สำหรับความหมายของผักปลอดสารพิษ มีนักวิชาการหลายท่านให้คำนิยามไว้ดังนี้

กรมส่งเสริมการเกษตร ให้ความหมายของผักปลอดสารพิษไว้คือ ผักที่ไม่มีสารพิษหรือสารพิษ ตกค้างในระดับที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค (สุวัฒน์ สุริยาแสงเพชร 2536: 90) จากความหมาย " ผักปลอดสารพิษ " ในที่นี้อาจหมายถึง ผักที่ไม่มีการใช้สารเคมีใด ๆ ในกระบวนการผลิตเลย หรืออาจจะเป็นผักที่มีการอนุโลมให้ใช้สารเคมีบางชนิดแต่ห้ามใช้ชนิดที่ร้ายแรง หรืออาจเป็นผักที่มีการใช้สารเคมีทุกชนิดแต่อยู่ในปริมาณที่ควบคุมและเก็บผักในระยะปลอดภัย ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถเป็นความหมายของผักปลอดสารพิษที่นิยามไว้ข้างต้นได้ทั้งสิ้น

วิฑูรย์ ปัญญากุล (เอกสารพิมพ์เผยแพร่ 2537: 9) ให้ความหมาย "ผักปลอดสารพิษ" ว่าเป็นผักที่ปลูกในระบบเกษตรกรรมทางเลือก โดยมุ่งเน้นการไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์ในกระบวนการผลิต การปลูกพืชผสมผสานและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์เป็นแนวทางปฏิบัติหลัก ซึ่งตรงกับข้อความที่กล่าวไว้ใน นิตยสารหมอชาวบ้าน (2537: 23) ว่า " ผักปลอดสารพิษ " เป็นผักที่ไม่นำสารพิษใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการผลิต มีหลักสำคัญในการปลูกคือ งดใช้ปุ๋ยเคมี สารพิษฆ่าแมลง สารกำจัดศัตรูพืช สารพิษฆ่าเชื้อรา ปราศจากการใช้ฟอร์มาลินหลังการเก็บเกี่ยว รวมทั้งฮอร์โมนทุกชนิดที่เป็นสารเคมี ซึ่งจุดประสงค์ใหญ่ของผักปลอดสารพิษจากกลุ่มนี้คือ การไม่เพิ่มสารเคมีใด ๆ ลงสู่สิ่งแวดล้อมอีก และต้องการที่จะเลิกจากการทำเกษตรเคมีไปสู่ธรรมชาติมากที่สุด

สำหรับผักปลอดสารพิษในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ผักจากกลุ่มเกษตรกรรมที่มีเป้าหมายเลิกการใช้ สารเคมีทุกชนิดในกระบวนการผลิตเท่านั้น เนื่องจากเป็นผักที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มากที่สุด

2.2.2 ปัญหาที่พบในตลาดผักปลอดสารพิษ

ปัจจุบันถึงแม้จะมีการขยายตลาดผักปลอดสารพิษออกไปให้กับผู้บริโภคมากขึ้น แต่เนื่องจากตลาดแบบนี้ยังเป็นตลาดแบบใหม่ ซึ่งพบว่าประสบปัญหาค่อนข้างมากทั้งด้านต้นทุนค่า และผู้บริโภค โดยปัญหาที่พบสามารถสรุปได้คร่าว ๆ ดังนี้ (ศิริชัย เดชานฤมิตร 2536: 29 - 30 และจากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัย)

(1) ปัญหาด้านการตลาด

- 1) การหาของมาขายยาก เช่น หาแหล่งผักปลอดสารพิษมาขาย เนื่องจากแหล่งผลิตผักปลอดสารพิษจริง ๆ ยังมีน้อย
- 2) ปริมาณผลผลิตที่ได้มาไม่สม่ำเสมอ
- 3) การจัดส่ง การบรรจุยังไม่ดี ทำให้สินค้าบอบช้ำเก็บไม่คงทน
- 4) ระบบการกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภคยังมีน้อย
- 5) ราคาสูงกว่าท้องตลาดโดยทั่วไป
- 6) จุลวงขายสินค้ายังมีน้อย
- 7) รูปแบบของตัวสินค้าคือผักปลอดสารพิษ ยังไม่เป็นที่น่าสนใจและดึงดูดใจเท่ากับ สินค้าในท้องตลาดทั่วไป
- 8) ยังไม่มีมาตรการในการตรวจสอบสินค้าอย่างแน่นนอน ของที่นำมาจำหน่าย บอกว่าเป็นสินค้าปลอดสารพิษ แท้จริง ๆ แล้วไม่ทราบว่าจะเชื่อได้มากน้อยเท่าใด เพราะยังไม่มี การตรวจสอบเพียงแต่อาศัยความเชื่อใจกันเท่านั้น
- 9) กำไรน้อย เพราะมีของเน่าเสียมาก

(2) ปัญหาด้านผู้บริโภค

- 1) ผู้บริโภคยังไม่ตื่นตัวและเข้าใจในสินค้าเท่าที่ควร (มีผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มเท่านั้น)
- 2) ผู้บริโภคยังไม่มั่นใจในคุณภาพ
- 3) ราคาของผักปลอดสารพิษสูงกว่าท้องตลาดทั่วไป ทำให้ความสนใจที่จะซื้อสินค้าของผู้บริโภคลดลง (ราคาของผักปลอดสารพิษ เปรียบเทียบกับราคาผักในตลาดและในซูเปอร์มาร์เก็ต แสดงในภาคผนวก ค)
- 4) ผู้บริโภคไม่ทราบว่าจะซื้อผักปลอดสารพิษได้จากแหล่งใด
- 5) ผู้บริโภคบางกลุ่มยังต้องการที่จะบริโภคผักนอกฤดูกาล ซึ่งถ้าไม่มีการใช้สารเคมีก็ จะไม่สามารถผลิตออกมาได้
- 6) จากภาวะความริบเร่ของสังคมเมือง ทำให้ผู้บริโภคไม่มีความพยายามที่จะเสาะแสวงหาตลาดผักปลอดสารพิษ

2.2.3 ข้อเสนอแนะจากผู้จำหน่ายผักปลอดสารพิษ (ศิริชัย เดชานุมิตร 2536: 29 - 30)

สำหรับผู้จำหน่ายผักปลอดสารพิษได้มีการเสนอแนะไว้ ดังนี้

- 1) รัฐควรมีมาตรฐานกำหนดว่าอะไรใช้ได้ อะไรใช้ไม่ได้ หรือไม่ให้ใช้สารเคมีเลยและจะควบคุมกันอย่างไร อาจจะมีการแบ่งประเภทสินค้าปลอดสารพิษเป็นหลาย ๆ อย่าง ซึ่งอาจจะมีการแบ่งแถบสีกำกับว่าผลิตโดยวิธีการใด
- 2) จัดตั้งหน่วยงานรับรอง/ตรวจสอบมาตรฐานและคุณภาพเช่น สถาบันวิจัยโภชนาการน่าจะรับตรวจสอบสารเคมีตกค้าง/คุณภาพผลผลิต คุณค่าทางโภชนาการ
- 3) รัฐควรมีกองทุนสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อย มิฉะนั้นผู้ผลิตรายย่อยจะล้มเลิกไป
- 4) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คนตระหนักถึงพิษภัย หรือสร้างค่านิยมการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยมากขึ้น
- 5) ให้ความรู้แก่ผู้บริโภคมากขึ้นและต้องให้การโฆษณาช่วยในการโปรโมตสินค้าให้เป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น
- 6) ควรสร้างค่านิยมการบริโภคผลผลิตตามฤดูกาล ผลผลิตนอกฤดูกาลมักต้องอาศัย การดูแลเป็นพิเศษ มีการบำรุง ขณะเดียวกันก็เป็นการป้องกันโรคและแมลงเป็นพิเศษ คือต้องใช้ยาเคมี ส่วนผลผลิตที่ออกมาตามฤดูกาลมักไม่มีโรค แมลง การใช้สารเคมีจึงไม่จำเป็น
- 7) ด้านราคาควรจะเป็นสิ่งที่ยุติธรรมต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคและสามารถแข่งขันกับ สินค้าปกติได้
- 8) ควรมีการจัดตั้งชมรมผู้บริโภคเพื่อปกป้องผลประโยชน์อันพึงมีของผู้บริโภค
- 9) ผู้ผลิตควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อให้ผลผลิตมีมาก
- 10) ควรมีตลาดกลางในการรองรับสินค้า
- 11) ควรมีองค์กรหรือหน่วยงานของราชการเข้ามาสนับสนุนเผยแพร่และรณรงค์

2.2.4 แนวคิดจากกลุ่มผู้ผลิตผักปลอดสารพิษ (ศิริชัย เดชานุมิตร 2536: 26)

กลุ่มผู้ผลิตผักปลอดสารพิษมีแนวคิดในเรื่องการปลูกผักปลอดสารพิษว่า การปลูกผักปลอดสารพิษโดยการใช้ขบวนการทางธรรมชาติซึ่งไม่ใช้สารเคมีเลย เป็นการเรียกร้องกระแสการบริโภคให้หันมาสนใจตามกระบวนการ โดยเชื่อว่าสิ่งนั้นจะช่วยให้เขาหลีกเลี่ยงการเผชิญกับสารพิษและช่วยสุขภาพและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ถ้ากระแสความต้องการของผู้บริโภคและเกษตรกรสอดคล้องกันมนุษย์และสิ่งแวดล้อมก็จะอยู่อย่างปลอดภัย อาหารตามธรรมชาติเช่น ทุเรียน หอม กล้วย ปลูกในแหล่งน้ำก็จะสมบูรณ์ไปด้วย เพราะไม่ได้ถูกทำลายโดยยาฆ่าแมลงหรือยาฆ่าหญ้าอย่างที่เป็นอย่าง

2.2.5 ทางเลือกของผู้บริโภคกรณีที่ไม่สามารถซื้อผักปลอดสารพิษมารับประทานได้

ผู้บริโภคที่ไม่สามารถบริโภคผักปลอดสารพิษได้ สามารถที่จะลดพิษภัยจากการที่ต้องบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้างอยู่ได้ดังนี้ (อำนาจ บาลี 2537: 23)

1) เลือกบริโภคผักพื้นบ้าน เนื่องจากผักพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นผักที่มีแมลงรบกวนน้อย ตัวอย่างของผักพื้นบ้านได้แก่ ดอกแค ดอกโสน สายบัว ผักคั่ว ผักหวาน สะเดา หัวปลี กระถิน กระชายอ่อน มะระขี้นก ดอกข่า ขมิ้นชัน สะตอ เป็นต้น ซึ่งผักเหล่านี้ส่วนใหญ่จะหาซื้อได้จากพ่อค้าหรือแม่ค้าที่นำผักมาวางขายอย่างละเล็กละน้อย

2) ปลูกผักไว้บริโภคเอง ในกรณีนี้ใช้เนื้อที่ปลูกผักไม่มากนักก็สามารถปลูกผักไว้บริโภคเองในครัวเรือนได้ เช่น ผักกาดขาว คะน้า ผักกาดเขียว ซึ่งถ้ามีเหลืออาจนำมาจำหน่ายได้

อย่างไรก็ตามหากไม่สามารถหาผักข้างต้นมาบริโภคได้อาจเลือกผักบริโภค ดังนี้

1) ผักกอนามัย เป็นผักที่มีการใช้สารพิษฆ่าแมลงและสารเคมีตัวอื่นในกระบวนการผลิตแต่มีการกำหนดการเก็บผักให้อยู่ในระยะปลอดภัยต่อผู้บริโภค

2) เลือกบริโภคผักที่ไม่ซ้ำกัน ผักแต่ละชนิดจะมีวิธีการควบคุมดูแลต่างกัน การใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีปราบศัตรูพืชจึงต่างชนิดกัน ดังนั้นการที่คนบริโภคผักชนิดเดียวซ้ำๆ กัน โอกาสที่จะได้รับสารเคมีชนิดเดิม ๆ สะสมในร่างกายย่อมมีเพิ่มขึ้นจนอาจถึงขั้นแสดงอาการ ดังนั้นการหลีกเลี่ยงความเป็นพิษอีกอย่างหนึ่งคือ การไม่บริโภคผักซ้ำชนิดกัน

3) ล้างผักเพื่อช่วยลดพิษภัยการตกค้างของสารพิษในพืชผัก เนื่องจากยังพินิจพิเคราะห์ในการล้างผักเท่าไรความปลอดภัยของชีวิตก็ยังมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งหลักในการล้างผักเพื่อลดพิษภัยจากสารพิษมีดังนี้ (ศักดิ์ประยูร ติมา 2537: 29 - 30)

- 1) แช่น้ำสะอาด นำผักมาล้างน้ำสะอาดเพื่อกำจัดสิ่งสกปรกออกเสียครั้งหนึ่งก่อน แล้วเด็ดเป็นก้านหรือใบแช่ลงในอ่างที่ใส่น้ำประมาณ 4 ลิตร แช่ผักไว้นานประมาณ 15 นาที วิธีนี้จะลดปริมาณยาฆ่าแมลงได้ตั้งแต่ 7-33 %

2) ล้างผักด้วยน้ำส้มสายชู ใช้น้ำส้มสายชู อ.ส.ร. ละลายน้ำ ความเข้มข้น 0.5 % (น้ำส้ม 1 ขวด ต่อน้ำ 4 ลิตร) แช่ผักที่เด็ดเป็นก้านหรือใบลงไป แช่นานประมาณ 15 นาที จะลดปริมาณยาฆ่าแมลงได้ 60-84 %

3) ล้างผักด้วยน้ำยาล้างผัก ความเข้มข้น 0.3 % ในน้ำ 4 ลิตร แช่ผักนานประมาณ 15 นาที จะลดปริมาณยาฆ่าแมลงได้ประมาณ 54-68 % (วิธีนี้ไม่ค่อยปลอดภัยเนื่องจากน้ำยาอาจซึมเข้าไปในผักและเป็นอันตรายต่อร่างกายได้เช่นกัน

4) ล้างผักด้วยน้ำโซดา โดยเตรียมน้ำโซดาขึ้นเอง ใช้โซเดียมไบคาร์บอเนตประมาณ 1 % ในน้ำ 4 ลิตร แช่ผักนาน 15 นาทีจะสามารถลดยาฆ่าแมลงได้ 23-61 %

5) ล้างผักด้วยน้ำที่ไหลจากก๊อก โดยเด็ดผักเป็นก้านหรือใบใส่ตระแกรงโปร่ง แล้วนำไปล้างใต้ก๊อกน้ำ เปิดน้ำให้แรงพอประมาณ ใช้มีดกลึงผักให้ถูกน้ำที่ก๊อกจนทั่วทุก ๆ ใบ ล้าง

ประมาณ 2 นาที วิธีนี้จะช่วยลดปริมาณยาฆ่าแมลงได้ 54-63 % วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกที่สุด

6) การลวกผักด้วยน้ำร้อน จะลดปริมาณสารพิษได้ 50 % ส่วนการต้มจะลดได้เท่ากับการลวก แต่อีก 50 % มีสารพิษออกมาจากผักอยู่ในน้ำแกง

7) การปอกเปลือกหรือการลอกชั้นนอกของผักออก เช่น กระหล่ำปลี ถั่วลันเตาชั้นนอกออกจะปลอดภัยมากกว่า

8) การใช้ผงปูนคลอรีนแช่ผัก เพื่อฆ่าเชื้อโรคและทำลายไข่พยาธิ โดยการละลายผงปูนคลอรีนครึ่งช้อนชาต่อน้ำ 20 ลิตร แช่นาน 15-30 นาที จะฆ่าเชื้อโรคได้ดีมาก

การล้างผักวิธีเหล่านี้เป็นการล้างเพื่อช่วยลดปริมาณยาฆ่าแมลงที่ติดอยู่ที่ผิวใบเท่านั้น สำหรับผักที่มีการใช้สารเคมีชนิดดูดซึมไม่สามารถล้างออกได้

2.3 แนวคิดเรื่องการตัดสินใจของผู้บริโภค

2.3.1 ความหมายของการตัดสินใจ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ ดังนี้

เฮอร์เบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A.Simon 1960: 1) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่าเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยหลัก 3 ประการคือ การหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาหนทางเลือกที่จะเป็นไปได้ และการเลือกทางเลือกจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

วิลเลียม เจ.กอร์ และ เจ.ดับบลิว.ไดสัน (William J.Gore และ J.W.Dyson 1964: 77) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากทางเลือกซึ่งมีอยู่หลายทางเป็นแนวทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ยอร์ช อาร์.เทอรี่ (Gerorge R.Terry 1964: 107 - 108) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งที่ตั้งอยู่บนรากฐานของกฎเกณฑ์จากทางเลือกสองทางหรือมากกว่าสองทางเลือกที่เป็นไปได้

เสาวภา ธรรมบุตร (2525: 6) ได้สรุปความหมายของ การตัดสินใจที่จะเลือกกระทำพฤติกรรม ว่าหมายถึง การที่บุคคลได้ใช้องค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น ความรู้ (Knowledge) การศึกษาหาความรู้และคำนึงเป็นส่วนในการพิจารณาว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ ถ้าบุคคลนั้นได้พิจารณาข้อดีข้อเสียและเห็นว่าข้อดีมากกว่าเขาก็จะตัดสินใจประกอบพฤติกรรม

นิวัติ กลิ่นงาม (2522: 11) ได้สรุปความหมายของการตัดสินใจว่า หมายถึง การเลือกปฏิบัติตามวิธีการหนึ่งที่เขาว่าจะบังเกิดผลดีและมีผลเสียน้อยที่สุด เพื่อบรรลุเป้าหมายและความพอใจของมนุษย์

ถวัลย์ วรเทพพิพิงค์ (2533: 2) ให้ความหมาย การตัดสินใจว่าเป็นกระบวนการเลือกหนทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งจากบรรดาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยอาศัยหลัก เกณฑ์ประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจ

อึ้งยศ เทพจันทร์ (2535: 15) ได้รวบรวมความหมายของการตัดสินใจและสรุปได้ว่าแท้จริงแล้วเป้าหมายของการตัดสินใจนั้นเป็นการแสวงหาสถานการณ์ที่พึงปรารถนา หมายถึง การที่จะได้เลือกทางเลือกในการสร้างความพึงพอใจกับตัวเองมากที่สุดนั่นเอง

จากแนวความคิดข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นการเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือก เพื่อที่จะหาทางเลือกที่ดีที่สุดและเป็นประโยชน์มากที่สุดสำหรับตัวเองเพียงทางเลือกเดียว โดยใช้องค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น ความรู้ การศึกษาหาความรู้และคำแนะนำในการพิจารณาว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่

2.3.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ

ถวัลย์ วรเทพพิพิงค์ (2530: 3 - 5) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการตัดสินใจ 3 ทฤษฎี คือ

1) **ทฤษฎีการใช้เหตุผลสมบูรณ์แบบ** (The rational comprehensive theory) เป็นการปฏิบัติซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ลักษณะที่สำคัญโดยสังเขปของทฤษฎีนี้มีดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ตัดสินใจเผชิญกับปัญหา ซึ่งสามารถแยกออกจากปัญหาอื่น ๆ ได้อย่างน้อยที่สุด ปัญหาเช่นนั้นก็มีความหมายชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอื่น ๆ

1.2 เป้าหมาย ค่านิยม หรือวัตถุประสงค์ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจของผู้ตัดสินใจ มีลักษณะชัดเจนและสามารถจัดลำดับความสำคัญได้

1.3 มีการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่จะใช้ในการแก้ปัญหาทั้งหมดด้วยความรอบคอบ

1.4 ผลที่จะตามมาจากการเลือกทางเลือกแต่ละทาง ทั้งในทางบวกและทางลบได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน

1.5 มีการเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของทางเลือกแต่ละทางเลือกด้วยความรอบคอบ

1.6 ผู้ตัดสินใจจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะช่วยให้เป้าหมาย ค่านิยมหรือวัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ผลของการตัดสินใจตามทฤษฎีหรือกระบวนการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้นก็คือ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้เป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ดี ได้มีนักวิชาการด้านศาสตร์เพื่อการตัดสินใจบางท่านพยายามชี้ให้เห็นจุดอ่อนของทฤษฎีการใช้เหตุผลสมบูรณ์แบบว่ามีอยู่หลายประการ เช่น Charles Linalom ให้ข้อวิจารณ์มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

- ในโลกของความเป็นจริง ปัญหาที่ผู้ตัดสินใจประสบมิใช่เป็นปัญหาที่เป็นรูปธรรมสามารถระบุได้อย่างชัดเจน แต่ผู้ตัดสินใจพยายามที่จะพิจารณาและระบุว่า ปัญหาที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้นคืออะไรมากกว่า เช่น ปัญหาเรื่องราคาสินค้าและบริการแพงมีสาเหตุมาจากอะไร เป็นเพราะความต้องการในสินค้า (demand) มีมากกว่าปริมาณสินค้าที่ผลิต (supply) หรือเกิดภาวะเงินเฟ้อของทางจิตวิทยาหรือเป็นเพราะหลายสาเหตุรวมกัน เป็นต้น

- ทฤษฎีนี้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะในความเป็นจริงแล้ว ผู้ตัดสินใจมักจะไม่มีความอย่างมากมาย มีปัญหาในการรวบรวมข้อมูลและการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต รวมทั้งปัญหาความยุ่งยาก สลับซับซ้อนในการคาดคะเนต่าง ๆ แม้ว่าใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยก็ไม่สามารถจัดปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสิ้นเชิง

- มีปัญหาเกี่ยวกับค่านิยมของทฤษฎี เพราะทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนคติที่ว่า ผู้ตัดสินใจเผชิญกับสถานการณ์ที่มีค่านิยมขัดกันเกิดขึ้นมากกว่าความเห็นพ้องในค่านิยมดังกล่าว และค่านิยมขัดกันเช่นว่านี้ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบหรือชั่งน้ำหนักได้ จุดอ่อนจึงอยู่ที่ว่า ค่านิยมส่วนตัวกับค่านิยมสาธารณะนั้นแยกออกจากกันได้ยาก นอกจากนี้ในทางปฏิบัติไม่ใช่ของง่ายที่จะแยกข้อเท็จจริงออกจากค่านิยม

- ปัญหาเกี่ยวกับ Sunk costs ในการตัดสินใจและลงทุนในบางโครงการไปบ้างแล้ว อาจเป็นอุปสรรคในการแสวงหาทางเลือกอื่น ๆ เช่น ปัญหาการสร้างสนามบิน เมื่อตัดสินใจลงมือสร้างไปบ้างแล้ว แม้ต่อมาจะพบว่าสถานที่แห่งอื่นเหมาะสมกว่าก็ไม่สามารถย้ายไปได้โดยง่าย เพราะได้ลงทุนไปมากแล้ว เป็นต้น

2) ทฤษฎีส่วนเพิ่ม (The incremental theory)

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของทฤษฎีนี้ ก็เพื่อจะแก้ปัญหาคัดเลือกบางประการของทฤษฎีแรก ทฤษฎีส่วนเพิ่มพยายามที่จะพรรณนากระบวนการตัดสินใจ ซึ่งข้าราชการโดยทั่วไปถือปฏิบัติอยู่ว่าเป็นอย่างไร สาระสำคัญของทฤษฎีส่วนเพิ่มมีดังนี้

2.1 การเลือกเป้าหมายและวัตถุประสงค์และการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อหาทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด แต่ยังมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่

2.2 ในการพิจารณาทางเลือก ผู้ตัดสินใจจะพิจารณาเฉพาะทางเลือกในการแก้ปัญหาที่สำคัญ ๆ บางทางเลือกเท่านั้น และแต่ละทางเลือกก็จะมี ความแตกต่างกันไม่มากนัก

2.3 ในการประเมินผลที่จะเกิดขึ้นของแต่ละทางเลือกนั้น ๆ ผู้ตัดสินใจจะประเมินเฉพาะผลที่สำคัญ ๆ บางประการเท่านั้น

2.4 ผู้ตัดสินใจจะพยายามนิยามปัญหาที่เผชิญอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนเป้าหมายและมรรควิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

2.5 ทฤษฎีนี้ถือว่า ไม่มีการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาเพียงครั้งเดียวหรือวิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องเพียงวิธีเดียว การที่จะพิสูจน์ว่าการตัดสินใจครั้งใดดีหรือไม่นั้น จะต้องให้นักวิเคราะห์ทั้งหลายเป็นผู้พิจารณาตัดสินใจ

2.6 ทฤษฎีมุ่งเสริมแต่งสภาพสังคมซึ่งไม่ค่อยจะสมบูรณ์ในปัจจุบันมากกว่าที่จะมุ่งเสริมเป้าหมายของสังคมในอนาคต

จุดเด่นของทฤษฎีแบบส่วนเพิ่มก็คือ สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ยอมรับว่าผู้ตัดสินใจมีข้อจำกัดในเรื่องเวลา สถิติปัญหา และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับใช้วิเคราะห์ทางเลือกทั้งหมด เพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ ส่วนจุดอ่อนที่สำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือ มีลักษณะอนุรักษ์นิยมและมักไม่ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ หากไม่แน่ใจ

3) ทฤษฎีผสม (Mixed scanning theory)

ทฤษฎีนี้สนับสนุนโดย Amitar Etzioni เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของสองทฤษฎีแรก สารสำคัญของทฤษฎีผสมมีโดยสรุปดังนี้

3.1 ทฤษฎีผสมพยายามนำส่วนดีทั้งทฤษฎีการใช้เหตุผลสมบูรณ์และทฤษฎีส่วนเพิ่มมาใช้คือ พยายามวิเคราะห์ปัญหาทั้งหมดอย่างหยาบ ๆ ก่อน โดยไม่ต้องลงรายละเอียดมากนัก แล้วจึงทำการวิเคราะห์ในรายละเอียดเฉพาะจุดที่เห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญ

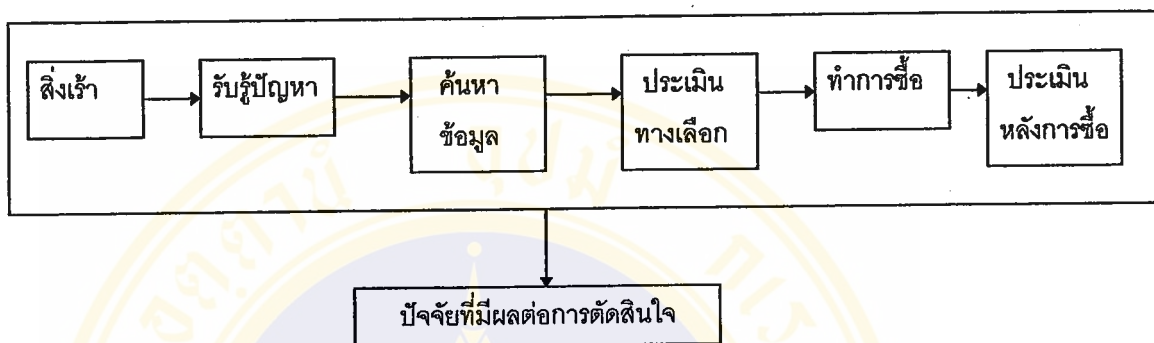
3.2 ทฤษฎีผสมเอื้ออำนวยให้ผู้ตัดสินใจสามารถเลือกใช้ทฤษฎีการใช้เหตุผลสมบูรณ์แบบกับทฤษฎีส่วนเพิ่มในสถานการณ์ต่าง ๆ กันได้ตามความเหมาะสม

3.3 เป็นการประนีประนอมระหว่างทฤษฎีส่วนเพิ่มกับทฤษฎีการใช้เหตุผลสมบูรณ์แบบ

อย่างไรก็ดีจุดอ่อนของการใช้ทฤษฎีผสมก็คือ ไม่ได้อธิบายอย่างชัดเจนว่าในทางปฏิบัติจริงนั้นจะมีแนวทางในการใช้ทฤษฎีนี้ได้อย่างไร แต่จุดเด่นของทฤษฎีผสมนี้ก็คือ ได้พยายามชี้ให้ผู้ตัดสินใจตระหนักในข้อเท็จจริงที่ว่า การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ นั้น มีความแตกต่างกันทั้งในขอบเขตความยากง่าย การเสี่ยงและความไม่แน่นอนของผลที่จะตามมา ฉะนั้นจึงอาจมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทฤษฎีการตัดสินใจมากกว่าหนึ่งทฤษฎี เมื่อลักษณะของเรื่องที่จะต้องตัดสินใจไม่เหมือนกัน

2.3.3 กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค

การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจซื้อ และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าวในรูปแบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค ดังรูปที่ 2 นี้



ที่มา : ปรับปรุงจาก พิบูล ที่ปะปาล 2535: 133

รูปที่ 2 แบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค

พิบูล ที่ปะปาล (2535: 133) ได้แบ่งกระบวนการตัดสินใจออกเป็น 6 ขั้นตอนคือ การรับรู้สิ่งเร้า การรับรู้ปัญหาหรือการตระหนักถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อและการประเมินหลังการซื้อ ดังนี้

1. การรับสิ่งเร้า (stimulation) สิ่งเร้า เป็นสิ่งกระตุ้นที่เร้าให้บุคคลเกิดความต้องการซื้อสินค้า โดยสิ่งเร้าอาจเกิดจากสังคมเช่น การพูดคุยกับเพื่อน ๆ เพื่อนร่วมงาน สมาชิกในครอบครัว หรือเป็นสิ่งเร้าที่เกิดจากการโฆษณาสินค้า โดยบริษัทผู้ผลิต พ่อค้าส่ง พ่อค้าปลีกหรือผู้ขายอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นสิ่งเร้าประเภทข่าวสาร เอกสารต่าง ๆ ของรัฐบาลหรือรายงานของผู้บริโภค สิ่งเร้าเหล่านี้ได้รับความเชื่อถือสูงเพราะให้ข้อเท็จจริง ไม่ลำเอียงและไม่เกี่ยวกับผู้ขายหรืออาจจะเป็นสิ่งเร้าที่เกิดจากแรงกระตุ้นทางร่างกาย ทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกหิว กระหาย รู้สึกร้อน รู้สึกหนาวและรู้สึกเจ็บ เป็นต้น

สิ่งเร้าทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นสิ่งกระตุ้นต่อผู้บริโภคมากน้อยต่างกัน หากผู้บริโภคได้รับสิ่งกระตุ้น มากพอกระบวนการตัดสินใจในขั้นที่ 2 ก็จะเกิดขึ้น หากสิ่งกระตุ้นมีไม่มากนัก ผู้บริโภคก็อาจจะไม่สนใจต่อสิ่งกระตุ้นนั้น ในกรณีเช่นนี้กระบวนการตัดสินใจซื้อในขั้นที่ 2 ก็จะไม่เกิดขึ้น

2. การรับรู้ปัญหา (problem awareness) หรือตระหนักถึงความต้องการ เป็นการที่บุคคล แสดงการรับรู้ถึงความต้องการของตนซึ่งอาจเกิดเองหรือเกิดจากสิ่งกระตุ้น โดยยอมรับว่าผลิตภัณฑ์ หรือสิ่งที่เขากำลังจะซื้อนั้นอาจจะสามารถแก้ปัญหา หรือความปรารถนาที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ของเขาได้ ในขั้นนี้ผู้บริโภคอาจตัดสินใจเฉพาะปัญหาที่มีคุณค่าควรแก่การแก้ไขเท่านั้น และจะ ดำเนินการในขั้นที่ 3 ต่อไป ส่วนปัญหาที่ไม่มีคุณค่าพอที่จะรื้อหรือเลิกไปในขั้นนี้

3. การค้นหาข้อมูล (information search) เมื่อผู้บริโภครับรู้ปัญหาหรือเกิดความต้องการใน ขั้นที่ 2 แล้ว ขั้นที่ 3 นี้จะเป็นการค้นหาข้อมูล โดยผู้บริโภคจะหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- แหล่งการค้า (Commercial Sources) ได้แก่ สื่อการโฆษณา พนักงานขาย ตัวแทนการค้า การบรรจุหีบห่อ การแสดงสินค้า ฯลฯ

- แหล่งข้อมูลที่เป็นหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานที่สำรวจคุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือหน่วยงาน วิจัยภาวะตลาดของผลิตภัณฑ์

- แหล่งชุมชน (Public Sources) ได้แก่ สื่อมวลชน องค์การคุ้มครองผู้บริโภค
- ประสบการณ์ของบุคคล เช่น การใช้สินค้าในมาก่อน ความภักดีที่มีต่อสินค้า
- ปากต่อปาก ได้แก่ ประสบการณ์ ความคิดเห็นของเพื่อนญาติพี่น้อง

ในกรณีที่ผู้บริโภคที่มีประสบการณ์มาก ๆ จะอาศัยความจำเป็น เพื่อช่วยพิจารณาว่าผลิต ภัณฑ์หรือบริการใดควรนำมาพิจารณาเป็นทางเลือก ส่วนผู้บริโภคที่มีประสบการณ์น้อยก็จะอาศัย แหล่งข้อมูลเพื่อกำหนดทางเลือก

4. การประเมินทางเลือก (evaluation of alternatives) ภายหลังที่ผู้บริโภคได้รวบรวมข้อมูล ในขั้นที่ 3 เพียงพอแล้ว ในขั้นนี้ผู้บริโภคจะประเมินทางเลือกเพื่อเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ อย่างใดอย่างหนึ่งจากรายการทางเลือกที่นำมาพิจารณา บางครั้งการเลือกผลิตภัณฑ์หรือบริการอาจ จะกระทำได้อย่างง่ายดายเมื่อผลิตภัณฑ์ หรือบริการที่ให้เลือกนั้นมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษเหนือผลิต ภัณฑ์หรือบริการอื่นเช่น ผลิตภัณฑ์นั้นคุณภาพดีเลิศ ราคาถูก ในกรณีการตัดสินใจเลือกก็จะกระทำ ได้ทันทีโดยอัตโนมัติ แต่บางครั้งการเลือกอาจจะกระทำได้ไม่ถนัดนักเช่นอาจมีผลิตภัณฑ์ 2 อย่าง หรือมากกว่ามีลักษณะน่าสนใจพอ ๆ กัน ในกรณีเช่นนี้ผู้บริโภคก็จะกำหนดเกณฑ์การเลือกขึ้นมา

5. การตัดสินใจซื้อ (purchase decision) ในขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้บริโภคพร้อมที่จะซื้อ แต่ยังมี สิ่งที่จะต้องพิจารณาตัดสินใจอีก คือ ที่ตั้งไป-มาสะดวก ความรวดเร็วของการบริการ วางสินค้าไว้ ง่ายต่อการหยิบจับและไม่แออัด ราคาเหมาะสมหรือไม่ การรวบรวมหีบห่อสินค้า บริการที่เสนอ รูปร่างที่ดึงดูดของร้านค้า ความสามารถทางด้านการขายของพนักงานขาย

6. การประเมินผลหลังการซื้อ (postpurchase Evaluation) ภายหลังจากที่ผู้บริโภคมีการซื้อ และใช้สินค้าแล้ว การประเมินผลที่ได้รับจากการซื้อและใช้สินค้าก็จะเกิดขึ้นตามมาคือ อาจจะมีการ ประเมินการตัดสินใจที่ซื้อไปแล้วว่าผลิตภัณฑ์ที่เขาซื้อไปนั้นสามารถแก้ปัญหาตามที่เขาต้องการได้ จริงตามที่โฆษณาไว้หรือไม่ ผลิตภัณณ์นั้นตรงตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ หากผู้บริโภคได้รับความ

พอใจก็จะทำให้เกิดการซื้อซ้ำ และจะบอกกล่าวไปยังผู้บริโภคคนอื่น ๆ ที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์เดียวกันต่อ ๆ ไปในทางบวก ในทางตรงข้ามหากไม่ได้รับความพอใจก็จะหันไปซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ตราอื่นและจะบอกกล่าวไปยังผู้บริโภคอื่น ๆ ในทางลบ

2.3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ในขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคดังที่กล่าวมาข้างต้น จะมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคไว้ ดังนี้

วิลเลียม เจ สแตนตันและคณะ (William J. Stanton. อ้างใน พินุล ทีปะปาล 2535: 133) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค ได้แก่

1. ข้อมูลข่าวสาร (Information) การตัดสินใจซื้อจะเกิดขึ้นได้ต้องมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ตรา ราคา ลักษณะ ผลประโยชน์และสถานที่ที่จะซื้อ เป็นต้น หากไม่มีข้อมูลกระบวนการตัดสินใจซื้อจะเกิดขึ้นไม่ได้
2. สังคมและกลุ่มสังคม (Social and groups forces) อันประกอบด้วยวัฒนธรรม วัฒนธรรมย่อย ชั้นของสังคม กลุ่มอ้างอิง ครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
3. จิตวิทยา (Psychological forces) พลังผลักดันทางด้านจิตวิทยาได้แก่ แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ บุคลิกและทัศนคติ สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความต้องการการเลือกซื้อ ตลอดจนนิสัยในการซื้อและการภักดีในตราสินค้า เป็นต้น
4. สถานการณ์ (Situational factors) ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ เวลาและโอกาส สถานที่ จุดมุ่งหมาย รวมทั้งเงื่อนไขในการซื้อ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการซื้อ ผลักดันให้ผู้ซื้อตัดสินใจแตกต่างกันไป

ในทัศนะของพฤติกรรมศาสตร์ ธงชัย สันติวงษ์ (2535: 47 - 48) ได้อธิบายว่า " เมื่อผู้บริโภคได้รับการกระตุ้นจากการมองเห็นสินค้าที่เสนอขายนั้น ในการตัดสินใจซื้อหรือไม่ยอมขึ้นอยู่กับปัจจัยผันแปรต่าง ๆ ที่เป็นตัวประกอบเหล่านี้รวมกัน " คือ

1. ปัจจัยประกอบของตัวบุคคล (Individual factors) คือความรู้ (Cognition) ความเข้าใจ (Perception) การเรียนรู้ (Learning) ลักษณะท่าทาง (Personality) การจูงใจ (Motivation) และทัศนคติ (Attitude) ล้วนแต่เป็นตัวผันแปรที่เป็นเรื่องราวทางจิตวิทยาและจิตวิทยาสังคมของตัวบุคคลทุกคน
2. ปัจจัยประกอบทางสังคม (Social factors) เป็นเรื่องของลักษณะการเป็นสมาชิกกลุ่ม (Group membership) การแบ่งชั้นในสังคมและอิทธิพลทางสังคม (Social influence) ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยผันแปรทางด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของตัวบุคคลทุกคน

3. ปัจจัยประกอบทางวัฒนธรรม (Cultural factors) เรื่องราวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทั้งใน ส่วนใหญ่และส่วนย่อย (Cultures and subcultures) ต่างก็เป็นปัจจัยผันแปรทางด้านวัฒนธรรม มนุษย์ (Cultural-anthropology) ของทุกคน

อดุลย์ จาตุรงคกุล (2534: 28) ได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ บริโภคออกเป็น 3 ปัจจัยใหญ่ ๆ คือ

1. อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีความสลับซับซ้อน กระบวนการตัดสินใจและพฤติกรรมของเขาจะได้รับจากวัฒนธรรม ชั้นทางสังคมและอิทธิพลจากตัวบุคคล
2. อิทธิพลจากความแตกต่างของตัวบุคคล เป็นปัจจัยภายในที่กระทบและมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกันที่ ทรัพยากรมนุษย์และความรู้ของผู้บริโภค การสนใจ การ ทุ่มหาความพยายาม ทักษะ นวัตกรรม ภาพ แบบของการใช้ชีวิตและประชากรศาสตร์
3. กระบวนการทางจิตวิทยาเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการดำเนินการวิธีเกี่ยวกับ ข่าวดาร การเรียนรู้และทัศนคติ

พิบูล ทิปะปาล (2535: 137) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์และบริการของผู้ บริโภคจะต้องมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะประชากรหรือประชากรศาสตร์ ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยา ปัจจัยเหล่านี้ แทรกซึมอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคได้นำเข้ามาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ ซื้อทุกขั้นตอน ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจของผู้บริโภคได้ดีขึ้น

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 38) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของ ผู้บริโภคไว้ว่าประกอบไปด้วย ปัจจัยทางวัฒนธรรมได้แก่ วัฒนธรรม วัฒนธรรมของกลุ่มย่อยและ ชั้นทางสังคม ปัจจัยทางสังคมได้แก่ กลุ่มอิทธิพล ครอบครัว บทบาทและสถานะ ปัจจัยส่วน บุคคลได้แก่ อายุ ขั้นตอนวงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ ภาวะเศรษฐกิจ รูปแบบการดำรงชีวิต นวัตกรรมและความคิดเห็นส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตวิทยาได้แก่ การสนใจ การรับรู้ ความเชื่อและ ทักษะ

ส่วน สุปัญญา ไชยชาญ (2534: 38) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ ของผู้บริโภคไว้คล้าย ๆ กันว่ามีอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมได้แก่ วัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมย่อย ปัจจัยทางสังคมได้แก่ กลุ่มอ้างอิงครอบครัว ชั้นทางสังคม สถานภาพและบทบาท ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ วัฏจักรชีวิตของครอบครัว อาชีพ รายได้ส่วน

บุคคล รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพและมโนทัศน์ที่มีต่อตนเอง ปัจจัยทางจิตวิทยาได้แก่ การสนใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อและทัศนคติ

จากแนวความคิดดังกล่าว เห็นได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคประกอบไปด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่างด้วยกัน ซึ่งการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ดังนี้

1. ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ครอบครัว ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก และการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ

2. ปัจจัยทางด้านความรู้

3. ปัจจัยด้านทัศนคติ

โดยมีรายละเอียดของปัจจัยดังนี้

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

2.4.1 ความหมายของความรู้

พจนานุกรม เล็กซิกอน เว็บสเตอร์ ดิคชันนารี (The Lexicon Webster Dictionary 1977: 531) ให้ความหมายของความรู้ว่า เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษา หรือการค้นคว้า หรือเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของหรือบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์หรือจากรายงานการรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยระยะเวลา

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of education) ของคาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good 1973: 325) ให้คำจำกัดความของความรู้ไว้ว่า เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้เพื่อสำหรับนำไปใช้ประโยชน์

โสภา ชูพิกุลชัย และ อรทัย ชื่นมณูย์ (2523: 31) ให้ความหมายของความรู้ว่า เป็นการรับรู้ จำและเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เกิดจากประสบการณ์

ชาวล แพรัตกุล (2526: 201) กล่าวว่า ความรู้ คือการแสดงออกของสมรรถภาพสมองด้านความจำ โดยใช้วิธีให้ระลึกออกมาเป็นหลัก

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2535: 129) ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นข่าวสารที่เก็บไว้ในความทรงจำ ซึ่งความรู้ของผู้บริโภคนั้นจะเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับสินค้า การซื้อและการใช้สินค้านั้น ดังนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับสินค้า (Product Knowledge) ได้แก่

- ความรู้เกี่ยวกับจำพวกสินค้าและตราต่าง ๆ ในจำพวกสินค้าด้วยกัน
- ศัพท์เกี่ยวกับสินค้า

- ลักษณะต่าง ๆ ของสินค้า
- ความเชื่อเกี่ยวกับจำนวนสินค้าโดยทั่ว ๆ ไป และเกี่ยวกับตราใด ตราหนึ่ง
- ความรู้เกี่ยวกับราคาของสินค้า

2) ความรู้เกี่ยวกับการซื้อ (Purchase Knowledge) คือ ความรู้ในการซื้อเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจว่าจะซื้อสินค้าที่ไหนและเมื่อใดจึงจะซื้อ

- จะซื้อที่ไหน (Where to Buy) สินค้าหลายชนิดซื้อได้ในช่องทางการจำหน่ายที่แตกต่างกัน การตัดสินใจว่าจะซื้อที่ไหนถูกกำหนดโดยความรู้ การที่คนมาร้านค้าน้อยอาจเนื่องมาจากความไม่รู้ตัวเกี่ยวกับร้านค้าของผู้บริโภคหรือไม่ก็ด้อยกว่าร้านค้าของคู่แข่ง

ความรู้ในการซื้อรวมถึงข่าวสารที่ผู้บริโภคมีเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของสินค้าในร้านค้าปลีก และยังเลยไปถึงว่าร้านไหนขายอะไรอีกด้วย ความรู้เรื่องทำเลที่ตั้งอาจกระทบพฤติกรรมการซื้อทำให้ผู้บริโภคหันไปอุปถัมภ์ร้านอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อร้านค้าขาดข่าวสารภายในร้านค้า

- ซื้อเมื่อใด (When to Buy) ความเชื่อของผู้บริโภคเกี่ยวกับเมื่อใดจะซื้อเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความรู้ในการซื้อ ผู้บริโภคที่รู้ว่าสินค้าจะขายลดราคาตอนไหนของปี ก็จะเลื่อนเวลาซื้อออกไปจนถึงเวลานั้น ความรู้เกี่ยวกับเมื่อใดจะซื้ออาจเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการซื้อสินค้าใหม่ คนจะไม่ซื้อสินค้าใหม่ทันทีโดยเกรงว่าราคาจะลดลงภายหลัง

3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้ (Usage Knowledge) เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ของผู้บริโภค ความรู้นี้ครอบคลุมถึงข่าวสารในความทรงจำเกี่ยวกับจะใช้สินค้าอย่างไร และต้องมีอะไรบ้างถ้าจะใช้สินค้า โดยผู้บริโภคมักจะไม่ใช่สินค้าที่เขาขาดข่าวสารเกี่ยวกับจะใช้มันอย่างไร และผู้บริโภคจะไม่ซื้อสินค้า ถ้าเขามีข่าวสารไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่จะใช้สินค้า

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้เป็นการรับรู้เรื่องราว กฎเกณฑ์ รายละเอียด รวมทั้งข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าหรือสังเกตและรวบรวมเป็นความจำเก็บสะสมไว้ และแสดงพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำได้ออกมาให้ปรากฏและวัดได้

2.4.2 การวัดความรู้

เครื่องมือในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมตามการวัดความรู้ตามคุณลักษณะ ซึ่งแตกต่างกันออกไป โดยวิเชียร เกตุสิงห์ (2530: 14) ได้แบ่งการทดสอบความรู้ไว้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบอัตนัยหรือแบบความเรียง (Subjective or Essay type)
2. แบบปรนัยหรือแบบให้คำตอบสั้น ๆ (Objective or Short answer type) หมายถึง แบบทดสอบที่กำหนดให้คำตอบสั้น ๆ หรือแบบกำหนดคำตอบให้เลือก แบ่งเป็น

2.1 แบบถูก-ผิด (Right-Wrong) รูปแบบโดยทั่วไปจะเป็นแบบเลือกตอบที่มีตัวเลือก 2 ตัวนั่นเอง เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ จริง-ไม่จริง

2.2 แบบเติมคำ (Completion) รูปแบบจะกำหนดให้คิดหาคำตอบเอง

2.3 แบบจับคู่ (Matching) รูปแบบจะกำหนดคำหรือข้อความแยกไว้เป็น 2 คอลัมน์ แล้วให้เลือกจับคู่ โดยให้หาคำหรือข้อความในคอลัมน์หนึ่งจะคู่กับคำหรือข้อความใดในคอลัมน์หนึ่ง โดยคำหรือข้อความในอีกคอลัมน์หนึ่งจะจับคู่ได้กับคำหรือข้อความในอีกคอลัมน์หนึ่ง เพียงคำเดียวเท่านั้นจะไปจับคู่กับคำอื่นไม่ได้

2.4 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice) รูปแบบจะเป็นตัวคำถามซึ่งเขียนเป็นประโยคที่สมบูรณ์ ควรจะมีตัวเลือก 4-5 ตัวเลือก และมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียวเท่านั้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ซึ่งจะมีลักษณะ 4 ตัวเลือกในแบบวัดความรู้

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitudes)

2.5.1 ความหมายของทัศนคติ

นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของทัศนคติไว้ ดังนี้

โจนาธาน แอล ฟรีดแมนและคณะ (Jonathan L. Freedman et. al. 1970 อ้างในสถิติ นิยมญาติ 2524: 56) ให้ความหมายของทัศนคติว่าเป็นระบบที่มีลักษณะมั่นคงอันหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้ ความเข้าใจ องค์ประกอบด้านความรู้สึกและองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531: 112) ให้ความหมายของ ทัศนคติ ว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคล แสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือต่อต้านก็ได้

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุและคณะ (2536: 108) ได้ให้ความหมายของทัศนคติว่า หมายถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นได้จากคำพูดหรือพฤติกรรม

นิวคอมป์ (Newcomb 1954: 128) สรุปว่าทัศนคติ เป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อย ทัศนคตินี้จะแสดงออกมาในด้านพฤติกรรม ถ้าแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วยหรือชอบ เรียกว่าทัศนคติทางบวก ถ้าแสดงออกในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่ชอบเรียกว่า ทัศนคติทางลบ ส่วนความรู้สึกเฉย ๆ ไม่ชอบและไม่เกลียด จัดเป็นทัศนคติแบบกลาง ๆ

เทพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ (2529: 3) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสภาพความพร้อมทางจิตใจของบุคคลที่เป็นผลรวมของความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคลที่ถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ ความรู้สึกและทำให้บุคคลพร้อมที่จะกระทำการหนึ่งสิ่งใด หรือเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบในสิ่งนั้น

เจลิเยว นูริภักดี (2527: 12) กล่าวว่า ทักษคติ เป็นความรู้สึกรับชอบหรือไม่ชอบที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งเกิดจากประสบการณ์ได้รับเพิ่มขึ้น แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอาจเร็วหรือช้าสุด แต่ชนิดของทักษะคติและประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ ซึ่งอาจได้จากทักษะคติของบุคคลอื่นต่อสิ่งนั้นก็ได้

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2524: 239 - 242) ได้กล่าวถึง ทักษคติว่า

1. เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ มิใช่ สิ่งที่ได้รับมาแต่กำเนิด
2. เป็นสิ่งชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีทักษะคติที่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีทักษะคติที่ไม่ดี ก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าหา โดยการถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ
3. ทักษคติ สามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้
4. เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทักษะคติเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้หรือประสบ การณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้ประสบการณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไปทักษะคติก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ธงชัย สันติวงษ์ (2535: 160) กล่าวว่า ทักษคติของผู้บริโภคมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า และในทางกลับกันประสบการณ์จากการใช้สินค้าก็มีผลต่อทักษะคติของผู้บริโภคเช่นเดียวกัน

จากความหมายของทักษะคติข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ทักษคติเป็นการแสดงออกของพฤติกรรมที่ออกมาว่ามีความชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น โดยอาศัยองค์ประกอบทางด้านการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

2.5.2 องค์ประกอบของทักษะคติ อุดุลย์ จาตุรงค์กุล (2534: 169 - 171) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะคติ ดังนี้

1) องค์ประกอบเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ (Cognitive Element) หมายถึง การที่ผู้บริโภคเห็นภาพพจน์ข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ บริการ โฆษณา หรือร้านค้าปลีก องค์ประกอบนี้รวมถึงความเชื่อที่ผู้บริโภคมีต่อการสนับสนุนการขายต่าง ๆ ของพ่อค้าปลีกกับความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าของผลิตภัณฑ์

2) องค์ประกอบทางด้านความชอบ (Affective Element) ประกอบด้วยความรู้สึกและอารมณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบวัตถุที่เกี่ยวข้องกับทักษะคติเช่น ผลิตภัณฑ์ บริการ โฆษณาและร้านค้าปลีก เป็นต้น องค์ประกอบเกี่ยวกับความชอบและความรู้ความเข้าใจได้รับการพิจารณาว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นอย่างมาก

3) องค์ประกอบเกี่ยวกับความตั้งใจก่อพฤติกรรม (Behavioral Element) เป็นแนวโน้มที่จะก่อปฏิกริยาหรือความตั้งใจก่อพฤติกรรมของผู้บริโภค "ความโน้มเอียงที่จะซื้อ" เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวพันกับวงจรการซื้อปกติของผลิตภัณฑ์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ทักษคติใช้องค์ประกอบด้าน Affective เป็นเครื่องวัด โดยการให้ความหมายแก่ทางเลือกต่าง ๆ ที่ผู้บริโภคสามารถนึกเห็นภาพพจน์ได้ พร้อม ๆ กันนี้ เขาก็ใช้องค์ประกอบทางด้าน Cognitive เช่นกัน สำหรับองค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมนั้น มิได้รวมอยู่ในคำนิยามของทัศนคติ เนื่องจากเป็นความตั้งใจทางด้านพฤติกรรม (Behavioral intentions) ซึ่งจะไม่มียุทธศาสตร์ใดเลยจนกว่าผู้บริโภคถึงจุดที่กำลังจะตระหนักถึงปัญหาที่จะต้องตัดสินใจ และเริ่มมีพฤติกรรมการแก้ปัญหา

2.5.3 การก่อตัวของทัศนคติ (the Formation of Attitude) ธงชัย สันติวงษ์ (2535: 166) กล่าวว่า ทัศนคติจะก่อตัวขึ้นมาและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน คือ

1) การจูงใจทางร่างกาย (Biological Motivations) ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งกำลังดำเนินการตอบสนองความต้องการ หรือแรงผลักดันพื้นฐานทางร่างกายอยู่ ตัวบุคคลดังกล่าวจะสร้างทัศนคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งของที่สามารถช่วยให้เขามีโอกาสตอบสนองความต้องการของตัวเองได้ และในทางตรงกันข้ามจะสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งของหรือบุคคลที่ขัดขวางมิให้เขาตอบสนองตามความต้องการได้

2) ข่าวสารข้อมูล (Information) ทัศนคติจะมีพื้นฐานมาจากชนิดและขนาดของข่าวสารที่แต่ละคนได้รับมา รวมทั้งขึ้นอยู่กับลักษณะของแหล่งที่มาของข่าวสารข้อมูลอีกด้วย ข่าวสารข้อมูลที่เข้ามาอยู่ในตัวบุคคลนั้นจะใ้บุคคลเก็บไปคิดและสร้างเป็นทัศนคติขึ้นมาได้

3) การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม (Group Affiliation) ทัศนคติบางอย่างอาจจะมาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่เขาเกี่ยวข้องกับอยู่ด้วย (เช่น ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน กลุ่มกีฬาและกลุ่มสังคมต่าง ๆ) ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะกลุ่มครอบครัว และกลุ่มเพื่อนร่วมงานต่างเป็นกลุ่มสำคัญที่สุด (Primary Group) ที่จะเป็แหล่งสร้างทัศนคติให้แก่บุคคลที่อยู่ในกลุ่มดังกล่าวได้

4) ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์ของคนที่มีต่อวัตถุสิ่งของย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำใ้บุคคลต่าง ๆ ตีค่าสิ่งที่ได้มีประสบการณ์นั้นจนกลายเป็นทัศนคติได้เช่น ในกรณีของการซื้อสินค้าเป็นตัวอย่าง ถ้าหากคนใดคนหนึ่งตั้งใจในรสชาติของภัตตาคารแห่งหนึ่ง เขาอาจมีทัศนคติที่ดีต่อร้านนั้นและจะกลับไปกินอีกเสมอ แต่ถ้าหากเกิดความไม่พอใจหรือผิดหวังครั้งใดครั้งหนึ่ง ก็อาจทำใ้ทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี จนทำใ้ไม่กลับไปกินอีกเลยก็ได้

5) ลักษณะท่าทาง (Personality) โดยลักษณะท่าทางของแต่ละบุคคลนั้นมีส่วนสำคัญที่จะสร้างทัศนคติใ้กับบุคคลไปด้วย

2.5.4 คุณสมบัติทัศนคติของผู้บริโภค (Properties of Consumer Attitudes)

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2534: 178 - 179) กล่าวว่า คุณสมบัติของทัศนคตินั้นแสดงให้เห็นถึงการที่ทัศนคติได้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ความพร้อมที่จะก่อปฏิกิริยา (Readiness to Act) ทัศนคติเป็นตัวก่อกำเนิดปฏิกิริยาอาการของผู้บริโภค ทัศนคติมีขึ้นจากการเรียนรู้เป็นระยะเวลานาน จนกระทั่งทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อง่ายขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้บริโภคลดจำนวนข่าวสารที่จะต้องเรียนรู้ด้วย

2. ทัศนคติมีแนวทาง (Consumer Attitudes Have Direction) ทัศนคติในทางที่ดีจะก่อให้เกิดความโน้มเอียงกับผู้บริโภค (act) หรือมีปฏิกิริยา (react) ในทางที่ดีต่อผลิตภัณฑ์หรือร้านค้า ทัศนคติในทางไม่ดีจะก่อปฏิกิริยาในทางตรงกันข้าม คือ ละเว้นที่จะปฏิบัติในบางสถานการณ์ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าถ้าผู้บริโภคมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสินค้าหรือร้านค้า จะไม่ซื้อสินค้านั้นหรือซื้อจากร้านค้านั้นเสมอไป ซึ่งจะต้องพิจารณาปัจจัยอื่นด้วย

3. ทัศนคติของผู้บริโภคมีความเข้มข้นต่างกัน (Consumer Attitude Vary in Intensity) ทัศนคติของผู้บริโภคเป็นศูนย์กลางของผลที่แสดงออก ผู้บริโภคสามารถที่จะประเมินทัศนคติของเขาที่มีต่อผลิตภัณฑ์ว่าดีมาก ดีปานกลางหรือดี และในทำนองเดียวกันก็อาจประเมินได้กับทัศนคติที่ไม่ดีเช่นกัน

4. ทัศนคติแสดงโครงสร้างได้ (Attitude Display Structure) โครงสร้างหมายความว่า มีแบบหรือองค์ประกอบที่เกิดจากความสมดุลระหว่างความเชื่อและความรู้สึกที่บุคคลมีอยู่ โครงสร้างของทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญคล้ายกับเป็นเครื่องชี้ของพฤติกรรมของผู้บริโภค เนื่องจากพฤติกรรมการซื้อของบุคคลในบางครั้งอาจกระทำได้โดยที่ผู้บริโภคสังเกตพฤติกรรมทั่ว ๆ ไปของเขาเอง เช่น คนที่เป็นอนุรักษ์นิยมในทางการเมืองมักจะเป็นคนที่อนุรักษ์ในเรื่องการแต่งกาย นิัยในการรับประทานอาหารและการใช้จ่าย และถ้าจะหาร่องรอยว่าผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์อย่างไร ให้ดูว่าเขาซื้อเสื้อผ้าอย่างไร ก็อาจสังเกตการซื้อสิ่งของอย่างอื่นเช่น รองเท้าว่าอยู่ในแนวทางเดียวกันหรือไม่

5. ความสมบูรณ์ของทัศนคติมีความผันแปร (Completeness of Attitudes Varies) ทัศนคติของผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะแสดงคุณสมบัติอย่างหนึ่งซึ่งเราเรียกว่าเป็น "ความสมบูรณ์" บางครั้งอาจเป็นไปได้ว่า ผู้บริโภคมีทัศนคติเกิดขึ้นจากข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์ แต่เขาก็มักจะเห็นว่าทัศนคติของเขาถูกต้องและจะปฏิบัติตามนั้น

2.5.5 การวัดทัศนคติ วิธีการวัดทัศนคตินั้นมีหลายวิธีด้วยกัน แต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยสามารถที่จะตัดสินใจเลือกใช้วิธีการวัดแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2536: 115) ได้กล่าวถึงวิธีการวัดทัศนคติที่สำคัญ ๆ และเป็นที่ยอมรับใช้อยู่ 4 วิธี คือ

- 1. สเกลจัดอันดับ (Rating Scale)
- 2. วิธีการวัดของลิเคิท์ (Likert)
- 3. เทอส์โตน (Thurstone)
- 4. กัทแมน (Guttman)

ในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะมาตรวัดทัศนคติของลิเคิท์ ซึ่งใช้วัดทัศนคติในงานวิจัยนี้เท่านั้น

วิธีการวัดทัศนคติของลิเคิท์ (Likert) เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอยู่แพร่หลาย เพราะง่ายแก่การวัด โดยการวัดทัศนคติแบบลิเคิท์ เริ่มด้วยการรวบรวมหรือเรียบเรียงข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการจะศึกษา ข้อความแต่ละข้อความจะมีทางเลือกตอบได้ 5 ทาง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2536: 116 - 118) สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนทัศนคติ มีข้อความทั้งในทางบวกและทางลบ โดยผู้วิจัยจะต้องตัดสินใจว่าจะสร้างสเกลในเชิงลบหรือเชิงบวก แล้วจึงกำหนดคะแนนของแต่ละข้อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจนั้น ๆ ระดับการประเมินมี 5 ระดับ คือ

ระดับความเห็น	ข้อความในทางบวก	ข้อความในทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

2.6 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร เพาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ายังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษาไว้ แต่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสิ่งที่ผู้วิจัยทำการศึกษา ดังนี้

ปิยะ โรจน์บุรานนท์ (2519: 45) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยเกี่ยวกับอาหารการกินนั้น ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยเศรษฐกิจนั้นรวมไปถึงปริมาณรายได้ของบุคคลหรือของครอบครัว ระดับราคาของอาหารและอาหารที่จะซื้อหรือไม่ หาง่ายหรือยาก ส่วนปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ขนาดของครอบครัวใหญ่หรือเล็ก อาชีพ การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและระบบความเชื่อต่าง ๆ ที่มีต่อนิสัยเกี่ยวกับอาหารการกิน

✓ ปัญญา สุขสมอรรถ (2525) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้บริโภคน้ำมันพืชในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพและรายได้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำมันพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการตัดสินใจซื้อน้ำมันพืชแต่ละยี่ห้อ ส่วนใหญ่คำนึงถึงคุณภาพของสินค้ามากที่สุด รองลงมาคือ ราคาและยี่ห้อ

ดวงทิพย์ วรพันธ์ (2525) ได้ศึกษากลยุทธ์การใช้สื่อเพื่อปลูกฝังโภชนาการแก่สตรีชนบทจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า สตรีที่เปิดรับสื่อจากการปลูกฝังสื่อโภชนาการ มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติงานด้านโภชนาการดีกว่าสตรีที่ไม่เปิดรับสื่อจากการปลูกฝังโภชนาการ นอกจากนี้ยังพบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ ทักษะด้านโภชนาการแตกต่างกัน แต่การปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะและคณะ (2526: 51) ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้เครื่องหมายการค้าอุตสาหกรรม โดยสัมภาษณ์ผู้บริโภคจำนวน 500 ราย จากร้านค้าปลีกทั่วทั้งสหกรณ์พบว่า ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคคือ การรับฟังข่าวสารที่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค เพื่อความปลอดภัยของตนเองจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยแหล่งข่าวสารที่ได้รับข้อมูลคือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา วิทยุ ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุสำคัญในการตัดสินใจใช้เครื่องหมายการค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรม เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ พอใจในคุณภาพที่ดี รองลงมาคือ ราคายุติธรรม ความเคยชิน แรงโฆษณา สินค้าที่เคยใช้ขึ้นราคา ชอบผลิตภัณฑ์ (เช่นการบรรจุหีบห่อ กลิ่น รส) และได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น ตามลำดับ



นันทนิตย์ อัมวาสนา (2526: 115 - 116) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็นและการปฏิบัติในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของลูกจ้างหญิงโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลการศึกษาพบว่า อายุระดับการศึกษามีผลให้ความรู้ของลูกจ้างหญิงแตกต่างกัน โดยพบว่า ลูกจ้างหญิงที่มีอายุและการศึกษามากกว่ามีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากกว่าเป็นส่วนมาก

✓ สมพร ศิริรัตนตระกูล (2527: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ข่าวสารและพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคอาหารที่มีสารปรุงแต่งของครูระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่จะซื้อคุณค่าและราคาของอาหารตลอดจนรายได้ของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ และตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคคือ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว อายุ รายได้ รายจ่ายค่าอาหารต่อวันสำหรับตนเอง เพศ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา จำนวนปีที่ทำงาน อาชีพครู เป็นตัวแปรร่วมกันที่มีผลต่อความแตกต่างในคะแนนพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการรับรู้ข่าวสารพบว่า ครูผู้ที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่มีสารปรุงแต่งเป็นประจำจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุและจากวารสารหรือนิตยสารมีพฤติกรรมการบริโภคถูกต้องเหมาะสมกว่าผู้ไม่เคยได้รับหรือนาน ๆ ครั้ง

รัฐ จำปาทอง (2528: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก ภูมิศึกษาแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา แหล่งความรู้เรื่องวัตถุดิบพืชผักแมลงในผักและรายได้ครอบครัวต่อเดือน โดยพบว่า แม่บ้านที่อยู่ในเขตชานเมือง กลุ่มระดับการศึกษาสูงกว่า ม.ศ. 3 กลุ่มที่ได้รับความรู้เรื่องวัตถุดิบพืชผักแมลงในผักจากวารสาร หนังสือพิมพ์และกลุ่มรายได้ครอบครัวต่อเดือนสูงกว่า 7,000 บาท มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักถูกต้องกว่ากลุ่มอื่น ๆ สำหรับตัวแปรอื่น ๆ เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัวและจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ด้วย ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้ ทักษะและการปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก

ฤดี เอมเยี่ยม (2529: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากรที่มีผลต่อการตัดสินใจทำหมันหญิงหลังคลอด: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้รับบริการจากห้องคลอดสามัญ โรงพยาบาลศิริราช ผลการศึกษาพบว่า อายุสตรี จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ จำนวนบุตรสาวที่มีชีวิตอยู่ จำนวนบุตรที่ต้องการ มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยในเรื่องรายได้ครอบครัว อาชีพ ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการทำหมันของกลุ่มสตรีที่ศึกษา

Jane Nelson (1991) ได้ศึกษาเรื่อง ตลาดผักปลอดสารพิษในกรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุน้อยจนถึงวัยกลางคน มีรายได้สูงและระดับการศึกษาสูง ซึ่งผู้บริโภคกลุ่มนี้มีความเต็มใจที่จะซื้อผักปลอดสารพิษในราคาที่สูงกว่าท้องตลาด และพร้อมที่จะเดินไปยังแหล่งขายที่อยู่ไม่ไกลนัก

✓ จีราพร จักรไพวงศ์ (2530) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้แก่ การศึกษา รายได้ของครอบครัว ต่อเดือนและเขตที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวได้แก่ ระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัย การรับข่าวสารทางสื่อสารระหว่างสื่อมวลชนมาก ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีสีผสมอาหารผงชูรส น้ำปลาและน้ำส้มสายชู รายจ่ายค่าอาหาร ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนกับรายได้ครอบครัวต่อเดือน ส่วนจำนวนบุตร การรับข่าวสารทางสื่อมวลชน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าแม่บ้านที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือ แม่บ้านที่มีการศึกษาสูงกว่า ป. 4 อาศัยในเขตเมือง มีจำนวนบุตร 3 คนและต่ำกว่า มีการรับข่าวสารทางสื่อมวลชนและสื่อมวลชนมาก โดยที่รายได้ครอบครัวต่อเดือน รายจ่ายค่าอาหาร ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านและความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้

ปกิจ พรหมายน (2530: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคลในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการขับรถ และความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นิตยสารคลังสมอง (2531: 113) ได้วิจัยพฤติกรรมผู้ซื้อ โดยทำการสำรวจลูกค้าของซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็กของฟู้ดแลนด์ลาดพร้าว พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของที่ซูเปอร์มาร์เก็ตฟู้ดแลนด์ลาดพร้าว 3 อันดับแรกคือ สถานที่ตั้งไปมาสะดวก รองลงไปคือ เรื่องของราคาสินค้าที่ถูกกว่าที่อื่น การบริการของพนักงานขาย ตามลำดับ

มาเรียม คีอราโกบ (2531: 109) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแบบแผนการให้อาหารทารกของสตรีไทยภาคใต้ พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรคือ ขนาดของครอบครัว และจำนวนบุตรเท่านั้น โดยพบว่าขนาดของครอบครัวมีผลต่อตัวแบบแผนการให้อาหาร แก่บุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0009 หมายความว่า ขนาดของครอบครัวเล็กมากเท่าไรจะมีผลทำให้มีแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรได้คืบมากขึ้น และขนาดของครอบครัวใหญ่มากเท่าไรจะมีผลทำให้มีแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรได้ไม่คืบมากขึ้น สำหรับตัวแปรด้านจำนวนบุตรมีผลต่อแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0359 หมายความว่ามารดาที่มีบุตรน้อยคนเท่าไรจะมีผลทำให้แบบแผนการให้อาหารแก่บุตรได้คืบมากขึ้นและมารดาที่มีบุตรมากขึ้นเท่าไรจะทำให้มีแบบแผนอาหารแก่บุตรได้ไม่คืบมากขึ้น

ประทีน จันทรประภาพ (2532: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบอาหารที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามีความรู้เกี่ยวกับวัตถุเจือปนในอาหารดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า การรับฟังข่าวสารและการได้รับการอบรมสุขภาพโภชนาการมีผลให้ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติแตกต่างกัน รายได้และประสบการณ์ในการประกอบอาหารที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติแตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลให้ความรู้แตกต่างกัน แต่ไม่มีผลทำให้เจตคติและการปฏิบัติแตกต่างกัน ความรู้เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบอาหารมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับปานกลาง

วิไลลักษณ์ แสงคุณ (2533) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารนอกบ้านของคนในเมืองพบว่า เหตุผลสำคัญในการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้านของคนในเมืองส่วนใหญ่จะคำนึงถึงเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยของอาหารเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ เรื่องรสชาติของอาหารและบริการของร้านอาหารตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลของการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ด้านสุขภาพโภชนาการ ค่านิยมในการบริโภคอาหารนอกบ้าน

ชลธิชา ตั้งอ้น (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความรู้ ความเชื่อและการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล: ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แม่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในระดับปานกลางและไม่แตกต่างกันตามตัวแปรต่อไปนี้คือ อายุ ศาสนา ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ และความถี่ในการรับฟังข่าวสาร แม่บ้านมีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอยู่ในระดับสูง และไม่แตกต่างกันตามตัวแปรต่อไปนี้คือ อายุ ศาสนา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยและแหล่งข่าวสาร แต่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภูมิฐานะ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความถี่ในการรับฟังข่าวสาร สำหรับการปฏิบัติ แม่บ้านที่มีการปฏิบัติถูกต้องเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันตามอายุ แต่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิฐานะ จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัย ความถี่ในการรับฟังข่าวสารและแหล่งข่าวสาร ความรู้ ความเชื่อและการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง

ถัดคาร์ตัน แฮง์ (2535: 120) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและการปฏิบัติของผู้ประกอบการค้าอาหารในโรงพยาบาลเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับอันตรายจากสารปรุงแต่งและสารปนเปื้อนในอาหาร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการอาหารที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับอันตรายจากสารปรุงแต่งรสและสารปนเปื้อนในอาหารไม่แตกต่างกัน ผู้ประกอบการอาหารที่มีอายุต่างกันมีความรู้และการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน แต่มีเจตคติแตกต่างกัน ผู้ประกอบการค้าอาหารที่เคยได้รับการอบรมทางสุขาภิบาลอาหารและผู้ประกอบการค้าอาหารที่มีการรับฟังข่าวสารมากกว่ามีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับอันตรายจากสารปรุงแต่งรสและสารปนเปื้อนในอาหารดีกว่า ผู้ประกอบการค้าที่ไม่เคยได้รับการอบรมทางสุขาภิบาลอาหารและผู้ประกอบการค้าที่มีการรับฟังข่าวสารน้อยกว่า ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับอันตรายจากสารปรุงแต่งรสและสารปนเปื้อนในอาหารมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกในระดับปานกลาง

สุวิมล ภักดีพิบูล (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มแม่บ้านที่ประกอบอาชีพรับราชการ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีที่พักอาศัยในเขตตลิ่งชัน และเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอย กลุ่มที่มีความเชื่อ ค่านิยมในการกำจัดขยะมูลฝอยถูกต้องมากและกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับกำจัดขยะมูลฝอยในระดับสูงเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ภูมิฐานะเดิม มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย

พันตำรวจโทสุรศักดิ์ สุนทรลาภ (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสโสด การศึกษาระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นนักศึกษาหรืออื่น ๆ และมีการรับรู้ข่าวสารในระดับต่ำ เป็นกลุ่มที่มีความรู้ในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสเป็นโสด การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจและมีการรับรู้ข่าวสารในระดับปานกลาง เป็นกลุ่มที่มีการปฏิบัติในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในครัวเรือนถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ปัจจัยทางด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัยและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความรู้ การปฏิบัติ ส่วนอายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและเขตที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความรู้ การปฏิบัติในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือน

วิไลลักษณ์ วรรณะ (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาประชากรในเขตเมืองและชนบทกลุ่มละ 450 คน พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีระดับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตสูงสุด และพบว่ากลุ่มที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติแตกต่างกัน โดยพบว่า กลุ่มที่มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติสูงสุดคือ กลุ่มอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจและลูกจ้างบริษัทเอกชน กลุ่มที่มีรายได้สูงมีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

จุลดา ไข้วดเจริญ (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนด้านปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งพบได้ว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยกระตุ้นได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร ทักษะต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยพบว่ากลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป กลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารมาก กลุ่มที่มีทัศนคติในเชิงเห็นด้วยต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามาก และกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามาก จะมีพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นในเรื่องเดียวกัน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

✓ **อายุ** การที่บุคคลจะใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง อาศัยการเรียนรู้ทางสังคมที่จะให้ค่าความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ โดยมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลในสังคมหรือสิ่งแวดล้อม และนักทฤษฎีการเรียนรู้ก็สามารถพิสูจน์ได้ว่า ความคิดและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์นั้น สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยไม่จำกัดอายุ กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุน้อยและอายุมากจะมีการรับสิ่งใหม่ การตัดสินใจ และมีความคิดเห็นแตกต่างกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2526: 108) โดยพยอม อิงคตานูวัฒน์ (2523: 1, 9, 80, 106) ได้แบ่งอายุของวัยผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ระยะคือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 21-40 ปี) วัยผู้ใหญ่ตอนกลางหรือวัยกลางคน (41-60ปี) วัยผู้ใหญ่ตอนปลายหรือวัยชรา (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้นเป็นวัยที่ต้องมีการปรับตัวมาก เพื่อให้ตนเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งสร้างความมั่นคงให้แก่ตนเองทางเศรษฐกิจ ส่วนผู้ใหญ่วัยกลางคนจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมลง โดยเฉพาะในแง่ความว่องไวทางความคิดและความฉับไวของสมอง ส่วนผู้ใหญ่วัยชราจะยังมีความเสี่ยงมากขึ้น พฤติกรรมบางอย่างจะปฏิบัติไม่ได้เช่นเดิม นอกจากนี้อายุนั้นยังเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจของผู้ซื้อ โดยพบว่า คนที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความต้องการผลิตภัณฑ์ต่างกัน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 40) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา สุขสมอรรถ (2525) พบว่า ปัจจัยทางด้านอายุมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำมันพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมพร ศิริรัตน์ตระกูล พบว่า ตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคคือ อายุ และอายุยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอนามัย ทั้งความรู้และการปฏิบัติตน ผู้ที่มีอายุน้อยมักจะมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง จึงเป็นผลให้ไม่สนใจในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง (Lowenstein and Rinehart ed by Krampitz, 1981: 254) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jane Nelson (1991) ที่ได้ศึกษาเรื่องตลาดผักปลอดสารพิษในกรุงเทพมหานครพบว่า กลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุน้อยจนถึงวัยกลางคน สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าผู้ที่มีอายุมากน่าจะมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่า เนื่องจากอายุมากขึ้นสุขภาพร่างกายอาจจะทรุดโทรมลง เกิดการหวั่นใยสุขภาพของตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและเกิดการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษตามมา

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีอายุมากจะมีความรู้ ทัศนคติสูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

✓ ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจของผู้บริโภคต่างกัน โดยพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 41) สอดคล้องกับ ศิริชัย เดชานุมิตร (2536: 28) กล่าวว่า ปัจจุบันผู้บริโภคทั่วไปเริ่มต้นตัวและตระหนักถึงสารพิษที่อยู่ในอาหาร ไม่ว่าสารเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกหรือการปรุงแต่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในกลุ่มที่มีการศึกษาสูงหรือได้รู้ได้เห็นเป็นส่วนใหญ่ เจโลวีกและโพเวอร์ส (Jalowiec and Poweers อ้างใน ผ่องศรี ศรีมรกต 2526: 111) กล่าวว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยกำหนดความสามารถในการเผชิญปัญหา เพราะการศึกษาที่ดีกว่าจะช่วยให้บุคคลตระหนักถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า สามารถรับรู้เข้าใจและใช้การเรียนรู้ในอดีต ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยใช้ประสบผลสำเร็จมาแล้วมาใช้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 182) กล่าวว่า โดยทั่วไป บุคคลที่มีการศึกษาสูงน่าจะมีความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพอนามัยดีกว่าบุคคลที่มีการศึกษาค่ำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Jane Nelson (1991) เรื่องตลาดผักปลอดสารพิษในกรุงเทพมหานครพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูง รัฐ จำปาทอง (2528: บทคัดย่อ) พบว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ม.ศ 3 เป็นกลุ่มที่มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักถูกต้องกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ดังนั้น จึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

✓ อาชีพ อาชีพของบุคคลที่แตกต่างกันนำไปสู่ความจำเป็นและความต้องการบริการสินค้าที่แตกต่างกัน ชูติ อัมใจ (2529: 27) ศึกษาเรื่องปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชนระดับมัธยมปลายในกรุงเทพมหานครพบว่า บุคคลที่มีปัจจัยด้านการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ไม่เหมือนกันจะมีทัศนคติ ความคิดเห็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกในแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลสิ่งแวดล้อมและค่านิยมที่ตัวเขามีอยู่นั้นคือ การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันย่อมทำให้บุคคลมองเห็นสิ่งแวดล้อมในแง่ที่ต่างกัน ส่วนมากบุคคลย่อมสนใจแต่สิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกให้แต่งงานอาชีพของตนเท่านั้น และจากการศึกษาของปัญญา สุขสมรรถ (2525) พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำมันพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ วิไลลักษณ์ วรรณะ (2536: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะและการปฏิบัติคนเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตในเขตเมืองและเขตชนบทได้แก่ อาชีพ โดยพบว่า กลุ่มที่มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติสูงสุดคือ กลุ่มอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจและลูกจ้างบริษัทเอกชน

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกัน

จำนวนบุตร เป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยคาดว่ามีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยคาดว่า แม่บ้านที่มีบุตรจำนวนน้อยน่าจะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนบุตรมาก เนื่องจากแม่บ้านที่มีจำนวนบุตรน้อยส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านที่มีการศึกษาสูง มีความเข้าใจในเรื่องการวางแผนครอบครัวมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่มีจำนวนบุตรมาก นอกจากนี้แล้ว แม่บ้านกลุ่มที่มีจำนวนบุตรมากน่าจะมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษน้อยกว่าแม่บ้านที่มีบุตรจำนวนน้อย เนื่องจากผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ยังมีราคาสูงกว่าผักทั่ว ๆ ไป ดังนั้น ครอบครัวที่มีจำนวนบุตรมากน่าจะซื้อผักทั่วไปบริโภคมากกว่าซื้อผักปลอดสารพิษ เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายลง จากงานวิจัยของมาเรียม คีอราโกบี (2531: 109) พบว่า จำนวนบุตรมีผลต่อแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.359 หมายความว่า มารดาที่มีบุตรน้อยคนเท่าไรจะมีผลทำให้แบบแผนการให้อาหารแก่บุตรได้ดีมากขึ้น และมารดาที่มีบุตรมากขึ้นเท่าไรจะทำให้มีแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรไม่ดีขึ้น อุดี เอมแฮม (2529: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากร ที่มีผลต่อการตัดสินใจทำหมันหญิงหลังคลอด ศึกษากรณี ผู้รับบริการจากห้องคลอดสามัญโรงพยาบาลศิริราชพบว่า จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ และจำนวนบุตรที่ต้องการมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจทำหมันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น จึงตั้งสมมติฐานไว้ว่าแม่บ้านที่มีจำนวนบุตรน้อยจะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนบุตรมาก

จำนวนสมาชิกในครอบครัว ขนาดของครอบครัวจะเป็นตัวกำหนดการซื้อสินค้าในแต่ละครัวเรือน ครอบครัวขนาดใหญ่ย่อมซื้อสินค้าทีละมาก ในขณะที่ครอบครัวเล็กจะซื้อสินค้าคราวละไม่มาก (สุปัญญา ไชยชาญ 2534: 39) จากการวิจัยของจุลดา ใจสวัสดิ์เจริญ (2536:บทคัดย่อ) พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยพบว่า กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป จะมีพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นในเรื่องเดียวกัน มาเรียม คีอราโกบี (2531: 109) พบว่า ขนาดของครอบครัวมีผลต่อแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.0009 หมายความว่า ขนาดของครอบครัวเล็กมากเท่าไรจะมีผลทำให้แบบแผนการให้อาหารแก่บุตรได้ดีมากขึ้น และขนาดของครอบครัวใหญ่เท่าไรจะมีผลทำให้มีแบบแผนการให้อาหารแก่บุตรได้ไม่ดีขึ้น สุวิมล ภักดีพิบูล (2535: บทคัดย่อ) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ส่วนจิราพร จักรไพวงศ์ (2530: 90) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการบริโภคอาหารที่มีสีผสมอาหาร ผงชูรส น้ำปลาและน้ำส้มสายชูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจึงตั้งสมมติฐานว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยมีความรู้ ทักษะที่สูง

เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ และตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก

รายได้ครอบครัวต่อเดือน รายได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ โดยจะพบว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้จำกัดเมื่อเลือกซื้อของจะต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ ผู้มีรายได้ไม่จำกัดอาจจะไม่ต้องเสียเวลาในการซื้อมากนักเพราะถ้าไม่พอใจก็หาใหม่ได้อีก ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคมักจะเปลี่ยนไปตามรายได้ ถ้ารายได้เพิ่มขึ้นการบริโภคก็จะเพิ่มขึ้น แต่จะเพิ่มขึ้นมากน้อยเท่าไรขึ้นอยู่กับนิสัยการใช้จ่ายของแต่ละบุคคลด้วย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2522: 46) จากการวิจัยของ Jane Nelson (1991) พบว่า กลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุน้อยจนถึงวัยกลางคน มีรายได้สูง ซึ่งผู้บริโภคกลุ่มนี้มีความเต็มใจที่จะซื้อผักปลอดสารพิษในราคาที่สูงกว่าตลาด เช่นเดียวกับ ประภาทิพย์ สุวรรณ (2526: 182) ที่กล่าวว่า รายได้ครอบครัวมีผลต่อการปฏิบัติตนด้านสุขภาพ ซึ่งหากมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีถูกต้องได้ ดังนั้นครอบครัวที่มีรายได้สูงจึงเป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงความสามารถในการดูแลตนเองได้ดีกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ งานวิจัยของรัฐ จำปาทอง (2528: บทคัดย่อ) พบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวสูงกว่า 7,000 บาท มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักถูกต้องกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนสูงจะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน นักการตลาดเชื่อว่าการเลือกผลิตภัณฑ์ของบุคคลขึ้นอยู่กับแบบการดำรงชีวิตเช่น ผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการทำอาหารรับประทานเองย่อมไม่ค่อยซื้อของสดไปปรุงเป็นอาหาร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 41) ดังนั้น จึงเป็นไปได้ว่าแม่บ้านที่ไม่มีเวลาทำกับข้าวรับประทานเองย่อมไม่มีเวลาแสวงหาผักปลอดสารพิษมาปรุงเป็นอาหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร จักรไพบงค์ (2530: 90) พบว่า กลุ่มแม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้านเดือนละ 4 ครั้งและต่ำกว่า มีความรู้ในเรื่องนี้มากกว่ากลุ่มที่บริโภคอาหารนอกบ้านเดือนละ 5 ครั้งและมากกว่า

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนน้อยจะมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก มนุษย์ในปัจจุบันคำนึงถึงคุณภาพชีวิตมากขึ้น ให้ความสนใจกับสุขภาพของตนเองมากขึ้น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมลภาวะที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบของการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในส่วนนี้ทำให้มนุษย์มีรสนิยมสูงขึ้น ปรารถนาในสิ่งดีขึ้นเช่น ต้องการอาหารที่ดีปลอดภัยต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อมและต้องการความ

สะดวกสบายมากขึ้น (เอกสารประกอบวิชาการตลาดเรื่องวัฒนธรรม คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ม.ธรรมศาสตร์: 4 ใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ 2535: 64) จากการวิจัยของ วิไลลักษณ์ แสงคุณ (2533) พบว่า เหตุผลสำคัญในการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้านของคนในเมืองส่วนใหญ่ จะคำนึงถึงเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยของอาหารเป็นอันดับแรก

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน อาจทำให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจในการบริโภคต่างกัน ได้ จากงานวิจัยของ ศิริโสภาคย์ นูรพาเดชะ และคณะ (2526: 51) เรื่อง ทักษะและพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้เครื่องหมายการค้าอุตสาหกรรม พบว่า ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการตัดสินใจซื้อสินค้าคือ การรับฟังข่าวสารที่เกี่ยวกับการอุปโภค บริโภค เพื่อความปลอดภัยของตนเอง จากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุสำคัญในการตัดสินใจใช้เครื่องหมายการค้าที่มีเครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรม อันดับแรกคือ พอใจในเรื่องคุณภาพ รองลงมาคือ เรื่องราคาและจากแรงของโฆษณา จิราพร จักรไพวงศ์ (2530: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยตัวหนึ่งที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสคือ การรับข่าวสารทางสื่อมวลชนมาก อรสา ประยูรหงษ์ (2536: บทคัดย่อ) พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการใช้จ่ายโฆษณาโฆษณาของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับตัวแปรการรับรู้ข่าวสารทางสื่อมวลชนประเภทนิตยสาร/วารสารและสื่อมวลชนประเภทเพื่อนบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า แม่บ้านที่มีการรับรู้ข่าวสารมีความรู้ ทักษะที่สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ความรู้ วิไลลักษณ์ แสงคุณ (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารนอกบ้านของคนในเมืองพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลของการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสุขาภิบาลอาหาร สุวิมล ภักดีภิบุลย์ (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับสูง เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น

ทัศนคติ วิไลลักษณ์ วรรณะ (2536:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตของประชาชนในเขตเมืองและชนบท จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ประทิน จันทร์ประ

ภาพ (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครพบว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหาร ของผู้ประกอบอาหารมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระดับปานกลาง

ดังนั้นจึงตั้งสมมุติฐานว่า ความรู้ ทศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

จากการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ไม่มีการยืนยันว่า ตัวแปรเหล่านี้มีผลทำให้แม่บ้านมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้น ตัวแปรเหล่านี้จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจึงได้นำมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติที่คาดว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ แม่บ้านในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- (1) แม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ
- (2) แม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแม่บ้านที่จะทำการสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 350 คน แบ่งเป็นแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 175 คน และแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 175 คนเช่นเดียวกัน

3.2.2 การสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยมีการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เจาะจงเลือกร้านค้าที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษทั้ง 7 ร้าน (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ขั้นที่ 2 สอบถามจำนวนแม่บ้านที่เข้ามาซื้อผักปลอดสารพิษในร้านค้าที่กำหนดไว้จากเจ้าของร้านทั้ง 7 ร้าน เพื่อนำมาหาจำนวนแม่บ้านเฉลี่ยต่อสัปดาห์ต่อร้านโดยประมาณ (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 รายชื่อร้านค้าและจำนวนแม่บ้านโดยประมาณที่มาซื้อสินค้าในร้านค้าทั้ง 7 ร้านที่กำหนดไว้

ร้านค้าที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษ	เขต	จำนวนแม่บ้านต่อสัปดาห์(คน)
1. ชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย	บึงกุ่ม	400
2. ร้านต้นไม้ใบหญ้า	พญาไท	50
3. บ้านอรุณ	พระโขนง	150
4. ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ	บางกอกใหญ่	300
5. ร้านกรีนเน็ตช็อป	บางเขน	250
6. ร้านสารพัน	บางเขน	250
7. ร้านสหกรณ์ไร่สารพิษ ในตลาด ออก.	จตุจักร	400

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างแม่บ้านที่จะสัมภาษณ์ โดยจำนวนตัวอย่างแม่บ้านที่สุ่มจากร้านค้าแต่ละร้านจะใช้วิธีสัดส่วน (Proportion to size) ในการกำหนด เพื่อให้มีการกระจายของประชากรครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4 และเก็บตัวอย่างโดยใช้วิธี Quota Sampling

ตารางที่ 4 แสดงขนาดตัวอย่างแม่บ้านที่จะสัมภาษณ์จากร้านค้าทั้ง 7 ร้าน

ร้านค้าที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษ	จำนวนแม่บ้านที่ ตัดสินใจบริโภค ผักปลอดสารพิษ	จำนวนแม่บ้านที่ ตัดสินใจไม่บริโภค ผักปลอดสารพิษ	รวม
1. ชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย	39	39	78
2. ร้านต้นไม้ใบหญ้า	5	5	10
3. บ้านอรุณ	15	15	30
4. ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ	29	29	58
5. ร้านกรีนเน็ตช็อป	24	24	48
6. ร้านสารพัน	24	24	48
7. ร้านสหกรณ์ไร่สารพิษ ในตลาด ออก.	39	39	78
รวม	175	175	350

แต่ในการเก็บข้อมูลจริงนั้นผู้วิจัยสามารถเก็บตัวอย่างจำนวนแม่บ้านได้ทั้งหมดจำนวน 326 คน เป็นแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 150 คน และแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 176 คน ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแม่บ้านที่ทำการสัมภาษณ์ในแต่ละแห่ง

สถานที่เก็บข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ	
	บริโภคผักปลอดสารพิษ จำนวน	ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ จำนวน
1.ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ	46	20
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	15
2.ร้านต้นไม้ใบหญ้า	2	0
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	15
3.บ้านอรุณ	5	0
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	19
4.ชมรมมังสวิวัติแห่งประเทศไทย	37	10
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	31
5.กรีนเน็ทซ็อบ	16	10
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	6
6.ร้านสารพัน	7	1
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	14
7.ร้านสหกรณ์ไร้สารพิษ	37	27
- ตลาดสดและบ้านพักใกล้เคียง	0	8
รวม	150	176

สำหรับกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษนั้น จากข้อตกลงเบื้องต้นของผู้วิจัย ร่วมกับคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งประเภทของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษออกเป็น 3 ประเภทคือ ประเภทที่ 1 เป็นแม่บ้านกลุ่มที่บริโภคผักปลอดสารพิษไม่น้อยกว่า 50 % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน ซึ่งทำการสัมภาษณ์ได้ ร้อยละ 33.5 ส่วนประเภทที่ 2 เป็นแม่บ้านกลุ่มที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษแต่ปัจจุบันเลิกบริโภคไปแล้ว ทำการสัมภาษณ์ได้ ร้อยละ 16.5 และประเภทที่ 3 เป็นกลุ่มไม่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อนทำการสัมภาษณ์ได้ร้อยละ 50 ของจำนวนแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษทั้งหมด ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ประเภทของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ประเภทของแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	จำนวน	ร้อยละ
- กลุ่มที่บริโภคผักปลอดสารพิษแต่น้อยกว่า 50 %	59	33.5
- กลุ่มที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษแต่ปัจจุบันเลิกไปแล้ว	29	16.5
- กลุ่มที่ไม่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อน	88	50.0
รวม	176	100.0

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งโครงสร้างของแบบสอบถามประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ 7 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ครอบครัว

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความถี่ในการรับประทานอาหารนอกบ้าน ผู้ทำอาหารรับประทานในบ้าน การมีผักประกอบในอาหาร การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ ได้แก่ การเคยได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ ความต้องการในการได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ ต้องการข่าวสารโดยผ่านสื่อทางใด ข้อมูลที่ต้องการทราบได้แก่เรื่องใด

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับสาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ ได้แก่ สาเหตุการตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน สาเหตุของการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในบางครั้ง สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ส่วนที่ 5 แบบวัดระดับความรู้จำนวน 17 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

1. ความหมายของผักปลอดสารพิษจำนวน 1 ข้อ
2. การปนเปื้อนของสารพิษในผักปลอดสารพิษจำนวน 1 ข้อ
3. การควบคุมศัตรูพืชในการปลูกผักปลอดสารพิษจำนวน 1 ข้อ
4. ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษจำนวน 3 ข้อ ได้แก่
 - 4.1 ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษโดยรวมจำนวน 1 ข้อ
 - 4.2 ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อร่างกาย จำนวน 1 ข้อ
 - 4.3 ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ข้อ

5. การเลือกผักให้มีสารพิษตกค้างน้อยที่สุด จำนวน 1 ข้อ
6. สาเหตุการใช้สารเคมีผิดในผัก จำนวน 1 ข้อ
7. สาเหตุการตกค้างของสารพิษในผัก จำนวน 1 ข้อ
8. สาเหตุที่ทำให้เกิดการระบาดของแมลง จำนวน 1 ข้อ
9. ผลกระทบของสารเคมีต่อสภาพแวดล้อม จำนวน 2 ข้อ
 - 9.1 ผลกระทบของการใช้สารเคมีต่อสภาพแวดล้อม จำนวน 1 ข้อ
 - 9.2 การถ่ายทอดของสารเคมีลงสู่สิ่งแวดล้อม จำนวน 1 ข้อ
10. ผลกระทบของสารเคมีต่อร่างกาย จำนวน 5 ข้อ
 - 10.1 ผลกระทบจากการบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้างเป็นเวลานาน จำนวน 2 ข้อ
 - 10.2 สิ่งมีชีวิตที่สะสมสารเคมีปราบศัตรูพืชในร่างกายได้มากที่สุด จำนวน 1 ข้อ
 - 10.3 การถ่ายทอดของสารเคมีจากแม่สู่ลูก จำนวน 1 ข้อ
 - 10.4 อาการของผู้ที่บริโภคผักที่มีสารพิษตกค้าง จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 6 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษจำนวน 25 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

1. มาตรฐานของผักปลอดสารพิษ จำนวน 6 ข้อ
2. ราคาและลักษณะของผักปลอดสารพิษ จำนวน 6 ข้อ
3. แหล่งจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษ จำนวน 6 ข้อ
4. ความมั่นใจในคุณภาพผักปลอดสารพิษและกลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 7 คำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในเรื่องผักปลอดสารพิษ เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ

3.4 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม รวมทั้งรายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น โดยลงศึกษาพื้นที่ที่จะทำการวิจัย ในที่นี้คือร้านค้าผักปลอดสารพิษ ทั้ง 7 ร้าน สอบถามและพูดคุยกับเจ้าของร้านหรือเจ้าหน้าที่ร้านค้าผักปลอดสารพิษถึงปัญหาที่พบจากผู้บริโภคและปัญหาเกี่ยวกับตลาดผักปลอดสารพิษ สอบถามผู้บริโภคที่มาซื้อผักปลอดสารพิษถึงสาเหตุของการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ รวมทั้งปัญหาที่พบในการซื้อผักปลอดสารพิษ โดยคร่าว ๆ
3. รวบรวมข้อมูลและปัญหาที่ได้ทั้งหมดมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่จะใช้ในการวิจัย

3.5 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. ก่อนทำการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว มาปรึกษากับคณะอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องชัดเจนและปรับปรุงให้ถูกต้อง

2. นำแบบสอบถามที่คณะอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำ

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับกลุ่มแม่บ้านจำนวน 15 คน ที่ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ โดยมีคำถามในส่วนที่เป็นความรู้จำนวน 27 ข้อ และส่วนที่เป็นทัศนคติจำนวน 40 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นและความยากง่ายของแบบสอบถามในส่วนที่เป็นความรู้ได้ 17 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นในส่วนที่เป็นทัศนคติได้จำนวน 27 ข้อ

4. นำแบบสอบถามที่ทดลองแล้วไปปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุม และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 2 กับแม่บ้านที่ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและแม่บ้านที่ชมรมมังสรวีดิแห่งประเทศไทย จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์อีกครั้ง ดังนี้

1) หาประสิทธิภาพของแบบวัดความรู้

1.1) ค่าความยาก-ง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก การวิเคราะห์หาค่าความยาก-ง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบรายข้อจะใช้เทคนิค 27 % โดยนำแบบวัดความรู้มาตรวจให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน รวมคะแนนของแต่ละคนและนำมาเรียงจากคะแนนสูงสุดลงมาร้อยละ 27 (8 คน) ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมดให้เป็นกลุ่มสูง และเรียงคะแนนจากต่ำสุดขึ้นมาร้อยละ 27 (8 คน) ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมดให้เป็นคะแนนในกลุ่มต่ำ โดยเกณฑ์ในการเลือกคำถามที่เหมาะสมในการวิจัย จะเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.2 - 0.8 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (อ้างในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2535: 208) สำหรับการทดสอบแบบสอบถามในครั้งที่ 2 นี้ แบบทดสอบในส่วนที่เป็นความรู้ทั้ง 17 ข้อมีค่าความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ระหว่าง 0.2-0.8 ทั้งหมดและมีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.2 ทั้ง 17 ข้อเช่นเดียวกัน

$$\text{ค่าระดับความยากง่าย (p)} = \frac{P_H + P_L}{2n}$$

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก (r)} = \frac{P_H - P_L}{n}$$

เมื่อ P_H = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 P_L = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
 n = จำนวนผู้ที่อยู่ในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

หมายเหตุ : ถ้าค่า p มาก แสดงว่าคำถามง่าย p น้อยแสดงว่าคำถามยาก

1.2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หลังจากทดสอบหาค่าความยาก-ง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบสัมภาษณ์รายข้อแล้ว จึงนำแบบสัมภาษณ์วัดความรู้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยวิธีของคูเดอร์และริชาร์ดสัน สูตร 20 (Kuder-Richardson Formula 20: K-R 20 ในบุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ 2535: 206) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{ค่าความเชื่อมั่น (r}_{tt}\text{)} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ k = จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งหมด
 p = สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
 q = สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ ($1-p$)
 s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

สำหรับการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนที่เป็นความรู้จำนวน 17 ข้อนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในส่วนนี้เท่ากับ 0.70 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนความรู้

เกณฑ์ในการให้คะแนนความรู้ของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังนี้ ข้อใดตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อใดตอบผิด ไม่ตอบหรือว่าไม่ทราบให้ 0 คะแนนและนำมากำหนดระดับความรู้โดยใช้ $\bar{X} \pm 1/3$ S.D. เป็นเกณฑ์การพิจารณาซึ่งกำหนดได้ ดังนี้

การวัดความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษแบ่งได้ 3 ระดับ ซึ่งการแบ่งระดับความรู้ทำได้โดยการนำคะแนนในหมวดความรู้ของแม่บ้านทั้งหมดจำนวน 326 คน มาหาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้ค่าเฉลี่ย (11.45) และ 1/3 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(1.51) ที่ได้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้ สูง ปานกลาง ต่ำ โดยแบ่งได้ ดังนี้

คะแนนในกลุ่มความรู้ต่ำ = ค่าของคะแนนในช่วงที่ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย
 - 1/3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (11.45-1.51)

คะแนนในกลุ่มความรู้ปานกลาง = ค่าของคะแนนในช่วงตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $-1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (11.45-1.51)
 จนถึงค่าคะแนนเฉลี่ย+ $1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(11.45+1.51)
 คะแนนในกลุ่มความรู้สูง = ค่าของคะแนนในช่วงที่สูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย
 $+1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (11.45+1.51)

โดยแบบวัดความรู้ในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 17 ข้อ ดังนั้นคะแนนเต็มจึงเท่ากับ 17
 คะแนน ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มออกเป็น 3 ระดับคะแนนดังนี้

คะแนน 0 ถึง 9 คะแนน เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษระดับต่ำ
 คะแนน 10 ถึง 13 คะแนน เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษระดับปานกลาง
 คะแนน 14 ถึง 17 คะแนน เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษระดับสูง

2) การหาประสิทธิภาพของแบบวัดทัศนคติ ดังนี้

2.1) คำอำนาจจำแนก (Discrimination) การหาคำอำนาจจำแนกรายข้อของแบบ
 วัดทัศนคติใช้เทคนิค 27% โดยตรวจคะแนนในแต่ละข้อและรวมคะแนนของแต่ละคนเข้าด้วยกัน
 เรียงลำดับคะแนนจากคนที่ตอบได้คะแนนสูงสุดจนถึงต่ำสุด แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มสูง และ
 กลุ่มต่ำ โดยเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาเรื่อยๆ 27 (8 คน) และเรียงจากคะแนนต่ำสุดขึ้นมา
 เรื่อยๆ 27 (8 คน) เป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ หลังจากนั้นตรวจนับคนในกลุ่มที่ได้คะแนน
 สูงและต่ำทำคะแนนในแต่ละข้อได้เท่าไร แล้วนำคะแนนของทุกคนในแต่ละกลุ่มไปหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 และความแปรปรวน (S^2) นำค่า $\bar{X}$ และ S^2 ในแต่ละข้อไปหา t-test โดยใช้สูตร (วิเชียร เกตุสิงห์
 2530: 115) ดังนี้

$$\text{คำอำนาจจำแนก (t)} = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_H$ = คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสูง
 $\bar{X}_L$ = คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มต่ำ
 S_H^2 = ค่าความแปรปรวนของคนในกลุ่มสูง
 S_L^2 = ค่าความแปรปรวนของคนในกลุ่มต่ำ
 n = จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

คัดเลือกข้อความที่มีค่า r มากกว่าหรือเท่ากับ 1.75 ซึ่งถือว่าเป็นข้อความที่มีคุณภาพนำไปใช้ได้ (อ้างในวิเชียร เกตุสิงห์ 2530: 115) สำหรับการทดสอบแบบสอบถามในครั้งที่สองของส่วนที่เป็นทัศนคตินี้ ได้แบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 1.75 ขึ้นไป จำนวน 25 ข้อ และได้ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่า 1.75 จำนวน 2 ข้อ

2.2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบวัดทัศนคติมาหาค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (อ้างในบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2535: 207)

$$\text{ค่าความเชื่อมั่น } (r_{tt}) = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

k = จำนวนข้อของแบบวัดทัศนคติ

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

ในการทดลองแบบสอบถามครั้งที่ 2 นี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.83

หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนทัศนคติ

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนในส่วนที่เป็นทัศนคตินั้น ผู้วิจัยได้ใช้ระดับการประเมินค่าทัศนคติตามวิธีของ Likert โดยมีข้อความทั้งในทางบวกและทางลบ มีระดับการประเมิน 5 ระดับ คือ

ระดับความเห็น	ข้อความในทางบวก	ข้อความในทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การประเมินระดับทัศนคติ

การวัดทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษแบ่งได้ 3 ระดับ ซึ่งการแบ่งระดับทัศนคติทำได้โดยการนำคะแนนในหมวดทัศนคติของแม่บ้านทั้งหมดจำนวน 326 คน มาหาคะแนนทัศนคติเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้ค่าเฉลี่ย (80.91) และ $1/3$ ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (5.22) ที่ได้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับทัศนคติสูง ปานกลางและต่ำ โดยแบ่งได้ดังนี้

คะแนนในกลุ่มทัศนคติต่ำ	= ค่าของคะแนนในช่วงที่ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย - $1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (80.91-5.22)
คะแนนในกลุ่มทัศนคติด้านกลาง	= ค่าของคะแนนในช่วงตั้งแต่ค่าคะแนนเฉลี่ย - $1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (80.91-5.22) จนถึงค่าคะแนนเฉลี่ย + $1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (80.91+5.22)
คะแนนในกลุ่มทัศนคติสูง	= ค่าของคะแนนในช่วงที่สูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย + $1/3$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (80.91+5.22)

โดยจำนวนแบบวัดทัศนคติในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 25 ข้อ ดังนั้นคะแนนเต็มจึงเท่ากับ 125 คะแนน ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มออกเป็น 3 ระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 25 ถึง 75 คะแนน เป็นผู้มีทัศนคติต่ำหรือทัศนคติในทางลบ

คะแนน 76 ถึง 86 คะแนน เป็นผู้มีทัศนคติด้านกลาง

คะแนน 87 ถึง 125 คะแนน เป็นผู้มีทัศนคติสูง

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งหนังสือขอความร่วมมือจากคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ไปถึงร้านค้าผักปลอดสารพิษเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดอบรมผู้ช่วยในการวิจัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย เทคนิคการสัมภาษณ์ ตลอดจนวิธีการกรอกข้อมูลวิจัย โดยสัมภาษณ์และทดสอบสัมภาษณ์จนเป็นที่เข้าใจ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จแล้วในแต่ละตัวอย่าง จะตรวจสอบคำตอบที่ได้รับทันทีว่ามีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ถ้าผิดพลาดจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขทันทีก่อนที่จะดำเนินการสัมภาษณ์คนอื่นต่อไป

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ และใช้สถิติ ดังนี้

- 1) การบรรยายลักษณะทั่วไปของข้อมูลใช้หาค่าร้อยละ (Percentage of Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 2) การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สถิติ Chi-square test
- 3) ทดสอบหาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ตามลักษณะของตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นสองกลุ่มใช้ t-test สำหรับกลุ่มตัวแปรอิสระมากกว่า 3 กลุ่มขึ้นไปใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's test
- 4) หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม ใช้สถิติการวิเคราะห์การผันแปรร่วม (Analysis of Covariance) กับการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การเสนอผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร ได้เสนอผลการศึกษาเป็น 8 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน

ส่วนที่ 2 สาเหตุของการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

ส่วนที่ 3 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

ส่วนที่ 5 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

ส่วนที่ 6 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ โดยใช้การวิเคราะห์การผันแปรร่วมกับการจำแนกหมู่

ส่วนที่ 8 ศึกษาความคิดเห็นของแม่บ้านเกี่ยวกับการปรับปรุงเรื่องผักปลอดสารพิษ เช่น แหล่งจำหน่าย ราคาของผักปลอดสารพิษ คุณภาพของผักปลอดสารพิษ การประชาสัมพันธ์ และการณรงค์เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน

4.1 ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาลักษณะประชากร เศรษฐกิจและสังคมออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม
- 2) รูปแบบการบริโภคอาหาร
- 3) การรับรู้ข่าวสาร

4.1.1 ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม

ลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมประกอบด้วยรายละเอียดทางด้าน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การมีบุตร จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ ได้ผลการศึกษาดังนี้

อายุ พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี (ร้อยละ 33.6) ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี (ร้อยละ 42.6) และพบว่าอายุเฉลี่ยของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ (41.89 ปี) สูงกว่ากลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (34.39 ปี) โดยปรากฏมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ระดับการศึกษา พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงคือ ศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 54.1 รองลงไปคือ ระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญาร้อยละ 29.0 ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษาร้อยละ 16.9 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญาร้อยละ 39.2 รองลงไปคือระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 30.7 ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าร้อยละ 30.1 ซึ่งระดับการศึกษาของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีแนวโน้มสูงกว่าแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ โดยพบว่า สองกลุ่มศึกษามีระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อาชีพหลัก พบว่า อาชีพหลักของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่คือ อาชีพรับราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจร้อยละ 34.5 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 40.9 พบว่า ทั้งสองกลุ่มศึกษามีอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การมีบุตร พบว่า แม่บ้านทั้งสองกลุ่มต่างก็มีบุตรและไม่มีการมีบุตรในจำนวนใกล้เคียงกัน โดยแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีบุตรร้อยละ 61.7 และไม่มีการมีบุตรร้อยละ 39.3 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีบุตรร้อยละ 63.6 และไม่มีการมีบุตรร้อยละ 36.4 พบว่า ทั้งสองกลุ่มศึกษาไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในเรื่องของการมีบุตร

จำนวนบุตร แม่บ้านทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 2 คน เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรเฉลี่ยของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีจำนวนบุตรเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยทั้งสองกลุ่มศึกษาไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนบุตรเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 4 - 5 คน รองลงไปคือ ต่ำกว่า 4 คนและมากกว่า 5 คนขึ้นไปตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า มีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยพบว่าจำนวนสมาชิกเฉลี่ยในครอบครัวของทั้งสองกลุ่มศึกษาไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 30,001-50,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 28.6 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษนั้นรายได้ครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 27.2 ซึ่งพบว่ารายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษ (43,785.29 บาท/เดือน) สูงกว่ากลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (30,649.69 บาท/เดือน) โดยปรากฏมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.1.2 รูปแบบการบริโภคอาหารและการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงความรู้ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน ผู้ทำอาหารรับประทานในบ้าน การมีผักเป็นส่วนประกอบในอาหาร และการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผักของแม่บ้านทั้งสองกลุ่ม ได้ผลการศึกษาดังนี้

ความรู้ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีความรู้ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือนร้อยละ 53.3 รองลงไปที่ 11-54 ครั้งต่อเดือนร้อยละ 41.3 และ 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไปร้อยละ 5.3 ตามลำดับ สำหรับแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่บริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือนร้อยละ 47.7 รองลงไปที่ 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไปร้อยละ 40.9 และน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือนร้อยละ 11.4 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความถี่เฉลี่ยในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีความถี่เฉลี่ยในการบริโภคอาหารนอกบ้าน (15.70 ครั้งต่อเดือน) น้อยกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (41.68 ครั้งต่อเดือน) โดยปรากฏมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผู้ทำอาหารรับประทานในบ้าน พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจะมีบุคคลอื่นทำอาหารให้รับประทานในบ้านมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ โดยทั้งสองกลุ่มศึกษามีความแตกต่างในเรื่องผู้ทำอาหารรับประทานในบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การมีผักเป็นส่วนประกอบในอาหาร พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.3) มีผักเป็นส่วนประกอบในอาหารทุกมื้อมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (ร้อยละ 49.4) โดยทั้งสองกลุ่มศึกษามีความแตกต่างในเรื่องของการมีผักเป็นส่วนประกอบในอาหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีแนวโน้มในการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก (ร้อยละ 98.7) มากกว่ากลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (ร้อยละ 85.8) โดยทั้งสองกลุ่มศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในเรื่องการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก

4.1.3 การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ แหล่งที่ได้รับข่าวสาร และแหล่งที่ต้องการให้เผยแพร่เรื่องผักปลอดสารพิษ ความต้องการได้รับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ ต้องการทราบเรื่องใดเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษได้ผลการศึกษา ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษเคยได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ (ร้อยละ 98.7) มากกว่ากลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (ร้อยละ 72.7) โดยปรากฏว่า การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แหล่งที่ได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมากที่สุด พบว่า แม่บ้านทั้งสองกลุ่มได้รับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษจากสื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ นิตยสาร/วารสาร/หนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงไปคือ สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การพัฒนาเอกชน/เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ/เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน ฯลฯ โทรทัศน์และวิทยุตามลำดับ โดยปรากฏว่าแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในเรื่องแหล่งที่ได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความต้องการได้รับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษเพิ่มเติม พบว่า แม่บ้านในกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษต้องการได้รับข่าวสารเพิ่มเติมร้อยละ 96.7 และไม่ต้องการร้อยละ 3.3 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษต้องการได้รับความรู้เพิ่มเติมร้อยละ 80.7 และไม่ต้องการร้อยละ 19.3 ซึ่งแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีแนวโน้มความต้องการในการรับรู้ความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ โดยทั้งสองกลุ่มศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในเรื่องความต้องการในการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ

ต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษผ่านทางใดมากที่สุด พบว่า แม่บ้านทั้งสองกลุ่มต่างก็ต้องการให้มีการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการให้เผยแพร่ตามสื่อสิ่งพิมพ์ การสัมภาษณ์หรือประชุมและจัดให้มีบุคคลากรเผยแพร่ตามบ้านตามลำดับ ซึ่งพบว่าแหล่งข่าวสารที่แม่บ้านต้องการให้เผยแพร่เรื่องผักปลอดสารพิษของทั้งสองกลุ่มศึกษาไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ 0.01

ต้องการทราบเรื่องใดเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ พบว่า ข้อมูลอันดับแรกเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษที่แม่บ้านทั้งสองกลุ่มต้องการทราบมากที่สุดคือ ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษที่มีต่อสุขภาพ ส่วนข้อมูลอันดับสองและอันดับสามนั้น พบว่า แม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความต้องการทราบเหมือนกันคือ ต้องการทราบเรื่องแหล่งจำหน่าย/ราคา/คุณภาพของผักปลอดสารพิษ ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม จำแนกตามประเภทแม่บ้านที่ตัดสินใจ
บริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ (ปี)					
ต่ำกว่า 20 ปี	4	2.7	7	4.0	
20 - 29	20	13.4	53	30.1	
30 - 39	36	24.2	75	42.6	$\chi^2= 50.64$
40 - 49	50	33.6	27	15.3	$c = 0.37$
50 - 59	28	18.8	5	2.8	$P = .0000^{**}$
59 ปี ขึ้นไป	11	7.3	9	5.1	
รวม	148	100.0	176	100.0	
ค่าเฉลี่ย	41.89		34.39		$t = 6.22$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	11.5		10.2		$P = .0000^{**}$
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	25	16.9	53	30.1	$\chi^2= 18.85$
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา	43	29.0	69	39.2	$c = 0.23$
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	80	54.1	54	30.7	$P = .0001^{**}$
รวม	148	100.0	176	100.0	
อาชีพหลัก					
ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ	51	34.5	28	15.9	
พนักงานบริษัท/ร้านค้า	16	10.8	26	14.8	
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	39	26.4	72	40.9	$\chi^2= 21.39$
รับจ้างทั่วไป	10	6.8	22	12.5	$c = 0.25$
แม่บ้าน	32	21.6	28	15.9	$P = .0002^{**}$
รวม	148	100.0	176	100.0	
การมีบุตร					
-ไม่มีบุตร	59	39.3	64	36.4	$\chi^2= 0.30$
- มีบุตร	91	61.7	112	63.6	$c = 0.03$
รวม	150	100.0	176	100.0	$P = .5814$

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
จำนวนบุตร					
1 คน	23	25.2	35	31.3	$\chi^2= 0.91$
2 คน	45	49.6	52	46.4	c = .07
3 คนและมากกว่า	23	25.2	25	22.3	P = .635
รวม	91	100.0	112	100.0	
ค่าเฉลี่ย	1.32		1.31		t = .08
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.38		1.38		P = .940
จำนวนสมาชิกในครอบครัว					
น้อยกว่า 4 คน	46	30.7	55	31.3	$\chi^2= 0.37$
4 - 5 คน	71	47.3	87	49.4	c = .03
5 คน ขึ้นไป	23	22.0	34	19.3	P =.8328
รวม	150	100.0	176	100.0	
ค่าเฉลี่ย	4.36		4.51		t = 0.63
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.9		2.4		P = 0.528
รายได้ครอบครัว/เดือน (บาท)					
10,000 บาทหรือต่ำกว่า	12	8.6	23	14.2	
10,001-20,000 บาท	23	16.4	44	27.2	
20,001-30,000 บาท	26	18.6	42	25.9	$\chi^2= 21.16$
30,001-50,000 บาท	40	28.6	36	22.2	c = 0.26
50,001 บาท ขึ้นไป	39	27.9	17	10.5	P = 0.0003**
รวม	140	100.0	162	100.0	
ค่าเฉลี่ย	43,785.29		30,649.69		t = -3.81
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	25,543.3		33,138.5		P = .0000**

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
<u>ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน</u>					
น้อยกว่า 11 ครั้ง	80	53.3	20	11.4	$\chi^2= 89.0$ $c = 0.46$ $*P = .0000$
11 - 54 ครั้ง	62	41.3	84	47.7	
54 ครั้งขึ้นไป	8	5.3	72	40.9	
รวม	150	100.0	176	100.0	$*P = .0000$
ค่าเฉลี่ย	15.70		41.68		$t = 10.58$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	18.64		25.56		$P = .0000^{**}$
<u>ผู้ทำอาหารรับประทานในบ้าน</u>					
แม่บ้านทำเอง	76	50.7	125	71.0	$\chi^2= 20.31$ $c = 0.20$ $P = .0000^{**}$
บุคคลอื่น	74	49.3	51	29.0	
รวม	150	100.0	176	100.0	
<u>การมีผักเป็นส่วนประกอบในอาหาร</u>					
ทุกมื้อ	116	77.3	87	49.4	$\chi^2= 27.49$ $c = 0.28$ $P = .0000^{**}$
เกือบทุกมื้อ	32	21.3	79	44.9	
เป็นบางมื้อ	2	1.3	10	5.7	
รวม	150	100.0	176	100.0	
<u>การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก</u>					
คำนึง	148	98.7	151	85.8	$\chi^2= 17.66$ $c = 0.23$ $P = .0000^{**}$
ไม่คำนึง	2	1.3	25	14.2	
รวม	150	100.0	176	100.0	
<u>การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ</u>					
เคย	148	98.7	128	72.7	$\chi^2= 10.09$ $c = 0.33$ $P = .0000^{**}$
ไม่เคย	2	1.3	48	27.3	
รวม	150	100.0	176	100.0	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
แหล่งที่ได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมากที่สุด					
โทรทัศน์	26	17.7	23	17.9	$\chi^2 = 42.41$ $c = 0.34$ $P = .0000^{**}$
วิทยุ	4	2.7	5	3.9	
สื่อสิ่งพิมพ์	68	46.3	50	39.1	
สื่อบุคคล	49	33.3	50	39.1	
รวม	147	100.0	128	100.0	
ความต้องการได้รับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษ					
ต้องการ	145	96.7	142	80.7	$\chi^2 = 15.81$ $c = 0.22$ $P = .0001^{**}$
ไม่ต้องการ	5	3.3	34	19.3	
รวม	150	100.0	176	100.0	
ต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษผ่านทางใดมากที่สุด					
โทรทัศน์	89	62.2	85	59.9	$\chi^2 = 6.59$ $c = 0.15$ $P = .0862$
สื่อสิ่งพิมพ์	38	26.6	47	33.1	
สัมมนา/ประชุม	14	9.8	5	3.5	
จัดบุคลากรเผยแพร่ตามบ้าน	2	1.4	5	3.5	
รวม	143	100.0	142	100.0	
ต้องการทราบข่าวผักปลอดสารพิษเกี่ยวกับเรื่องใดเป็นอันดับแรก					
ประโยชน์ต่อสุขภาพ	70	49.3	47	33.3	$\chi^2 = 14.20$ $c = .22$ $P = .0067^{**}$
ประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อม	18	12.7	14	9.9	
ประเภท/วิธีการปลูก/กลุ่มผู้ปลูก					
ผักปลอดสารพิษ	20	14.1	27	19.1	
มาตรฐานคุณภาพผักปลอดสารพิษ	17	12.0	15	10.6	
แหล่งจำหน่าย/ราคา/คุณภาพผัก	17	12.0	38	27.0	
รวม	142	100.0	141	100.0	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ต้องการทราบข่าวผักปลอดสารพิษเกี่ยวกับเรื่องใดเป็นอันดับสอง					
ประโยชน์ต่อสุขภาพ	10	7.3	14	9.9	
ประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อม	40	28.8	23	16.3	
ประเภท/วิธีการปลูก/กลุ่มผู้ปลูก					
ผักปลอดสารพิษ	23	16.5	20	14.2	$\chi^2= 7.65$
มาตรฐานคุณภาพผักปลอดสารพิษ	23	16.5	28	19.9	$c = 0.16$
แหล่งจำหน่าย/ราคา/คุณภาพผัก	43	30.9	56	39.3	$P = .1153$
รวม	139	100.0	141	100.0	
ต้องการทราบข่าวผักปลอดสารพิษเกี่ยวกับเรื่องใดเป็นอันดับสาม					
ประโยชน์ต่อสุขภาพ	17	15.7	23	20.0	
ประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อม	19	17.6	19	16.5	
ประเภท/วิธีการปลูก/กลุ่มผู้ปลูก					
ผักปลอดสารพิษ	21	19.4	20	17.4	$\chi^2= .9225$
มาตรฐานคุณภาพผักปลอดสารพิษ	21	19.4	24	20.9	$c = .06$
แหล่งจำหน่าย/ราคา/คุณภาพผัก	30	27.8	29	25.2	$P = .921$
รวม	108	100.0	115	100.0	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 2 สาเหตุของการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

4.2 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษสาเหตุการตัดสินใจของแม่บ้านออกเป็น 4 ส่วน คือ

- 1) สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ
- 2) สาเหตุที่ บางครั้งตัดสินใจไม่ซื้อผักปลอดสารพิษเพื่อบริโภค
- 3) สาเหตุของการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ
- 4) สาเหตุของการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

การนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยเรียงลำดับความสำคัญของสาเหตุการตัดสินใจจากมากไปน้อยจำนวนสามลำดับได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.2.1 สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 150 คน กับแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 88 คน ซึ่งในกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษนี้ได้ข้อมูลจากแม่บ้าน 2 ประเภทคือ แม่บ้านที่บริโภคผักปลอดสารพิษแต่น้อยกว่า 50% ของผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือนจำนวน 59 คน และแม่บ้านที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษแต่ปัจจุบันเลิกบริโภคไปแล้วจำนวน 29 คนรวมเป็น 88 คน ได้ผลการศึกษาดังนี้

สาเหตุสำคัญอันดับแรกที่แม่บ้านทั้งสองกลุ่มตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษเป็นส่วนใหญ่คือ เพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพตนเองและสมาชิกในครอบครัว ส่วนสาเหตุอันดับสองที่แม่บ้านทั้งสองกลุ่มใช้ในการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษเป็นส่วนใหญ่คือ ความห่วงใยต่อสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกัน ส่วนสาเหตุอันดับสามนั้นพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ตอบว่าเพื่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับเหตุผลอันดับสอง ส่วนสาเหตุอันดับสามของแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษพบว่า ส่วนใหญ่ตอบว่ายังเอื้อมมือมาแถวร้านค้าผักปลอดสารพิษจึงแวะเข้ามาซื้อ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ แสดงในตารางที่ 8

4.2.2 สาเหตุที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในบางครั้ง

สาเหตุที่แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษและแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ซึ่งในที่นี้คือ แม่บ้านประเภทที่บริโภคผักปลอดสารพิษแต่น้อยกว่า 50 % ของผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือนตัดสินใจไม่ซื้อผักปลอดสารพิษเพื่อบริโภคในบางครั้งพบว่า สาเหตุอันดับหนึ่งและอันดับสองที่พบส่วนใหญ่นั้น ปรากฏว่าแม่บ้านทั้งสองกลุ่มให้เหตุผลเหมือนกันคือ

หาแหล่งซื้อผักปลอดสารพิษได้ยาก สำหรับสาเหตุอันดับสามพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ผักปลอดสารพิษไม่สวยจึงไม่ซื้อ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับหนึ่ง					
ตั้งครรภ์/ให้นมบุตร/บุตรอายุน้อย	21	14.0	13	14.9	$\chi^2 = 14.21$ $c = 0.23$ $P = .003^{**}$
เพื่อสุขภาพ	102	68.0	54	62.1	
เพื่อสิ่งแวดล้อม	23	15.3	7	8.0	
บังเอิญผ่านมาแถวนี้จึงซื้อ	4	2.7	10	11.5	
รวม	150	100.0	87	100.0	
สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสอง					
ตั้งครรภ์/ให้นมบุตร/บุตรอายุน้อย	19	12.9	6	7.4	$\chi^2 = 12.02$ $c = 0.22$ $P = .0346^*$
เพื่อสุขภาพ	34	23.1	22	27.2	
เพื่อสิ่งแวดล้อม	73	49.7	35	43.2	
สมาชิกในครอบครัวต้องการกิน	13	8.8	6	7.4	
บังเอิญผ่านมาแถวนี้จึงซื้อ	1	0.7	7	8.6	
หาซื้อได้สะดวก	7	4.8	5	6.2	
รวม	147	100.0	81	100.0	
สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสาม					
ตั้งครรภ์/ให้นมบุตร/บุตรอายุน้อย	6	5.7	3	4.5	$\chi^2 = 21.36$ $c = 0.33$ $P = .001^{**}$
เพื่อสุขภาพ	12	11.3	7	10.6	
เพื่อสิ่งแวดล้อม	38	35.8	13	19.7	
สมาชิกในครอบครัวต้องการกิน	30	28.4	9	13.6	
บังเอิญผ่านมาแถวนี้จึงซื้อ	13	12.3	22	33.3	
หาซื้อได้สะดวก	7	6.6	12	18.2	
รวม	106	100.0	66	100.0	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลักษณะที่ศึกษา	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
สาเหตุที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในบางครั้งอันดับหนึ่ง					
ผักไม่สวย	12	8.6	4	6.8	$\chi^2= ***$ $P = ***$
ผักราคาแพง	8	5.8	8	13.6	
ไม่มีชนิดผักที่ต้องการ	39	28.1	16	27.1	
ไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	15	10.8	3	5.1	
ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ	10	7.2	6	10.2	
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	55	39.6	22	37.3	
รวม	139	100.0	59	100.0	
สาเหตุที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในบางครั้งอันดับสอง					
ผักไม่สวย	8	5.9	2	3.4	$\chi^2= 4.71$ $c = 0.154$ $P = .5819$
ผักราคาแพง	11	8.1	7	12.1	
ไม่มีชนิดผักที่ต้องการ	13	9.6	5	8.6	
ผักปลอดสารพิษเก็บไว้ไม่นานก็เน่า	4	3.0	4	6.9	
ไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	19	14.1	4	6.9	
ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ	15	11.1	8	13.8	
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	65	48.1	28	48.3	
รวม	135	100.0	58	100.0	
สาเหตุที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษในบางครั้งอันดับสาม					
ผักไม่สวย	8	6.3	16	30.2	$\chi^2= 18.96$ $c = 0.31$ $P = .004**$
ผักราคาแพง	14	11.1	3	5.7	
ไม่มีชนิดผักที่ต้องการ	21	16.7	7	13.2	
ผักปลอดสารพิษเก็บไว้ไม่นานก็เน่า	11	8.7	3	5.7	
ไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	17	13.5	7	13.2	
ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ	29	23.0	9	17.0	
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	26	20.6	8	15.1	
รวม	126	100.0	53	100.0	

*** มีข้อจำกัดในการวิจัยทางสถิติ

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2.3 สาเหตุการตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษ

การศึกษาในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ซึ่งเป็นแม่บ้านกลุ่มที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อนแต่ปัจจุบันเลิกบริโภคไปแล้วจำนวน 29 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับแรกคือ ผักปลอดสารพิษมีราคาแพง ส่วนสาเหตุอันดับสองที่พบเป็นส่วนใหญ่คือ หาแหล่งซื้อผักได้ยาก ส่วนสาเหตุอันดับสามที่พบเป็นส่วนใหญ่คือ ไม่มั่นใจว่าผักที่นำมาจำหน่ายเป็นผักปลอดสารพิษจริง ส่วนสาเหตุอื่น ๆ แสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 สาเหตุการตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษ

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	
	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุการตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับหนึ่ง		
ผักไม่สวย	2	6.9
ผักราคาแพง	10	34.5
ไม่มีชนิดผักที่ต้องการ	4	13.8
ไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	2	6.9
ไม่ได้ทำกับข้าวประจำ	2	6.9
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	9	31.0
รวม	29	100.0
สาเหตุการตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสอง		
ผักไม่สวย	1	3.4
ผักราคาแพง	6	20.7
ผักรสชาติไม่ดี	2	6.9
ผักเก็บไว้ได้ไม่นานก็เน่า	1	3.4
ไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	4	13.8
ไม่ได้ทำกับข้าวประจำ	3	10.3
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	12	41.4
รวม	29	100.0

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	
	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุการตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสาม		
ผักไม่สวย	2	7.4
ผักราคาแพง	7	25.9
ผักรสชาติไม่ดี	3	11.1
ไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	11	40.8
ไม่ได้ทำกับข้าวประจำ	2	7.4
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	2	7.4
รวม	27	100.0

4.2.4 สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เฉพาะแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 88 คน ซึ่งเป็นแม่บ้านที่ไม่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษอันดับหนึ่งคือ ไม่รู้จักผักปลอดสารพิษว่าเป็นผักอย่างไร ส่วนสาเหตุอันดับสองพบว่า หาแหล่งซื้อผักได้ยาก ส่วนอันดับสามพบว่า คิดว่าถ้าล้างผักทั่วไปให้สะอาดก็ปลอดภัย ไม่จำเป็นต้องบริโภคผักปลอดสารพิษก็ได้ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ แสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	
	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษอันดับหนึ่ง		
ไม่รู้จัก	35	39.8
ผักราคาแพง	14	15.9
ผักไม่สวย	2	2.3
ไม่มั่นใจว่าผักปลอดสารพิษจริง	7	8.0
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	14	15.9
ไม่มีเวลามาซื้อผักปลอดสารพิษ	6	6.8
ที่ร้านไม่ค่อยมีของอย่างอื่นขาย	1	1.1
คิดว่าถ้าล้างผักดี ๆ ก็ปลอดภัย	5	5.7

ตารางที่ 10 สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ	
	จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษอันดับหนึ่ง (ต่อ)		
ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ	4	4.5
รวม	88	100.0
สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสอง		
ผักราคาแพง	11	13.9
ผักไม่สวย	4	5.1
มีผักให้เลือกน้อย	6	7.6
ไม่มั่นใจว่าผักปลอดสารพิษจริง	11	13.9
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	19	24.1
ไม่มีเวลามาซื้อผักปลอดสารพิษ	9	11.4
คิดว่าถ้าล้างผักดี ๆ ก็ปลอดภัย	11	13.9
ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ	8	10.1
รวม	79	100.0
สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสาม		
ผักราคาแพง	4	5.4
ผักไม่สวย	6	8.1
มีผักให้เลือกน้อย	4	5.4
ไม่มั่นใจว่าผักปลอดสารพิษจริง	13	17.6
หาแหล่งซื้อผักได้ยาก	12	16.2
ไม่มีเวลามาซื้อผักปลอดสารพิษ	11	14.9
คิดว่าถ้าล้างผักดี ๆ ก็ปลอดภัย	15	20.3
ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ	9	12.2
รวม	74	100.0

ส่วนที่ 3 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

4.3 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

4.3.1 ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

วัดได้จากการใช้แบบทดสอบความรู้จำนวน 17 ข้อ และได้แบ่งแบบทดสอบความรู้ออกเป็น 3 ส่วนคือ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษจำนวน 7 ข้อ สาเหตุการใช้สารพิษของชาวสวนผักจำนวน 3 ข้อ ผลกระทบของสารพิษที่ใช้ในผักต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจำนวน 7 ข้อ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1) **หมวดความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ** เมื่อพิจารณาคะแนนความรู้ในหมวดนี้ของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีระดับคะแนนความรู้สูงเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 56.7 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีระดับคะแนนความรู้ต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 56.8 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในหมวดนี้ (5.49 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (4.14 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) **ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารพิษในผัก** เมื่อพิจารณาคะแนนความรู้ในหมวดนี้ของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีระดับคะแนนความรู้สูงเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 48.0 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีระดับคะแนนความรู้ปานกลางเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 47.7 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มในหมวดนี้พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ (1.45 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (1.11คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) **ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของสารพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม** เมื่อพิจารณาระดับคะแนนความรู้ในหมวดนี้ของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีระดับคะแนนความรู้ปานกลางเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 51.3 ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีระดับคะแนนความรู้ต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 42.6 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มในหมวดนี้พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ (6.08 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (4.86 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) รวมความรู้ทั้ง 8 หมวด เมื่อรวมความรู้ทั้ง 17 ข้อพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชส่วนใหญ่มีระดับคะแนนความรู้ปานกลางร้อยละ 49.3 และแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืชส่วนใหญ่มีระดับคะแนนความรู้ปานกลางเป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกันร้อยละ 46.6 แต่เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชมีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ (13.01 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืช (10.10 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืช มีระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับน้ำมันพืชต่ำกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชเป็นส่วนใหญ่

4.3.2 ทักษะเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

วัดได้จากการใช้แบบวัดวัดทัศนคติจำนวน 25 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความเห็นของแม่บ้านในเรื่อง มาตรฐานผักปลอดสารพิษจำนวน 6 ข้อ ราคาและลักษณะของผักปลอดสารพิษจำนวน 6 ข้อ แหล่งจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษ จำนวน 6 ข้อ ความมั่นใจในคุณภาพและกลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 7 ข้อ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1) ทักษะเกี่ยวกับมาตรฐานผักปลอดสารพิษ จากการพิจารณาระดับคะแนนทัศนคติของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มในหมวดนี้พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชส่วนใหญ่มีคะแนนในระดับทัศนคติสูงร้อยละ 44.7 ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืชมีคะแนนในระดับทัศนคติต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 50.6 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในหมวดนี้ (20.17 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืช (17.58 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2) ทักษะเกี่ยวกับราคาและลักษณะของผักปลอดสารพิษ จากการพิจารณาระดับคะแนนทัศนคติของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มในหมวดนี้พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชส่วนใหญ่มีคะแนนในระดับทัศนคติสูงร้อยละ 51.3 ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืชมีคะแนนในระดับทัศนคติต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 46.0 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในหมวดนี้ (20.55 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคน้ำมันพืช (17.67 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) ทักษะเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษและการประชาสัมพันธ์ จากการพิจารณาระดับคะแนนทัศนคติของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มในหมวดนี้พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคน้ำมันพืชส่วนใหญ่มีคะแนนในระดับทัศนคติสูงร้อยละ 43.3 ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภค

ผักปลอดสารพิษมีคะแนนในระดับทัศนคติต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 50.6 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในหมวดนี้ (20.38 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (18.42 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4) ทัศนคติเกี่ยวกับความมั่นใจในคุณภาพผักและกลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษ จากการพิจารณาระดับคะแนนทัศนคติของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มในหมวดนี้พบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนในระดับทัศนคติปานกลางเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 46.0 ในขณะที่แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนในระดับทัศนคติต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 57.4 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติในหมวดนี้ (26.3 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (21.71 คะแนน) โดยคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5) รวมทัศนคติทั้ง 4 หมวด (รวม 25 ข้อ) เมื่อรวมคะแนนทัศนคติทั้งหมดจำนวน 25 ข้อพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนในระดับทัศนคติสูงเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 51.3 ในขณะที่กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนในระดับทัศนคติต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 47.2 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษรวมทั้ง 4 หมวด (87.41 คะแนน) สูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ (75.37 คะแนน) โดยปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปได้ว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่มีคะแนนทัศนคติสูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ 11 ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านทั้ง 2 กลุ่ม

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
<u>ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ</u>					
ความรู้ต่ำ	26	17.3	100	56.8	$\chi^2= 67.38$
ความรู้ปานกลาง	39	26.0	45	25.6	$c = 0.41$
ความรู้สูง	85	56.7	31	17.6	$P = .0000^{**}$
รวม	150	100.0	176	100.0	
ค่าเฉลี่ย	5.49		4.14		$t = 9.28$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.14		1.47		$p = .0000^{**}$

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		ค่าสถิติ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ที่ทดสอบ					
ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการใช้สารพิษในผัก					
ความรู้ต่ำ	24	16.0	43	24.4	$\chi^2= 22$
ความรู้ปานกลาง	54	36.0	84	47.7	$c = .20$
ความรู้สูง	72	48.0	49	27.8	$P = .0008^{**}$
รวม	150	100.0	176	100.0	
ค่าเฉลี่ย	1.45		1.11		$t = 3.46$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.909		.858		$P = .001^{**}$
ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของสารพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม					
ความรู้ต่ำ	12	8.0	75	42.6	$\chi^2=50.09$
ความรู้ปานกลาง	77	51.3	61	34.7	$c = 0.36$
ความรู้สูง	61	40.7	40	22.7	$P = .0000^{**}$
รวม	150	100.0	176	100.0	
ค่าเฉลี่ย	6.08		4.86		$t = 8.45$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.973		.858		$P = .0000^{**}$
ความรู้รวมทั้งสามหมวดเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (รวม 17 ข้อ)					
ความรู้ต่ำ	12	8.0	72	40.9	
ความรู้ปานกลาง	74	49.3	82	46.6	$\chi^2= 2.10$
ความรู้สูง	64	42.7	22	12.5	$c = 0.40$
รวม	150	100.0	176	100.0	$P = .0000^{**}$
คะแนนเฉลี่ย	13.01		10.10		$t = 10.09$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.25		2.94		$P = .0000^{**}$
ทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานผักปลอดสารพิษ (6 ข้อ)					
ทัศนคติต่ำ	27	18.0	89	50.6	$\chi^2 = 46.44$
ทัศนคติปานกลาง	56	37.3	58	33.0	$c = 0.35$
ทัศนคติสูง	67	44.7	29	16.5	$P = .0000^{**}$
รวม	150	100.0	176	100.0	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		ค่าสถิติ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ที่ทดสอบ					
ทัศนคติเกี่ยวกับมาตรฐานผักปลอดสารพิษ (ต่อ)					
คะแนนเฉลี่ย	20.17		17.58		t = 7.91
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.08		2.84		P = .0000**
ทัศนคติเกี่ยวกับราคาและลักษณะของผักปลอดสารพิษ (6 ข้อ)					
ทัศนคติต่ำ	19	12.7	81	46.0	$\chi^2 = 61.02$
ทัศนคติปานกลาง	54	36.0	67	38.1	c = 0.40
ทัศนคติสูง	77	51.3	28	15.9	P = .0000**
รวม	150	100.0	176	100.0	
คะแนนเฉลี่ย	20.55		17.67		t = 8.40
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.19		3.01		P = .0000**
ทัศนคติเกี่ยวกับแหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษและการประชาสัมพันธ์ (6 ข้อ)					
ทัศนคติต่ำ	32	21.3	89	50.6	$\chi^2 = 40.07$
ทัศนคติปานกลาง	53	35.3	59	33.5	c = 0.33
ทัศนคติสูง	65	43.3	28	15.9	P = .0000**
รวม	150	100.0	176	100.0	
คะแนนเฉลี่ย	20.38		18.42		t = 7.32
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.58		2.21		P = .0000**
ทัศนคติเกี่ยวกับความมั่นใจในคุณภาพผักและกลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษ (7 ข้อ)					
ทัศนคติต่ำ	15	10.0	101	57.4	$\chi^2 = 93.55$
ทัศนคติปานกลาง	69	46.0	59	33.5	c = 0.47
ทัศนคติสูง	66	44.0	16	9.1	P = .0000**
รวม	150	100.0	176	100.0	
คะแนนเฉลี่ย	26.3		21.71		t = -12.27
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.09		3.58		P = .0000**

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	กลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจ				ค่าสถิติ ที่ทดสอบ
	บริโภคผักปลอดสารพิษ		ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ทัศนคติรวมทั้ง 4 หมวดเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (รวม 25 ข้อ)					
ทัศนคติต่ำ	9	6.0	83	47.2	$\chi^2 = 99.29$
ทัศนคติปานกลาง	64	42.7	77	43.8	$c = 0.48$
ทัศนคติที่สูง	77	51.3	16	9.1	$P = .0000^{**}$
รวม	150	100.0	176	100.0	
คะแนนเฉลี่ย	87.41		75.37		$t = -12.65$
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	8.83		8.33		$P = .0000^{**}$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนที่ 4 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

4.4 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความรู้ตามลักษณะของตัวแปรอิสระ ถ้าตัวแปรอิสระแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใช้ t-test สำหรับตัวแปรอิสระที่กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจะทดสอบเพื่อหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe 's test

อายุ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 40-49 ปี มีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 30-39 ปี กลุ่มอายุ 20-29 ปี กลุ่มอายุ 50-59 ปี กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปีและกลุ่มอายุ 59 ปีขึ้นไปตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า อายุที่ต่างกันมีผลให้เกิดความแตกต่างกันในระดับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่สรุปพบว่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ แม่บ้านในกลุ่มอายุ 30-39 ปี และกลุ่มอายุ 40-49 ปี มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอายุมากกว่า 59 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่อยู่ในกลุ่มอายุ 20-29 ปี มีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 30-39 ปี กลุ่มอายุ 50-59 ปี กลุ่มอายุ 40-49 ปี กลุ่มอายุ 20 ปีและกลุ่มอายุ 59 ปีขึ้นไปตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า อายุที่ต่างกันมีผลให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ละคู่พบว่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ แม่บ้านในกลุ่มอายุ 20-29 ปี 30-39 ปี และ 40-49 ปี มีคะแนนความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอายุมากกว่า 59 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ปริญญาตรีมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษาตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของระดับการศึกษาที่ละคู่ พบว่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ปริญญาตรีมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษาตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ละคู่ พบว่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษารวมถึงมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญาด้วย ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

อาชีพ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีอาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงไปคือ อาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้า อาชีพแม่บ้าน อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวและอาชีพรับจ้างทั่วไปตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า อาชีพ

ที่ต่างกัน ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ อาชีพแม่บ้านและอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่าแม่บ้านที่มีอาชีพต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพบว่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ แม่บ้านที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

รายได้ครอบครัว (บาท/เดือน)

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีรายได้ครอบครัวตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ครอบครัว 30,001 - 50,000 บาทต่อเดือน รายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน รายได้ 10,000 บาทต่อเดือนหรือต่ำกว่า รายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือนตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า รายได้ครอบครัวที่ต่างกันมีผลให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อทดสอบหาความแตกต่างรายคู่พบว่า แม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีรายได้ครอบครัว 30,001-50,000 บาทต่อเดือน มีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 10,000 บาทต่อเดือนหรือต่ำกว่า รายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน รายได้ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป และรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือนตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างทางด้านรายได้ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนบุตรในครอบครัว

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีจำนวนบุตรอาศัยอยู่ด้วยในครอบครัว 1 คน เป็นกลุ่มที่มีความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 3 คนและมากกว่าและแม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 2 คน ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องจำนวนบุตรไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ด้วยในครอบครัว 1 คน เป็นกลุ่มที่มีความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 2 คน และ จำนวนบุตร 3 คนและมากกว่า ตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องจำนวนบุตรก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 1 คนและ 2 คน มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 3 คนและมากกว่า ตามลำดับ

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คนขึ้นไป มีความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน และน้อยกว่า 4 คน ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติแล้วพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 4 คน มีความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมา คือ แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน และมากกว่า 5 คนขึ้นไป ตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติแล้ว พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 4 คน มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ส่วนคู่อื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่บริโภคอาหารนอกบ้านมากกว่า 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไปมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ 11-54 ครั้งต่อเดือนและน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือนตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่บริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือน มีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ น้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน และมากกว่า 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่เคยรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 12 แสดงผลการศึกษาความแตกต่างของความรู้ จำแนกตามกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม

ตัวแปรที่ศึกษา	N	X	S.D.	N	X	S.D.
อายุ	กลุ่มตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ			กลุ่มตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
ต่ำกว่า 20 ปี	4	11.25	2.22	7	9.86	1.46
20 - 29 ปี	20	13.00	1.45	53	10.60	2.69
30 - 39 ปี	36	13.22	2.33	75	10.43	2.76
40 - 49 ปี	50	13.78	1.66	27	9.93	3.15
50 - 59 ปี	28	12.43	2.82	5	10.20	3.42
59 ปีขึ้นไป	11	10.73	2.00	9	5.22	1.64
รวม	149	12.99	2.24	176	10.11	2.94
	F = 4.98**			F = 6.30**		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.
<u>ระดับการศึกษา</u>	กลุ่มตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ			กลุ่มตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	25	12.20	2.48	53	8.69	2.81
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา	43	12.23	2.43	69	9.83	2.66
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	80	13.61	1.85	54	11.85	2.57
รวม	148	12.97	2.24	176	10.11	2.94
		F = 7.77**			F = 16.17**	
<u>อาชีพ</u>						
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	51	13.51	2.29	28	10.14	3.08
พนักงานบริษัท/ร้านค้า	16	13.44	1.09	26	12.15	2.01
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	39	12.23	2.52	72	9.36	3.07
รับจ้างทั่วไป	10	12.20	2.49	22	10.50	3.29
แม่บ้าน	32	13.03	1.91	28	9.79	1.97
รวม	148	12.97	2.24	176	10.11	2.94
		F = 2.37 ^{ns}			F = 4.88**	
<u>รายได้ครอบครัว/เดือน</u>						
10,000 บาทหรือต่ำกว่า	12	12.50	3.12	23	10.74	3.15
10,001 - 20,000 บาท	23	12.69	1.77	44	9.39	2.87
20,001 - 30,000 บาท	26	12.19	1.94	42	10.14	2.61
30,001 - 50,000 บาท	40	13.08	2.43	36	11.14	2.93
50,000 บาท ขึ้นไป	39	13.89	1.77	17	9.94	2.36
รวม	140	13.03	2.20	162	10.22	2.84
		F = 2.92*			F = 2.18 ^{ns}	
<u>จำนวนบุตร</u>						
1 คน	23	13.26	2.09	35	10.31	2.78
2 คน	45	12.71	2.61	52	10.08	2.59
3 คนและมากกว่า	23	13.74	1.81	25	7.52	2.81
รวม	91	13.11	2.32	112	9.58	2.90
		F = 1.58 ^{ns}			F = 9.44**	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัว</u>	<u>กลุ่มตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ</u>			<u>กลุ่มตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ</u>		
น้อยกว่า 4 คน	46	12.78	2.34	55	11.13	2.72
4 - 5 คน	71	13.09	2.22	87	9.90	2.81
5 คน ขึ้นไป	33	13.15	2.24	34	9.00	3.18
รวม	150	13.01	2.25	176	10.10	2.94
	F = .351 ^{ns}			F = 6.29**		
<u>ความถี่ในการบริโภค</u>						
<u>อาหารนอกบ้าน/เดือน</u>						
น้อยกว่า 11 ครั้ง	80	12.81	2.41	20	10.10	3.19
11 - 54 ครั้ง	62	13.16	2.03	84	10.33	3.05
54 ครั้งขึ้นไป	8	13.88	2.17	72	9.84	2.76
รวม	150	13.01	2.25	176	10.11	2.94
	F = 1.04 ^{ns}			F = .5264 ^{ns}		
<u>การคำนึงถึงอันตราย</u>						
<u>ของสารพิษในผัก</u>						
คำนึง	148	13.02	2.25	151	10.43	2.92
ไม่คำนึง	2	12.50	3.53	25	8.16	2.25
	t = 0.32 ^{ns}			t = 3.70**		
<u>การรับรู้ข่าวสารเรื่อง</u>						
<u>ผักปลอดสารพิษ</u>						
เคยได้รับ	148	13.02	2.26	129	10.44	2.95
ไม่เคยได้รับ	2	12.50	0.70	47	9.19	2.76
	t = .1049 ^{ns}			t = 2.53**		

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

] หมายถึงคู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 5 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

4.5 ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

อายุ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีอายุ 40-49 ปี มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 50-59 ปี 30-39 ปี อายุ 59 ปีขึ้นไป อายุ 20-29 ปี และอายุต่ำกว่า 20 ปี ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า อายุต่างกันไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ในกลุ่มอายุ 50-59 ปี มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ แม่บ้านในกลุ่มอายุ 30-39 ปี อายุ 20-29 ปี อายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 40-49 ปี และอายุมากกว่า 59 ปีขึ้นไป ตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่าอายุต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทีละคู่พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ แม่บ้านในกลุ่มอายุ 50-59 ปี มีคะแนนทัศนคติสูงกว่าแม่บ้านในกลุ่มอายุ 59 ปี ขึ้นไป ส่วนคู่อื่น ๆ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการศึกษาสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงขึ้น กล่าวคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษาตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทีละคู่พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา ส่วนคู่อื่น ๆ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการศึกษาสูงมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงขึ้นกล่าวคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญาและแม่บ้านที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษา ตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ระดับการ

ศึกษาที่ต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ระบุพบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ประถมศึกษา และแม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุบาลด้วย ส่วนอื่นๆ มี ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

อาชีพ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีอาชีพข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ อาชีพแม่บ้าน อาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้า อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวและอาชีพรับจ้างทั่วไปตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า อาชีพที่ต่างกันไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ อาชีพข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ อาชีพแม่บ้าน อาชีพรับจ้างทั่วไปและอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า แม่บ้านที่มีอาชีพต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องของทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ระบุพบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ แม่บ้านที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ส่วนอื่นๆ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

รายได้ครอบครัว (บาทต่อเดือน)

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีรายได้ครอบครัว 30,001 - 50,000 บาทต่อเดือน มีทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ รายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป รายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน รายได้ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน รายได้ 10,000 บาทต่อเดือนหรือต่ำกว่า ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า รายได้ครอบครัวต่างกันไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีรายได้ครอบครัว 20,001-30,000 บาทต่อเดือน มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือรายได้ 10,000 บาทต่อเดือนหรือต่ำกว่า รายได้ 30,001 - 50,000 บาทต่อเดือน รายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปและรายได้

10,001-20,000 บาทต่อเดือนตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างทางด้านรายได้นี้ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนบุตรในครอบครัว

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีจำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ด้วยในครอบครัว 2 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาก็คือ แม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 3 คนและมากกว่า และจำนวนบุตร 1 คน ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติแล้วพบว่า จำนวนบุตรที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 1 คน มีทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีจำนวนบุตร 2 คน และจำนวนบุตร 3 คนและมากกว่า ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า จำนวนบุตรที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมา คือ แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน ขึ้นไป และน้อยกว่า 4 คน ตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว น้อยกว่า 4 คน เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 - 5 คน และ มากกว่า 5 คนขึ้นไป แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติ พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการบริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือน มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ มากกว่า 54 ครั้งต่อเดือน และน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือนตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีการบริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือนมีทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงมาคือ น้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือนและมากกว่า 54 ครั้งต่อเดือนตามลำดับ แต่เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษต่ำกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ข่าวสาร ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ แต่เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความแตกต่างในเรื่องการรับรู้ข่าวสาร ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงไปคือ แม่บ้านที่มีความรู้ปานกลางและมีความรู้ต่ำตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่อง

ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทีละคู่พบว่า แม่บ้านที่มีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีความรู้ปานกลางเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนคู่อื่น ๆ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ที่มีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด รองลงไปคือ แม่บ้านที่มีความรู้ปานกลางและความรู้ต่ำตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าทางสถิติพบว่า ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทีละคู่พบว่า แม่บ้านที่มีความรู้สูงและความรู้ปานกลางเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ มีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีความรู้ต่ำเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนคู่อื่น ๆ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 แสดงผลการศึกษาความแตกต่างของทัศนคติ จำแนกตามกลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ตามลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคมและความรู้

ตัวแปรที่ศึกษา	N	X	S.D.	N	X	S.D.
อายุ	กลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ กลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ					
ต่ำกว่า 19 ปี	4	80.75	4.27	7	74.86	6.44
20 - 29 ปี	20	84.30	6.57	53	75.79	7.44
30 - 39 ปี	36	86.86	9.67	75	75.80	8.34
40 - 49 ปี	50	90.28	9.04	27	74.26	9.13
50 - 59 ปี	28	87.43	9.32	5	84.00	8.94
59 ปีขึ้นไป	11	85.09	3.91	9	68.22	7.79
รวม	149	87.49	8.81	176	75.37	8.33
		$F = 2.288^{ns}$			$F = 2.69^*$	
ระดับการศึกษา						
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	25	84.56	8.10	53	71.64	7.05
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา	43	85.56	7.36	69	75.51	8.13
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	80	89.55	9.29	54	78.85	8.32
รวม	148	87.54	8.80	176	75.37	8.33
		$F = 4.847^*$			$F = 11.221^{**}$	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	N	X	S.D.	N	X	S.D.
<u>อาชีพ</u>	กลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ			กลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	51	89.80	9.85	28	77.82	7.86
พนักงานบริษัท/ร้านค้า	16	87.38	6.13	26	79.04	7.43
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	39	85.67	7.66	72	72.49	7.75
รับจ้างทั่วไป	10	83.80	5.88	22	75.86	9.53
แม่บ้าน	32	87.50	9.67	28	76.54	8.08
รวม	148	87.55	8.80	176	75.31	8.33
		$F = 1.774^{ns}$			$F = 4.52^{**}$	
<u>รายได้ครอบครัว/เดือน</u>						
10,000 บาทและต่ำกว่า	12	84.33	5.79	23	75.78	8.50
10,001 - 20,000 บาท	23	87.04	7.30	44	73.55	7.71
20,001 - 30,000 บาท	26	85.62	7.68	42	77.12	8.29
30,001 - 50,000 บาท	40	90.95	7.47	36	75.47	8.76
50,000 บาท ขึ้นไป	39	88.46	10.32	17	74.65	7.15
รวม	140	88.00	8.45	162	75.33	8.17
		$F = 2.51^{ns}$			$F = 1.08^{ns}$	
<u>จำนวนบุตร</u>						
1 คน	23	85.96	9.45	35	74.11	6.73
2 คน	45	89.80	8.61	52	73.96	9.07
3 คนและมากกว่า	23	86.91	9.61	25	71.88	8.04
รวม	91	88.09	9.14	112	73.54	8.15
		$F = 1.63^{ns}$			$F = 0.67^{ns}$	
<u>จำนวนสมาชิกในครอบครัว</u>						
น้อยกว่า 4 คน	46	86.63	8.52	55	77.11	7.39
4 - 5 คน	71	87.99	8.59	87	74.75	8.68
5 คน ขึ้นไป	33	87.24	9.88	34	74.15	8.63
รวม	150	87.41	8.83	176	75.37	8.33
		$F = 0.33^{ns}$			$F = 1.83^{ns}$	

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	N	X	S.D.	N	X	S.D.
<u>ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน</u>	กลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ			กลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ		
น้อยกว่า 11 ครั้ง	80	86.23	9.65	20	75.65	8.83
11 - 54 ครั้ง	62	88.87	7.29	84	76.18	8.46
54 ครั้งขึ้นไป	8	87.88	10.49	72	74.35	8.03
รวม	150	87.41	8.83	176	75.37	8.32
		F = 1.59 ^{ns}			F = .9495 ^{ns}	
<u>การคำนึงถึงอันตราย</u>						
คำนึง	148	87.39	8.87	151	75.91	7.85
ไม่คำนึง	2	88.50	6.36	25	72.08	10.36
		t = 0.18 ^{ns}			t = 1.77 ^{ns}	
<u>การรับรู้ข่าวสาร</u>						
เคยได้รับ	148	87.43	8.88	129	75.82	8.22
ไม่เคยได้รับ	2	85.50	4.95	47	74.13	8.60
		t = .0940 ^{ns}			t = 1.2 ^{ns}	
<u>ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ</u>						
ความรู้ต่ำ	4	82.5	6.81	35	70.71	7.79
ความรู้ปานกลาง	104	85.66	8.07	131	76.21	7.91
ความรู้สูง	42	92.19	9.11	10	80.70	9.49
รวม	150	87.41	8.83	176	75.37	8.33
		F=9.86**			F = 8.92**	

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

] หมายถึงคู่ที่มีความแตกต่างกัน

ส่วนที่ 6 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

4.6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมาจำแนกตามระดับความรู้ทั้ง 3 ระดับ คือ ความรู้สูง ความรู้ปานกลาง และความรู้ต่ำ มาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติเฉลี่ยพบว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีความรู้สูงมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุด (87.97 คะแนน) รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีความรู้ปานกลาง (80.91 คะแนน) และความรู้ต่ำ (73.68 คะแนน) ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ระดับความรู้ที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับความรู้เป็นรายคู่พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ แม่บ้านที่มีระดับความรู้สูงมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับคะแนนความรู้ปานกลางและความรู้ต่ำ และแม่บ้านที่มีความรู้ระดับปานกลางมีทัศนคติสูงกว่าแม่บ้านที่มีความรู้ต่ำ

ตารางที่ 14 ผลการศึกษาความแตกต่างของทัศนคติ จำแนกตามระดับความรู้

ระดับ	จำนวน	คะแนนเฉลี่ยของ ทัศนคติ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F Ratio	F Prob.
ความรู้ต่ำ	84	73.68	8.34	52.24	.0000**
ความรู้ปานกลาง	156	80.91	8.43		
ความรู้สูง	86	87.97	10.86		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

] มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้กับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

เมื่อนำเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมาจำแนกตามระดับความรู้ทั้ง 3 ระดับ คือ ความรู้สูง ความรู้ปานกลางและความรู้ต่ำ มาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษเฉลี่ยพบว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีความรู้สูงมีเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงที่สุด (ร้อยละ 55.29) รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีความรู้ปานกลาง (ร้อยละ 40.13) และความรู้ต่ำ (ร้อยละ 14.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบทาง

สถิติพบว่า ระดับความรู้ที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับความรู้เป็นรายคู่พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ แม่บ้านที่มีระดับความรู้สูงมีเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับคะแนนความรู้ปานกลางและระดับความรู้ต่ำ และแม่บ้านที่มีความรู้ระดับปานกลางมีเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีความรู้ต่ำ

ตารางที่ 15 ผลการศึกษาความแตกต่างของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำแนกตามระดับความรู้

ระดับ	จำนวน	% เฉลี่ยของ การตัดสินใจ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F Ratio	F Prob.
ความรู้ต่ำ	84	14.70	27.90	32.85	.0000**
ความรู้ปานกลาง	156	40.13	36.70		
ความรู้สูง	86	55.29	30.76		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

] มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

เมื่อนำเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมาจำแนกตามระดับทัศนคติทั้ง 3 ระดับ คือ ทัศนคติสูง ทัศนคติปานกลางและทัศนคติต่ำ มาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษเฉลี่ยพบว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีทัศนคติสูงมีเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงที่สุด (ร้อยละ 64.68) รองลงมาคือ แม่บ้านที่มีทัศนคติปานกลาง (ร้อยละ 37.23) และทัศนคติต่ำ (ร้อยละ 10.71) ตามลำดับ เมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ระดับทัศนคติที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับทัศนคติเป็นรายคู่ พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ แม่บ้านที่มีระดับทัศนคติสูงมีเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับคะแนนทัศนคติปานกลางและทัศนคติต่ำ และแม่บ้านที่มีทัศนคติระดับปานกลางมีเปอร์เซ็นต์การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีทัศนคติต่ำ

ตารางที่ 16 ผลการศึกษาความแตกต่างของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำแนกตามระดับทัศนคติ

ระดับ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของ การตัดสินใจ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F Ratio	F Prob.
ทัศนคติต่ำ	92	10.71	22.24	74.78	.0000**
ทัศนคติปานกลาง	141	37.23	34.64		
ทัศนคติสูง	93	64.68	29.12		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

] มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ โดย
ใช้การวิเคราะห์การผันแปรร่วมกับการจำแนกหมู่

4.7 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

การวิเคราะห์การผันแปรร่วมกับการจำแนกหมู่ในการวิจัยนี้ มีปัจจัยซึ่งนำมาวิเคราะห์ทั้งหมด 11 ตัวแปรคือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ โดยการวิเคราะห์นี้ได้แบ่งแบบจำลองการวิเคราะห์ออกเป็น 3 แบบจำลองดังนี้

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 1

ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ตัวแปรตาม ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ตัวแปรอิสระ อายุ

ระดับการศึกษา

อาชีพหลัก

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

รายได้ครอบครัวต่อเดือน

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก

การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

จำนวนบุตร (Covariate)

การวิเคราะห์การผันแปรร่วม

จากตารางที่ 17 พบว่า เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัว มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรด้านอาชีพหลัก ความดีในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนจำนวนบุตรและจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาปฏิริยาสองทาง (Interaction) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันโดยส่วนรวมไม่มีผลต่อตัวแปรตามคือ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA) ต่อไป

การวิเคราะห์การจำแนกพหุ

จากการวิเคราะห์การจำแนกพหุในตารางที่ 18 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ระดับการศึกษา (Beta=0.27) รายได้ครอบครัวต่อเดือน (Beta=0.18) การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ (Beta=0.17) อายุ (Beta=0.16) การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก (Beta=0.15) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (Beta=0.14) อาชีพหลัก (Beta=0.13) ความดีในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน (Beta=0.13) มีรายละเอียดดังนี้

ระดับการศึกษา พบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา และระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.27)

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 20,001-40,000 บาทต่อเดือน และ 20,000 บาทต่อเดือนและต่ำกว่าตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์แล้วพบว่า มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวต่อเดือนอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.18)

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านที่เคยรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์

แล้วพบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเรื่อง ผักปลอดสารพิษกับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.17)

อายุ พบว่า แม่บ้านที่มีอายุ 40-49 ปีมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ แม่บ้านในกลุ่มอายุ 30-39 ปี กลุ่มอายุ 17-29 ปีและกลุ่มอายุ 49 ปีขึ้นไป เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างอายุของแม่บ้านกับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.16)

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก พบว่า แม่บ้านที่มีการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์แล้วพบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักกับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.15)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน และ 5 คนขึ้นไปตามลำดับ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์แล้วพบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครอบครัวของแม่บ้านกับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.14)

อาชีพหลัก พบว่า เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใด ๆ แม่บ้านที่มีอาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงไปที่คือ อาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้า และอาชีพอื่น ๆ ตามลำดับ แต่เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลเปลี่ยนไปที่คือ แม่บ้านที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงสุด รองลงมาคือ แม่บ้านกลุ่มที่มีอาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจและอาชีพอื่น ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักกับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษปรากฏอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.13)

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน พบว่า แม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือนและ 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์แล้วพบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน กับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.13)

จากแบบจำลองการวิเคราะห์นี้ ตัวแปรอิสระทั้งหมดคือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ และจำนวนบุตร (Covariate) สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามคือ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษได้ร้อยละ 33.9 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเท่ากับ 0.582

กล่าวโดยสรุป พบว่า กลุ่มแม่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นในเรื่องเดียวกันคือ แม่บ้านที่มีอายุ 40 - 49 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้า มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน รายได้ครอบครัว 40,000 บาท ต่อเดือนขึ้นไป มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมาก่อน ส่วนตัวแปรด้านจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์การผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

SOURCE OF VARIABLE		SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรอิสระ		890.590	16	55.662	10.413	.000**
อายุ(V8)		63.424	3	21.141	3.955	.009**
ระดับการศึกษา (V9)		119.471	2	59.736	11.175	.000**
อาชีพหลัก (V10)		34.994	2	17.497	3.273	.040*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (V13)		14.010	2	7.005	1.310	.272
รายได้(V15)		56.884	2	28.442	5.321	.006**
ความถี่ในการบริโภคอาหาร นอกบ้าน (V18)		34.346	2	17.173	3.213	.042*
การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ ตกค้างในผัก (V23)		45.154	1	45.154	8.447	.004**
การรับรู้ข่าวสาร (V30)		56.594	1	56.594	10.587	.001**
จำนวนบุตร (V11) (Covar)		18.838	1	18.838	3.524	.062
ค่าปฏิกริยาสองทาง		675.791	97	6.967	1.303	.063
V8	V9	102.055	6	17.009	3.182	.048
V8	V10	15.205	6	2.534	.474	.827
V8	V13	25.036	6	4.173	.781	.586
V8	V15	28.931	6	4.822	.902	.495

ตารางที่ 17 (ต่อ)

SOURCE OF VARIABLE		SUM OF	DF	MEAN	F	SIG
		SQUARES		SQUARES		OF F
V8	V18	37.180	6	6.197	1.159	.330
V8	V23	16.598	3	5.533	1.035	.378
V8	V30	54.088	3	18.029	3.373	.057
V9	V10	14.224	4	3.556	.665	.617
V9	V13	29.842	4	7.460	1.396	.237
V9	V15	59.069	4	14.767	2.763	.059
V9	V18	56.273	4	14.068	2.632	.056
V9	V23	16.800	2	8.400	1.571	.210
V9	V30	2.405	2	1.203	.225	.799
V10	V13	36.213	4	9.053	1.694	.153
V10	V15	57.246	4	14.311	2.677	.053
V10	V18	48.379	4	12.095	2.263	.064
V10	V23	13.838	2	6.919	1.294	.277
V10	V30	4.308	2	2.154	.403	.669
V13	V15	10.289	4	2.572	.481	.750
V13	V18	19.575	4	4.894	.915	.456
V13	V23	6.717	2	3.358	.628	.535
V13	V30	6.210	2	3.105	.581	.560
V15	V18	15.976	4	3.994	.747	.561
V15	V23	4.377	2	2.189	.409	.665
V15	V30	5.303	2	2.651	.496	.610
V18	V23	6.603	2	3.302	.618	.540
V18	V30	25.728	2	12.864	2.407	.093
V23	V30	.775	1	.775	.145	.704
การค้นแปรที่อธิบายได้		1566.381	113	13.862	2.593	.000
การค้นแปรที่เหลือ		1004.957	188	5.346		
การค้นแปรทั้งหมด		2571.338	301	8.543		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT						
จำนวนบุตร		-0.267				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 18 วิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน
(Grand Mean = 11.523)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง	ยังไม่ปรับ		ปรับตัวแปร	
		ตัวแปรอิสระ		อิสระ	
		ค่าเบี่ยงเบน	Eta	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
อายุ					
17-29 ปี	81	-.41		-.04	
30-39 ปี	100	-.15		.03	
40-49 ปี	75	1.00		.57	
49 ปี ขึ้นไป	46	-.57	.20	-.92	.16
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	68	-1.38		-.86	
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา	108	-.74		-.51	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	126	1.37	.41	.90	.27
อาชีพหลัก					
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	77	.75		-.14	
พนักงานบริษัท/ร้านค้า	125	.24		.44	
อื่น ๆ	100	-.87	.22	-.44	.13
จำนวนสมาชิกในครอบครัว					
1 - 3 คน	96	.36		.58	
4 - 5 คน	151	-.13		-.25	
มากกว่า 5 คน ขึ้นไป	55	-.29	.09	-.32	.14
รายได้ครอบครัวต่อเดือน					
20,000 บาทหรือต่ำกว่า	102	-.72		-.48	
20,001-40,000 บาท	122	-.10		-.14	
40,000 บาท ขึ้นไป	78	1.09	.24	.85	.18
ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน					
น้อยกว่า 11 ครั้ง	90	.71		.45	
11-54 ครั้ง	138	.21		.01	
54 ครั้ง ขึ้นไป	74	-1.25	.26	-.57	.13

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	ยังไม่ปรับ		ปรับตัวแปร	
และกลุ่มย่อย	ตัวอย่าง	ตัวแปรอิสระ		อิสระ	
		ค่าเบี่ยงเบน	Beta	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก					
คำนึง	280	.24		.12	
ไม่คำนึง	22	-3.11	.30	-1.53	.15
การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ					
เคย	257	.41		.21	
ไม่เคย	45	-2.32	.33	-1.21	.17
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (R ²)					.339
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)					.582

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 2

ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ตัวแปรตาม	ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ
ตัวแปรอิสระ	ระดับการศึกษา
	อาชีพหลัก
	จำนวนสมาชิกในครอบครัว
	รายได้ครัวร้วต่อเดือน
	ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน
	การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ
	ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ
	อายุ (Covariate)
	จำนวนบุตร (Covariate)
	การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก (Covariate)

การวิเคราะห์การผันแปรร่วม

จากตารางที่ 19 พบว่า เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตัวแปรอิสระทั้ง 10 ตัว มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ อายุ การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรด้านอาชีพหลัก รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ จำนวนบุตร มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาปฏิกริยาสองทาง (Interaction) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันโดยส่วนรวมไม่มีผลต่อตัวแปรตามคือทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA) ต่อไป

การวิเคราะห์การจำแนกหมู่

จากตารางที่ 20 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (Beta=0.34) ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน (Beta=0.19) อาชีพหลัก (Beta=0.18) รายได้ครอบครัวต่อเดือน (Beta=0.13) การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ (Beta=0.11) ระดับการศึกษา (Beta=0.08) จำนวนสมาชิกในครอบครัว (Beta=0.07) มีรายละเอียดดังนี้

ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านที่มีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีความรู้ปานกลาง และความรู้ต่ำตามลำดับ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.34)

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน พบว่า แม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือน และ 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านกับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.19)

อาชีพหลัก พบว่า แม่บ้านที่มีอาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงที่สุดรองลงไปคือ อาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้าและอาชีพอื่น ๆ ตามลำดับ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดพบว่า ผลคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักกับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.18)

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 40,000 บาทขึ้นไป มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 20,001 - 40,000 บาทต่อเดือน หรือ 20,000 บาทต่อเดือนและต่ำกว่าตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลเปลี่ยน

แปลงไป โดยพบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 20,001-40,000 บาทต่อเดือน มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป และ 20,000 บาทต่อเดือนหรือต่ำกว่า ตามลำดับ ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวต่อเดือนของแม่บ้านปรากฏในระดับต่ำ ($Beta=0.13$)

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ พบว่า แม่บ้านที่เคยรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่าผลยังคงเดิม ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษกับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ ($Beta=0.11$)

ระดับการศึกษา พบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา และระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่าผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ ($Beta=0.08$)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คนขึ้นไป และ 4-5 คนตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระทั้งหมดแล้วพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครอบครัวกับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านปรากฏในระดับต่ำ ($Beta=0.07$)

จากแบบจำลองการวิเคราะห์นี้ตัวแปรอิสระทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ อายุ จำนวนบุตรและการดำรงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามคือ ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษได้ร้อยละ 36.7 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเท่ากับ 0.606

กล่าวโดยสรุป พบว่า ผู้ที่มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นในเรื่องเดียวกันคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน รายได้ครอบครัว 20,001 - 40,000 บาท/เดือน มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ และมีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนตัวแปรด้านอายุ และการดำรงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์การผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

SOURCE OF VARIABLE		SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรอิสระ		13991.481	16	874.468	12.796	.000**
ระดับการศึกษา (V9)		249.046	2	124.523	1.822	.164
อาชีพหลัก (V10)		456.437	2	228.219	3.340	.037*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (V13)		91.682	2	45.841	.671	.512
รายได้ครอบครัวต่อเดือน (V15)		291.463	2	145.732	3.133	.041*
ความถี่ในการบริโภค						
อาหารนอกบ้าน (V18)		555.534	2	277.767	4.065	.019*
การรับรู้ข่าวสาร (V30)		144.295	1	144.295	3.112	.048*
ความรู้ (K)		3102.022	2	1551.011	22.697	.000**
อายุ (V8) (Covar)		893.355	1	893.355	13.073	.000**
จำนวนบุตร (V11) (Covar)		300.171	1	300.171	4.393	.037*
การคำนึงถึงอันตราย(V23)(Covar)		815.276	1	815.276	11.930	.001**
ค่าปฏิกริยาสองทาง		4284.571	72	59.508	.871	.750
V9	V10	289.772	4	72.443	1.060	.377
V9	V13	166.591	4	41.648	.609	.656
V9	V15	277.975	4	69.494	1.017	.400
V9	V18	412.431	4	103.108	1.509	.201
V9	V30	7.547	2	3.771	.055	.946
V9	K	322.327	4	80.582	1.179	.321
V10	V13	173.062	4	43.266	.633	.639
V10	V15	92.236	4	23.059	.337	.853
V10	V18	313.814	4	78.453	1.148	.335
V10	V30	8.930	2	4.465	.065	.937
V10	K	287.593	4	71.898	1.052	.381
V13	V15	407.383	4	101.846	1.490	.206
V13	V18	44.522	4	11.130	.163	.957
V13	V30	19.314	2	9.657	.141	.868
V13	K	93.476	4	23.369	.342	.849
V15	V18	259.420	4	64.855	.949	.437
V15	V30	82.366	2	41.183	.603	.548
V15	K	394.153	4	98.538	1.442	.221

ตารางที่ 19 (ต่อ)

SOURCE OF VARIABLE		SUM OF	DF	MEAN	F	SIG
		SQUARES		SQUARES		OF F
V18	V30	163.729	2	81.865	1.198	.304
V18	K	94.833	4	23.708	.347	.846
V30	K	38.586	2	19.293	.282	.754
การค้นแปรที่อธิบายได้		18276.052	88	207.682	3.039	.000
การค้นแปรที่เหลือ		14555.723	213	68.337		
การค้นแปรทั้งหมด		32831.775	301	109.076		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT						
อายุ			0.188			
จำนวนบุตร			- 1.066			
การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก			1.382			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์จำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

(Grand Mean = 81.232)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง	ยังไม่ปรับ		ปรับตัวแปร	
		ตัวแปรอิสระ		อิสระ	
		ค่าเบี่ยงเบน	Eeta	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	68	-4.86		-1.38	
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา 108		-1.78		-.01	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	126	4.15	.35	.76	.08
อาชีพหลัก					
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	77	4.64		2.69	
พนักงานบริษัท/ร้านค้า	125	.05		.21	
อื่น ๆ	100	-3.63	.30	-2.33	.18

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง	ยังไม่ปรับ		ปรับตัวแปร	
		ตัวแปรอิสระ		อิสระ	
		ค่าเบี่ยงเบน	Eeta	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
จำนวนสมาชิกในครอบครัว					
1 - 3 คน	96	.72		.93	
4 - 5 คน	151	-.47		-.62	
มากกว่า 5 คน ขึ้นไป	55	-.04	.05	.07	.07
รายได้ครัวเรือนต่อเดือน					
20,000 บาทหรือต่ำกว่า	102	-2.87		-1.84	
20,001-40,000 บาท	122	.63		1.26	
40,000 บาท ขึ้นไป	78	2.77	.21	.44	.13
ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน					
น้อยกว่า 11 ครั้ง	90	3.32		2.24	
11-54 ครั้ง	138	.75		.26	
54 ครั้ง ขึ้นไป	74	-5.43	.31	-3.22	.19
การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ					
เคย	257	1.29		.46	
ไม่เคย	45	-7.39	.30	-2.65	.11
ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ					
ความรู้สูง	75	-7.26		-4.98	
ความรู้ปานกลาง	145	-.14		-.22	
ความรู้ต่ำ	81	6.97	.49	5.00	.34
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (R^2)					.367
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)					.606

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 3

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ตัวแปรตาม การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ (หมายถึง เปอร์เซ็นต์ในการบริโภคผักปลอดสารพิษต่อเดือน มีค่าตั้งแต่ 0-100 เปอร์เซ็นต์)

ตัวแปรอิสระ อายุ
ระดับการศึกษา
อาชีพหลัก
รายได้ครอบครัวต่อเดือน
ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน
การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ
จำนวนบุตร (Covariate)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (Covariate)
ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (Covariate)
ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ (Covariate)

การวิเคราะห์การผันแปรร่วม

จากตารางที่ 21 เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 11 ตัว มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า อายุ ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และตัวแปรด้านรายได้ครอบครัวต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา อาชีพหลัก จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาปฏิกริยาสองทาง (Interaction) ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันโดยส่วนรวมไม่มีผลต่อตัวแปรตามคือ การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA) ต่อไป

การวิเคราะห์การจำแนกพหุ

จากการวิเคราะห์การจำแนกพหุในตารางที่ 22 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานครมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน (Beta=0.42) อายุ (Beta=0.26) การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ

(Beta=0.22) รายได้ครอบครัวต่อเดือน (Beta=0.13) การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก (Beta=0.13) ระดับการศึกษา (Beta=0.09) อาชีพหลัก (Beta=0.08) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน พบว่า แม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนน้อยกว่า 11 ครั้ง มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่บริโภคอาหารนอกบ้าน 11-54 ครั้งต่อเดือน และ 54 ครั้งต่อเดือนขึ้นไป เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลยังคงเดิมเมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน กับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.42)

อายุ เมื่อพิจารณาอายุของแม่บ้านกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษพบว่า แม่บ้านที่มีอายุ 49 ปีขึ้นไป มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านในกลุ่มอายุ 40-49 ปี อายุ 30-39 ปี และอายุ 17-29 ปี ตามลำดับ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลเปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่า แม่บ้านที่อยู่ในกลุ่มอายุ 17-29 ปี ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านกลุ่มอายุ 30-39 ปี ส่วนกลุ่มอายุอื่น ๆ ผลยังคงเดิม และอัตราความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.26)

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ เมื่อพิจารณาการรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ กับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษพบว่า แม่บ้านที่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลยังคงเดิม และอัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.22)

รายได้ครอบครัวต่อเดือน เมื่อพิจารณารายได้ครอบครัวกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษพบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวตั้งแต่ 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่ากลุ่มแม่บ้านรายได้อื่น ๆ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์ปรากฏว่ามีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวก และอัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครอบครัวกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.13)

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เมื่อพิจารณาการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษพบว่า แม่บ้านที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวแล้วพบว่าผลยังคงเดิม และอัตราความสัมพันธ์ระหว่างการคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผักกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษพบว่า อยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.13)

ระดับการศึกษา พบว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าการศึกษาระดับอื่น ๆ เมื่อทำการควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลยังคงเดิม และเมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับต่ำ (Beta=0.09)

อาชีพหลัก พบว่า แม่บ้านที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้า และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระทุกตัวพบว่า ผลยังคงเดิม เมื่อพิจารณาทิศทางความสัมพันธ์พบว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก และอัตราความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษปรากฏในระดับต่ำ (Beta=0.08)

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมดคือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ทักษะคิดเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามคือ การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษได้ร้อยละ 50.8 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเท่ากับ 0.713

กล่าวโดยสรุป พบว่า ผู้ที่มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่ากลุ่มย่อยอื่นในเรื่องเดียวกันคือ แม่บ้านที่มีอายุ 49 ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ รายได้ครอบครัว 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน เป็นผู้ที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก และเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ โดยที่ตัวแปรในเรื่องความรู้และทักษะคิดเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนจำนวนบุตรและจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์การผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF		MEAN		SIG
	SQUARES	DF	SQUARES	F	OF F
ตัวแปรอิสระ	251680.597	17	14804.741	28.777	.000**
อายุ (V8)	12717.228	3	4239.076	8.240	.000**
ระดับการศึกษา (V9)	276.867	2	138.434	.269	.764
อาชีพหลัก (V10)	726.700	2	363.350	.706	.495

ตารางที่ 21 (ต่อ)

SOURCE OF VARIABLE		SUM OF	MEAN		SIG
		SQUARES	DF	SQUARES	OF F
รายได้ครอบครัวต่อเดือน (V15)		3980.260	2	1990.130	3.868
ความถี่ในการบริโภค					.022*
อาหารนอกบ้าน (V18)		37576.323	2	18788.162	36.520
การคำนึงถึงอันตรายของ					.000*
สารพิษในผัก (V23)		32.946	1	32.946	5.806
การรับรู้ข่าวสาร (V30)		7946.646	1	7946.646	15.446
จำนวนบุตร (V11) (Covar)		98.921	1	98.921	.192
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (Covar)		1080.031	1	1080.031	2.099
ความรู้ (K) (Covar)		3628.417	1	3628.417	7.053
ทัศนคติ (Covar)		25965.590	1	25965.590	50.471
ค่าปฏิกิริยาสองทาง		44019.230	71	619.989	1.205
V8	V9	5667.544	6	944.591	1.836
V8	V10	8819.631	6	1469.939	2.857
V8	V15	4085.650	6	680.942	1.324
V8	V18	6462.186	6	1077.031	2.094
V8	V23	364.940	3	121.647	.236
V8	V30	3647.226	3	1215.742	2.363
V9	V10	2319.587	4	579.897	1.127
V9	V15	2636.350	4	659.088	1.281
V9	V18	2567.929	4	641.982	1.248
V9	V23	118.598	2	59.299	.115
V9	V30	107.923	2	53.961	.105
V10	V15	8756.129	4	2189.032	4.255
V10	V18	3123.391	4	780.848	1.518
V10	V23	175.830	2	87.915	.171
V10	V30	905.006	2	452.503	.880
V15	V18	5480.886	4	1370.217	2.663
V15	V23	456.480	2	228.240	.444
V15	V30	761.105	2	380.553	.740
V18	V23	298.398	2	149.199	.290

ตารางที่ 21 (ต่อ)

SOURCE OF VARIABLE		SUM OF		MEAN		SIG
		SQUARES	DF	SQUARES	F	OF F
V18	V30	1306.571	2	653.286	1.270	.283
V23	V30	651.301	1	651.301	1.266	.262
การค้นแปรที่อธิบายได้		295699.827	88	3360.225	6.532	.000
การค้นแปรที่เหลือ		109580.719	213	514.463		
การค้นแปรทั้งหมด		45280.546	301	1346.447		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT						
จำนวนบุตร		- 1.586				
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		- 0.088				
ความรู้		1.594				
ทัศนคติ		1.167				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่22 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่(MCA)ของการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน
(Grand Mean = 38.328)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง	ยังไม่ปรับ		ปรับตัวแปร	
		ตัวแปรอิสระ		อิสระ	
		ค่าเบี่ยงเบน	Beta	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
อายุ					
17-29 ปี	81	-15.43		-6.27	
30-39 ปี	100	-9.48		-7.90	
40-49 ปี	75	13.74		6.38	
49 ปี ขึ้นไป	46	25.37	.42	17.82	.26
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	68	-9.50		-3.79	
มัธยมศึกษาหรืออนุปริญญา	108	-6.38		-1.98	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	126	10.60	.25	3.74	.09

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ และกลุ่มย่อย	จำนวน ตัวอย่าง	ยังไม่ปรับ		ปรับตัวแปร	
		ตัวแปรอิสระ		อิสระ	
		ค่าเบี่ยงเบน	Eeta	ค่าเบี่ยงเบน	Beta
อาชีพหลัก					
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	77	14.27		4.18	
พนักงานบริษัท/ร้านค้า	125	-3.01		.40	
อื่น ๆ	100	-7.23	.23	-3.72	.08
รายได้ครัวเรือนต่อเดือน					
20,000 บาทหรือต่ำกว่า	102	-9.85		-4.15	
20,001-40,000 บาท	122	-3.37		-1.34	
40,000 บาท ขึ้นไป	78	18.15	.30	6.87	.13
ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน					
น้อยกว่า 11 ครั้ง	90	25.89		20.42	
11-54 ครั้ง	138	-1.34		-1.99	
54 ครั้ง ขึ้นไป	74	-29.00	.55	-21.12	.42
การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก					
คำนึง	280	2.60		1.30	
ไม่คำนึง	22	-33.10	.25	-6.80	.13
การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ					
เคย	257	6.05		3.41	
ไม่เคย	45	-34.55	.39	-19.45	.22
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำลังสอง (R^2)					.508
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)					.713

ส่วนที่ 8 ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

4.8 ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

จากการสอบถามแม่บ้านทั้งสองกลุ่มถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ สามารถสรุปได้เป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ คือ แหล่งจำหน่ายเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ราคาของผักปลอดสารพิษ คุณภาพของผักปลอดสารพิษ การประชาสัมพันธ์ การรณรงค์และอื่น ๆ เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษได้ผลการศึกษา ดังนี้

1) แหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษ

สำหรับข้อเสนอแนะในเรื่องแหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษพบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าแหล่งจำหน่ายมีน้อยเกินไป ควรกระจายแหล่งจำหน่ายออกสู่ชุมชนให้มากกว่านี้ร้อยละ 77.8 รองลงมาคือ ควรควบคุมร้านค้าที่จะเปิดขายผักปลอดสารพิษเพื่อที่ผู้บริโภคจะได้มั่นใจว่าร้านค้าจะไม่หลอกลวงนำผักทั่วไปมาขายร้อยละ 9.6 ควรจำหน่ายผักปลอดสารพิษในห้างสรรพสินค้าหรือตลาดสดทั่วไปร้อยละ 6.1 ควรรวมตัวกันในรูปของสหกรณ์เพื่อจำหน่ายผักปลอดสารพิษร้อยละ 3.4 ในร้านค้าผักปลอดสารพิษควรมีสินค้าหลายชนิดจำหน่ายโดยเฉพาะสินค้าปลอดสารพิษร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

2) ราคาของผักปลอดสารพิษ

แม่บ้านส่วนใหญ่เห็นว่าผักปลอดสารพิษในปัจจุบันมีราคาแพงเกินไปควรควบคุมราคาของผักปลอดสารพิษให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมร้อยละ 42.3 รองลงมาคือ ผักปลอดสารพิษในปัจจุบันมีราคาเหมาะสมแล้วร้อยละ 33.7 ผู้ผลิตควรเป็นผู้กำหนดราคาของผักปลอดสารพิษเองเพื่อให้ผู้ผลิตสามารถอยู่รอดได้ร้อยละ 8.9 ผักปลอดสารพิษควรมีราคาเท่ากับผักในท้องตลาดทั่วไปร้อยละ 6.5 ผักปลอดสารพิษบางชนิดควรมีราคาถูกกว่าผักทั่วไปเนื่องจากไม่มีการใช้สารเคมีร้อยละ 4.9 และบางกลุ่มเห็นว่าตลาดผักปลอดสารพิษควรจะมีการแข่งขันกันเพื่อที่จะเป็นกลไกในการกำหนดราคาของผักปลอดสารพิษไปในตัว และราคาของผักปลอดสารพิษก็จะถูกลงเองร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

3) คุณภาพของผักปลอดสารพิษ

คุณภาพของผักปลอดสารพิษในที่นี้หมายถึง ความสวยงาม รสชาติ ความอร่อย ความแก่-อ่อน -เหี่ยวของผักหรือชนิดของผัก แม่บ้านส่วนใหญ่ร้อยละ 51 ให้ความเห็นว่าผักปลอดสารพิษมีคุณภาพเหมาะสมแล้ว รองลงมาร้อยละ 18.5 เห็นว่าผักปลอดสารพิษมีคุณภาพดีแต่บางครั้งผักสลายเกินไปจนไม่มั่นใจว่าเป็นผักปลอดสารพิษจริง บางกลุ่มมีความเห็นว่าผักไม่สด เห็นว่าไม่น่ารับประทานควรปรับปรุงในเรื่องการจัดเก็บร้อยละ 9.5 บางกลุ่มเห็นว่าผักไม่สวยอย่างน้อยควรเลือกผักที่พอคู่ได้มาขายเพื่อให้ผู้

บริโภคอยากรับประทานผักปลอดสารพิษมากขึ้นร้อยละ 8.5 บางกลุ่มเห็นว่าควรมีผักให้เลือกมากขึ้นดีกว่านี้ร้อยละ 7 บางกลุ่มเสนอแนะว่าผักปลอดสารพิษที่นำมาขายแก่และเหนียวเกินไป ควรมีการคัดเลือกผักที่รับประทานได้มาขายร้อยละ 6 ตามลำดับ

4) การประชาสัมพันธ์ การควบคุม การณรงค์และอื่น ๆ เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

สำหรับข้อเสนอแนะในส่วนนี้พบว่า แม่บ้านส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษให้มากกว่านี้ เพื่อชักชวนให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคผักปลอดสารพิษให้มากขึ้นร้อยละ 63.5 รองลงไปคือ ควรจัดตั้งองค์กรควบคุมโดยเฉพาะเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคผักปลอดสารพิษร้อยละ 15.0 ควรมีการพัฒนารูปแบบสินค้าเพื่อเพิ่มความสะดวกรสบายให้กับผู้บริโภคโดยนำผักปลอดสารพิษมาปรุงเป็นอาหารสำเร็จรูปร้อยละ 11.2 วัสดุที่ใช้บรรจุผักปลอดสารพิษเพื่อจำหน่ายควรจะใช้วัสดุจากธรรมชาติเช่น ใบตองหรือวัสดุที่ย่อยสลายได้ไม่ควรใช้ถุงพลาสติกเนื่องจากการเพิ่มขยะมากยิ่งขึ้นร้อยละ 6.5 หน่วยงานของเอกชนหรือรัฐบาลควรส่งเสริมเกษตรกรและเปิดตลาดรองรับให้กับเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารพิษมากขึ้นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของแม่บ้านเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ข้อเสนอแนะเรื่อง	จำนวน	ร้อยละ
1) แหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษ		
- น้อยเกินไป ควรกระจายแหล่งจำหน่ายสู่ชุมชนเพื่อหาซื้อได้สะดวกขึ้น	203	77.8
- ควรมีมาตรการควบคุมร้านค้าผักปลอดสารพิษ เพื่อไม่ให้เกิดการหลอกลวง	25	9.6
- ควรรวมตัวกันในรูปแบบของสหกรณ์เพื่อจำหน่ายผักปลอดสารพิษ	9	3.4
- ควรมีสินค้าหลายประเภทจำหน่ายในร้านค้าผักปลอดสารพิษ	8	3.1
- ควรมีจำหน่ายในตลาดสดทั่วไปหรือห้างสรรพสินค้า	16	6.1
รวม	261	100.0
2) ราคาของผักปลอดสารพิษ		
- ราคาเหมาะสมแล้ว	83	33.7
- ควรกำหนดจากผู้ผลิตเพื่อให้ผู้ผลิตอยู่ได้	22	8.9
- ราคาแพงเกินไป ควรควบคุมให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม	104	42.3
- ควรมีการแข่งขันในตลาดผักปลอดสารพิษ เพื่อราคาจะได้ลดลง	9	3.7
- ควรมีราคาเท่ากับผักในตลาดสดทั่วไป	16	6.5
- ผักบางชนิดควรมีราคาถูกกว่าผักทั่วไป เพราะไม่มีการใช้สารเคมี	12	4.9
รวม	246	100.0

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเรื่อง	จำนวน	ร้อยละ
3) คุณภาพของผักปลอดสารพิษ		
- เหมาะสมแล้ว	102	51.0
- แข็งแก่และเหนียวเกินไป ควรนำผักคุณภาพดีมาขาย	12	6.0
- ผักไม่สวย อย่างน้อยควรเลือกผักที่พอดูได้มาขาย	17	8.5
- ควรมีผักให้เลือกมากขึ้น	14	7.0
- คุณภาพดี แต่บางครั้งสวยมากจนไม่มั่นใจว่าปลอดสารพิษจริง	36	18.5
- ผักไม่สด เหี่ยว ควรมีการปรับปรุงในเรื่องการจัดเก็บ	19	9.5
รวม	200	100.0
4) อื่น ๆ เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ		
- ควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษให้มากกว่านี้		
- เอกชน/รัฐบาลควรมีการส่งเสริมและเปิดตลาดรองรับแก่เกษตรกรมากขึ้น	65	63.5
- ควรขยายการพัฒนาในรูปแบบสินค้า เช่นทำเป็นอาหารสำเร็จรูปพร้อมปรุง	4	3.7
- ตั้งองค์กรควบคุมโดยเฉพาะเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคมากขึ้น	12	11.2
- วัสดุที่ใส่ผักจำหน่ายไม่ควรใช้ถุงพลาสติก ควรใช้วัสดุที่ทำจากธรรมชาติ	16	15.0
รวม	7	6.5
	107	100.0

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2 เดือน เก็บตัวอย่างแม่บ้านทั้งสิ้น 326 คน แบ่งการศึกษาแม่บ้านออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 150 คน และกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษจำนวน 176 คน สำหรับสถานที่ที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ ร้านค้าผักปลอดสารพิษจำนวน 7 ร้านในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ การนำเสนอใช้อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าไคส์แคว์ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์การผันแปรร่วมกับการจำแนกหมู่ ได้ผลการวิจัยดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มีอายุเฉลี่ย 41.89 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 54.1 อาชีพหลักส่วนใหญ่คือ รับราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจร้อยละ 34.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.36 คน ส่วนใหญ่มีบุตรแล้วร้อยละ 61.7 มีบุตรอาศัยอยู่ด้วยในครอบครัวเฉลี่ย 1.32 คน รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 43,785.29 บาท มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนเฉลี่ย 15.70 ครั้ง โดยแม่บ้านกลุ่มนี้จะเป็นผู้ทำอาหารรับประทานในบ้านเองร้อยละ 50.7 ในการบริโภคอาหารแต่ละครั้งส่วนใหญ่จะมีผักเป็นส่วนประกอบในอาหารทุกมื้อร้อยละ 77.3 คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ร้อยละ 98.7 เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ร้อยละ 98.7 แหล่งที่ได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมากที่สุดคือ สื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ นิตยสาร วารสารหรือหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษเพิ่มเติมร้อยละ 96.7 และต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุดร้อยละ 62.2 ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษที่ต้องการทราบเป็นอันดับแรกคือ ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อสุขภาพ ส่วนข่าวสารอันดับสองและอันดับสามที่ต้องการทราบเป็นส่วนใหญ่คือ แหล่งจำหน่าย/ราคา/คุณภาพผักปลอดสารพิษ ตามลำดับ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีอายุเฉลี่ย 34.39 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุปริญญาร้อยละ 39.2 อาชีพหลักส่วนใหญ่คือ

อาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 40.9 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.51 คน ส่วนใหญ่มีบุตรแล้วร้อยละ 63.6 มีบุตรอาศัยอยู่ด้วยในครอบครัวเฉลี่ย 1.31 คน รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 30,649.69 บาท ส่วนใหญ่มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนเฉลี่ย 41.68 ครั้ง โดยแม่บ้านกลุ่มนี้จะเป็นผู้ทำอาหารรับประทานในบ้านเองเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 71.0 ในการบริโภคอาหารแต่ละครั้งจะมีผักเป็นส่วนประกอบในอาหารทุกมื้อร้อยละ 49.4 และคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักร้อยละ 85.8 เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษร้อยละ 72.7 และแหล่งที่ได้รับข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษมากที่สุดคือ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อบุคคลซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ทางรัฐบาล/องค์กรพัฒนาเอกชน/เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/สมาชิกในครอบครัว ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษเพิ่มเติมร้อยละ 80.7 และต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุดร้อยละ 59.9 ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษที่ต้องการทราบอันดับหนึ่งคือ ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อสุขภาพ ข่าวสารอันดับสองและอันดับสามที่แม่บ้านต้องการทราบคือ แหล่งจำหน่าย/ราคา/คุณภาพผักปลอดสารพิษ เช่นเดียวกับแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

5.1.2 ความแตกต่างของปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้านทั้งสองกลุ่ม

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัว ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน ผู้ทำอาหารรับประทานในบ้าน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีอายุ ระดับการศึกษาและรายได้ครอบครัวสูงกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ และแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีบุคคลอื่นทำอาหารให้รับประทานในบ้านมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ และพบว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก และรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมากกว่ากลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนตัวแปรเรื่อง จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัวของแม่บ้านทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.3 สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้าน

สาเหตุการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า สาเหตุที่ทำให้แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ และแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษประเภทที่บริโภคผักปลอดสารพิษแต่น้อยกว่า 50 % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน และประเภทที่บริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อนแต่ปัจจุบันเลิกบริโภคไปแล้วตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษคือ ความห่วงใยต่อสุขภาพตนเอง

และครอบครัวเป็นอันดับแรก ส่วนสาเหตุอันดับสองพบว่า แม่บ้านทั้งสองกลุ่มยังคงมีเหตุผลเหมือนกัน คือ ห่วงใยต่อสภาพแวดล้อมที่จะต้องมีการพิษปนเปื้อน ส่วนสาเหตุอันดับสามที่แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ตอบคือ สมาชิกในครอบครัวต้องการบริโภคผักปลอดสารพิษ ส่วนสาเหตุอันดับสามของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ตอบคือ บังเอิญผ่านมาแถวร้านค้าผักปลอดสารพิษจึงแวะเข้ามาซื้อผักปลอดสารพิษ ตามลำดับ

สาเหตุที่ตัดสินใจไม่ซื้อผักปลอดสารพิษบริโภคในบางครั้ง พบว่า สาเหตุที่ทำให้แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ และแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษประเภทที่บริโภคผักปลอดสารพิษไม่น้อยกว่า 50 % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน ตัดสินใจไม่ซื้อผักปลอดสารพิษบริโภคในบางครั้งนั้นส่วนใหญ่มีสาเหตุเหมือนกันทั้งอันดับหนึ่งและอันดับสองคือ หาแหล่งซื้อผักปลอดสารพิษได้ยาก ส่วนสาเหตุอันดับสามในกลุ่มแม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ ส่วนแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่ให้เหตุผลในอันดับที่สามว่าผักปลอดสารพิษไม่สวย ตามลำดับ

สาเหตุการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ สำหรับสาเหตุสำคัญอันดับแรกที่ทำให้แม่บ้านกลุ่มที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อนตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษนั้นคือ ผักปลอดสารพิษมีราคาแพงเกินไป ส่วนสาเหตุอันดับสองคือ หาแหล่งซื้อผักปลอดสารพิษได้ยาก สาเหตุอันดับสามคือ ไม่มั่นใจว่าเป็นผักปลอดสารพิษจริง ตามลำดับ

สาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ สำหรับสาเหตุสำคัญอันดับแรกที่ทำให้แม่บ้านตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษคือ ไม่รู้จักผักปลอดสารพิษว่าเป็นอย่างไรและซื้อได้ที่ไหน ส่วนสาเหตุการตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษอันดับสองคือ หาแหล่งซื้อผักปลอดสารพิษได้ยาก ส่วนสาเหตุอันดับสามคือ คิดว่าไม่จำเป็นต้องบริโภคผักปลอดสารพิษถ้าล้างผักดี ๆ ก็คงปลอดภัย ตามลำดับ

5.1.4 ความแตกต่างของความรู้จำแนกตามปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 13.01 คะแนน จากคะแนนเต็ม 17 คะแนน จากการทดสอบทางสถิติพบว่า อายุ ระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนรายได้ครอบครัวมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ กลุ่มแม่บ้านที่มีอายุ 30-39 ปี และกลุ่มอายุ 40-49 ปี มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอายุมากกว่า 59 ปีขึ้นไป แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวตั้งแต่ 50,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัว 20,001-30,000 บาทต่อเดือน ส่วนอาชีพหลัก ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเรื่องผัก

ปลอดสารพิษ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษของแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ แต่แม่บ้านกลุ่มนี้มีคะแนนความรู้เฉลี่ยเพียง 10.10 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือแม่บ้านในกลุ่มอายุ 20-29 ปี อายุ 30-39 ปี และกลุ่มอายุ 40-49 ปี มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอายุมากกว่า 59 ปีขึ้นไป แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษา และแม่บ้านที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา แม่บ้านที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้านที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก แม่บ้านที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.5 ความแตกต่างของทัศนคติจำแนกตามปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของแม่บ้าน

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษในระดับสูง โดยมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเท่ากับ 87.41 คะแนน จากคะแนนทั้งหมด 125 คะแนน จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรืออนุสัญญา แม่บ้านที่มีระดับความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับความรู้ปานกลางเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนความแตกต่างในเรื่องอายุ อาชีพหลัก รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษในระดับต่ำ โดยมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ยเท่ากับ 75.37 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ระดับความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ แม่บ้านในกลุ่มอายุ 50-59 ปีมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอายุมากกว่า 59 ปี ขึ้นไป แม่บ้านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าประถมศึกษา แม่บ้านที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้ามีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้านที่มีระดับความรู้ปานกลางและระดับความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษมีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับความรู้ต่ำเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนความแตกต่างในเรื่องรายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในระดับทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

จากการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ พบว่า ความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก โดยแม่บ้านที่มีระดับความรู้และระดับทัศนคติสูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษจะมีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษสูงตามไปด้วย

5.1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนจำนวนบุตรและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลทำให้ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านกลุ่มอื่น ๆ คือ แม่บ้านกลุ่มที่มีอายุ 40 - 49 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า อาชีพพนักงานบริษัท/ร้านค้า รายได้ครอบครัว 40,000 บาท/เดือนขึ้นไป มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก และเคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

5.1.8 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก จำนวนบุตร รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนระดับการศึกษาและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า แม่บ้านที่มีทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านกลุ่มอื่น ๆ คือ แม่บ้านที่มีอายุ 49 ปีขึ้นไป อาชีพรับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ รายได้ครอบครัว 20,001 - 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน มีจำนวนบุตร 1 คน คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ และมีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

5.1.9 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ส่วนระดับการศึกษา อาชีพหลัก จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่มีการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านกลุ่มอื่น ๆ คือ แม่บ้านที่มีอายุ 49 ปีขึ้นไป รายได้ครอบครัว 40,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีความถี่ในการบริโภคอาหารน้อยกว่า 11 ครั้งต่อเดือน คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ มีความรู้และทัศนคติสูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ สรุปไว้ในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

ความรู้	ทัศนคติ	การตัดสินใจ
- อายุ ** - ระดับการศึกษา ** - อาชีพหลัก * - จำนวนบุตร - จำนวนสมาชิกในครอบครัว - รายได้ครอบครัว/เดือน ** - ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน * - การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ** - การรับรู้ข่าวสาร **	- อายุ ** - ระดับการศึกษา - อาชีพหลัก * - จำนวนบุตร * - จำนวนสมาชิกในครอบครัว - รายได้ครอบครัว/เดือน * - ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน * - การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก ** - การรับรู้ข่าวสาร * - ความรู้ **	- อายุ ** - ระดับการศึกษา - อาชีพหลัก - จำนวนบุตร - จำนวนสมาชิกในครอบครัว - รายได้ครอบครัว/เดือน * - ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้าน/เดือน ** - การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก * - การรับรู้ข่าวสาร ** - ความรู้ ** - ทักษะ **

** ปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* ปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ความรู้และทัศนคติกับการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

อายุ แม่บ้านที่มีอายุแตกต่างกันมีผลทำให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่า แม่บ้านที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีอายุน้อย เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แม่บ้านที่มีอายุมากขึ้นจะมีการสะสมประสบการณ์ รวมทั้งมีการรับทราบข้อมูลต่าง ๆ มาก ส่งผลให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนิตย์ ยี่มาสนา (2526: 115-116) พบว่า ลูกจ้างหญิงที่มีอายุมากมีความรู้ในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ลัดดารัตน์ แซ่ฮู (2525: 121-124) พบว่า ผู้ประกอบการค้าอาหารที่มีอายุแตกต่างกันมีเจตคติแตกต่างกัน และสุวิมล ภักดีพิบูล (2535: บทคัดย่อ) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย และปัญหา

สุขสมรรถ (2525) พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อน้ำมันพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับปัจจัยทางด้านอายุกับความรู้ในงานวิจัยครั้งนี้พบว่า มีข้อจำกัดในกลุ่มอายุมากกว่า 49 ปีขึ้นไป ซึ่งพบว่า กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษต่ำกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากแม่บ้านในวัยนี้เริ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมลง โดยเฉพาะความว่องไวทางด้านความคิดและความฉับไวของสมองรวมทั้งความสามารถในการจำ (พยอม อิงคตานุวัฒน์ 2523: 106) จึงทำให้แม่บ้านในกลุ่มอายุมากกว่า 49 ปีขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษต่ำกว่าแม่บ้านในกลุ่มอื่น ๆ

ระดับการศึกษา พบว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูงกว่าแม่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่มีทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แม่บ้านที่มีการศึกษาสูงน่าจะสามารถในการแสวงหาความรู้ และสามารถพิจารณาไตร่ตรองความถูก-ผิดของความรู้ได้ดีกว่าแม่บ้านที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า แต่ในขณะที่เดียวกันพื้นนิสัยหรือการปฏิบัติที่มีมาแต่ดั้งเดิมอาจจะรักความสะดวกสบาย ความรวดเร็วหรือมั่งง่ายในการปฏิบัติ รวมทั้งพิษภัยของสารเคมีที่ปนเปื้อนในอาหารจะไม่ปรากฏอันตรายให้เห็นอย่างรวดเร็ว จึงอาจเป็นผลทำให้แม่บ้านที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่ามีความรู้สูงกว่าแม่บ้านที่มีการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า แต่มีทัศนคติและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีน จันทร์ประภาพ (2532: 88) พบว่า ผู้ประกอบอาหารที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามีความรู้เกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารดีกว่าผู้ประกอบอาหารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า แต่มีเจตคติและการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และดวงทิพย์ วรพันธ์ (2525: 101) พบว่า สตรีที่มีระดับการศึกษานแตกต่างกันมีความรู้ด้านโภชนาการแตกต่างกันแต่มีการปฏิบัติด้านโภชนาการไม่แตกต่างกัน

อาชีพหลัก พบว่า แม่บ้านที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันมีผลทำให้ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีผลทำให้การตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ในปัจจุบันแม่บ้านทุก ๆ อาชีพมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษได้เท่า ๆ กัน ทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์เช่น นิตยสาร/วารสาร หรือจากสื่อบุคคลได้แก่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐบาล/เอกชน ดังนั้นจึงทำให้แม่บ้านทุกอาชีพมีการตัดสินใจที่จะซื้อหรือไม่ซื้อผักปลอดสารพิษได้เท่ากัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤดี เอมเยี่ยม (2529: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยในเรื่องอาชีพไม่มีผลต่อการตัดสินใจทำหมันของกลุ่มสตรีหลังคลอดแบบปกติที่รับบริการจากห้องคลอดสามัญโรงพยาบาลศิริราช

จำนวนบุตร พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนบุตรน้อยมีแนวโน้มจะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจ บริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนบุตรมาก จากการทดสอบทางสถิติพบว่า จำนวนบุตรที่แตกต่างกันมีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ไม่มีผลทำให้ความรู้และการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละเฉพาะบุคคล ซึ่งมีปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องเช่น ผู้ที่มีความห่วงใยต่อสุขภาพตนเองจะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าผู้ที่ไม่ค่อยห่วงใยสุขภาพตนเอง หรือผู้ที่มียาได้มากอาจจะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษได้มากกว่าผู้ที่มียาได้น้อย ฯลฯ โดยที่ปัจจัยเหล่านี้จะมีความสำคัญมากกว่าปัจจัยในเรื่องของจำนวนบุตร ดังนั้นจึงทำให้แม่บ้านที่มีจำนวนบุตรแตกต่างกันมีความรู้และการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร จักไพลวงศ์ (2530) พบว่า จำนวนบุตรที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร รัฐ จำปาทอง (2528: บทคัดย่อ) พบว่า จำนวนบุตรที่อาศัยอยู่ด้วยไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า แม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อยมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก แต่จากการทดสอบทางสถิติพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันไม่มีผลทำให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มศึกษาเป็นแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นสังคมที่ต้องใช้ชีวิตนอกบ้านรวมทั้งต้องรับประทานอาหารนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เวลาในการพบกันหรือสนทนากันของสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลงไป จึงส่งผลให้จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีผลต่อความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร จักไพลวงศ์ (2530:90) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับปัญหาการบริโภคอาหารที่มีส่วนผสมอาหาร ผงชูรส น้ำปลาและน้ำส้มสายชูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน และต่ำกว่า มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากกว่ากลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 7 คนและมากกว่า รัฐ จำปาทอง (2528) พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่อง ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รายได้ครอบครัวต่อเดือน พบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนสูงมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนสูงมีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษได้มากกว่าแม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษสูง ส่งผลให้มีทัศนคติสูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและเกิดการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษตามมา นอกจากนี้รายได้ยังมีผลต่อการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพ ซึ่งหากมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะไม่สามารถปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ถูกต้องได้ ดังนั้นครอบครัวที่มีรายได้สูงจึงเป็นดัชนีที่บ่งบอกถึงความสามารถในการดูแลตนเองได้ดีกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ 2526: 182) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jane Nelson (1991) ที่พบว่า กลุ่มผู้บริโภคผักปลอดสารพิษส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้สูง ซึ่งผู้บริโภคกลุ่มนี้มีความเต็มใจที่จะซื้อผักปลอดสารพิษในราคาที่สูงกว่าตลาด และงานวิจัยของ รัฐ จำปาทอง (2528) พบว่า แม่บ้านที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนสูงกว่า 7,000 บาท มีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักถูกต้องกว่ากลุ่มอื่น ๆ วิไลลักษณ์ วรรณะ (2536: บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนกลุ่มที่มีรายได้สูงมีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตสูงกว่ากลุ่มแม่บ้านที่มีรายได้ต่ำกว่า และพันตำรวจโทสุรศักดิ์ สุนทรลาภ (2535: บทคัดย่อ) พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความรู้ การปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม

ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือน จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนที่แตกต่างกันมีผลทำให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า แม่บ้านที่มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนน้อยมีแนวโน้มที่จะมีความรู้ ทักษะสูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่มีความถี่ในการบริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนมาก เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้านต่อเดือนน้อยกว่า ย่อมมีโอกาสและเวลาในการหาซื้อผักปลอดสารพิษมาปรุงเป็นอาหารมากกว่าแม่บ้านกลุ่มที่ต้องรับประทานอาหารนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับศิริวรรณ เสรีรัตน์ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์: 41) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับรูปแบบการดำรงชีวิต เช่น ผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาในการทำอาหารรับประทานเองย่อมไม่ค่อยซื้อของสดไปปรุงเป็นอาหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร จักรไพบงค์ (2530: 90) พบว่า กลุ่มแม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้าน 4 ครั้งและต่ำกว่า มีความรู้ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสมากกว่ากลุ่มแม่บ้านที่บริโภคอาหารนอกบ้านเดือนละ 5 ครั้งและมากกว่า

การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก จากการทดสอบทางสถิติพบว่า การคำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผักที่แตกต่างกันมีผลทำให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า แม่บ้านที่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผัก จะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่ไม่คำนึงถึงอันตรายของสารพิษในผัก เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ม.ธรรมศาสตร์ (อ้างในศิริวรรณ เสรริรัตน์ 2538: 64) ที่พบว่า มนุษย์ในปัจจุบันมีการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตมากขึ้น ให้ความสนใจกับสุขภาพของตนเองมากขึ้น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและมลภาวะที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบของการดำเนินชีวิต ทำให้ปรารถนาในสิ่งดีขึ้น เช่นต้องการอาหารที่ดี ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ แสงคุณ (2533) ที่พบว่า คนในเมืองส่วนใหญ่จะคำนึงถึงเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยของอาหารเป็นอันดับแรกในการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้าน

การรับรู้ข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษ จากการทดสอบทางสถิติพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษที่แตกต่างกันมีผลทำให้ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า แม่บ้านที่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษจะมีความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษมากกว่าแม่บ้านที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การรับรู้ข่าวสารจะเป็นตัวช่วยส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจที่ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดทักษะและการตัดสินใจตามมา สอดคล้องกับ วิลเลียม เจ สแตนตันและคณะ (อ้างในพิบูล ทิปะปาล 2535: 133) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อจะเกิดขึ้นได้ต้องมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ราคา ลักษณะ ผลประโยชน์และสถานที่ที่จะซื้อสินค้า หากไม่มีข้อมูลกระบวนการตัดสินใจจะเกิดขึ้นไม่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริโสภาคย์ บุรพาเดชะ (2526: 51) พบว่า ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการตัดสินใจซื้อสินค้าคือ การรับฟังข่าวสารที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เพื่อความปลอดภัยของตนเองจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสำคัญ จิราพร จักรไพวงศ์ (2530: บทคัดย่อ) พบว่า แม่บ้านที่มีการรับข่าวสารทางสื่อมวลชนมากจะมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสมากกว่ากลุ่มย่อยอื่น ๆ ในเรื่องเดียวกัน และสมพร ศิริรัตน์กุล (2527: บทคัดย่อ) พบว่า ครูผู้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่มีสารปรุงแต่งเป็นประจำ จะมีพฤติกรรมบริโภคถูกต้องเหมาะสมกว่าผู้ไม่เคยได้รับข่าวสาร หรือนาน ๆ ครั้ง

ความรู้ ทักษะและการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แม่บ้านที่มีความรู้สูงเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ จะส่งผลให้มีทักษะสูงและเกิดการตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษตามมาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร จักรไพวงศ์ (2530: บทคัดย่อ) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและ

เครื่องปรุงรส มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลลักษณ์ แสงคุณ (2533) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับเหตุผลของการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้านได้แก่ ความรู้ด้านสุขภาพอาหาร และสุวิมล ภักดีภิบาล (2535) พบว่า กลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับสูงเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยได้ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น ประทิน จันทร์ประภาพ (2535: บทคัดย่อ) พบว่า ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบอาหารมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก และลัดดาวัลย์ แซ่กู (2535: 124) พบว่า เจตคติและการปฏิบัติของผู้ประกอบการค้าอาหารในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับอันตรายจากสารปรุงแต่งและสารปนเปื้อนในอาหารมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกระดับปานกลาง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า แม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษยังจำกัดอยู่ในคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านกลุ่มที่มีอายุวัยกลางคนถึงอายุค่อนข้างมาก มีการศึกษาสูงและเป็นผู้ที่มีรายได้สูงเป็นส่วนใหญ่ การกระจายไปสู่ผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ ยังมีน้อย จากปัญหาที่กล่าวมานี้ ควรมีการแก้ปัญหาโดยรวมกลุ่มผู้บริโภคเพื่อตั้งเป็นชมรมหรือกลุ่มสหกรณ์ เพื่อช่วยเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษทั้งเรื่องความหมายของผักปลอดสารพิษ แหล่งจำหน่าย กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ ฯลฯ ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษที่มีต่อผู้บริโภค ผู้ผลิต สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นของผู้บริโภคกลุ่มอื่น ๆ โดยรัฐบาลควรมีส่วนร่วมอย่างมากในการสนับสนุนและเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

นอกจากนี้รัฐบาลควรมุ่งการเผยแพร่ข่าวสาร รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและอันตรายของสารพิษปราบศัตรูพืชและสารพิษฆ่าแมลงที่มีผลกระทบทางลบ ในกลุ่มนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเป็นต้นไป เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่เด็กและให้เด็กเป็นสื่อชักจูงบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญในการบริโภคผักปลอดสารพิษ

2. จากการศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่บ้านตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษคือ แม่บ้านไม่รู้จักรวามผักปลอดสารพิษเป็นผักอย่างไรและมีจำหน่ายที่แหล่งใดร้อยละ 39.8 ในส่วนนี้ผู้วิจัยคิดว่ามีความเกี่ยวข้องมาถึงการประชาสัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษยังมีน้อย จะเห็นได้จากงานวิจัยพบว่า แม่บ้านกลุ่มที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษประมาณร้อยละ 27 ไม่เคยได้รับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษมาก่อน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า แม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษมีความรู้เกี่ยวกับผักปลอดสารพิษในระดับต่ำเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 54.0 และมีทัศนคติต่ำเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษร้อยละ 50.6 ดังนั้นในส่วนนี้รัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชนหรือกลุ่มผู้บริโภคที่มีการรวมตัวกันควรมีการประชาสัมพันธ์

สัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษเป็นประจำและสม่ำเสมอ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า แม่บ้านต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารผ่านทางสื่อโทรทัศน์มากที่สุด

3. จากการศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้แม่บ้านตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษคือ ผักปลอดสารพิษมีราคาแพงร้อยละ 34.5 หาแหล่งซื้อผักปลอดสารพิษได้ยากร้อยละ 41.4 และไม่มั่นใจว่าผักที่จำหน่ายในร้านค้าจะเป็นผักปลอดสารพิษจริงร้อยละ 40.8 ในส่วนนี้รัฐบาลหรือหน่วยงานเอกชนควรส่งเสริมให้มีการรวมตัว และจัดตั้งตลาดเพื่อรองรับผลผลิตจากเกษตรกรกลุ่มที่ปลูกผักปลอดสารพิษ และกระจายตลาดออกไปตั้งตามเขตต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานคร โดยให้เกษตรกรเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเอง เพื่อให้เกษตรกรอยู่รอดได้และตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เพื่อเป็นการไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ส่วนเรื่องคุณภาพผักปลอดสารพิษควรมีการตรวจสอบให้แน่ชัดก่อนว่าเป็นผักปลอดสารพิษจริง และควรมีการกำหนดเครื่องหมายของผักปลอดสารพิษเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค

4. ปัญหาที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ก็อย่างหนึ่งคือ รูปแบบการดำรงชีวิตของสังคมเมืองที่แม่บ้านต้องทำงานนอกบ้านและไม่มีเวลาทำกับข้าวเอง รวมถึงไม่มีเวลาแสวงหาผักปลอดสารพิษมาปรุงเป็นอาหาร ในส่วนนี้ควรมีการจัดตั้งร้านอาหารที่ปรุงจากผลิตภัณฑ์หรือพืชผักปลอดสารพิษ เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตของสังคมเมือง โดยร้านค้าที่จะตั้งเป็นร้านค้าผักปลอดสารพิษควรมีการควบคุมจากหน่วยงานของรัฐบาลหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ โดยศึกษาผู้บริโภคทั้งเพศชายและหญิง เนื่องจากพบว่าปัจจุบันนี้เพศชายเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการจัดการเรื่องอาหารการกินภายในครอบครัวและควรทำการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ โดยขยายพื้นที่ศึกษาออกไปในจังหวัดที่มีการรณรงค์เรื่องผักปลอดสารพิษ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ สงขลา สุพรรณบุรี ฯลฯ

2. ควรศึกษาผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าปลอดสารพิษหลาย ๆ ชนิด ไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะเรื่องผักปลอดสารพิษเท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษจำหน่ายในท้องตลาดมากมาย ซึ่งผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษหลายชนิดต่างก็เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเช่นเดียวกับผักปลอดสารพิษ

3. ควรศึกษาปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปลูกผักปลอดสารพิษของผู้ผลิต รวมทั้งสอบถามถึงแนวโน้มการปลูกผักปลอดสารพิษต่อไปในอนาคต เนื่องจากพบว่า มีผู้ปลูกผักปลอดสารพิษจำนวนมากที่ล้มเลิกโครงการปลูกผักปลอดสารพิษไป

4. ควรศึกษาถึงตลาดพืชผักปลอดสารพิษที่รองรับเกษตรกรในปัจจุบัน ศึกษาถึงความคงอยู่ได้หรือไม่ได้ของร้านค้าผักปลอดสารพิษในปัจจุบัน จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่า ร้านค้าผักปลอดสารพิษจำนวนหนึ่งในกรุงเทพมหานครต้องปิดกิจการลง เนื่องจากประสบภาวะการขาดทุนหรือไม่ได้รับการอุดหนุนจากผู้บริโภคเท่าที่ควร

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานเกษตรภาคเหนือ. “สถานการณ์การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช.” กรุงเทพมหานคร, 2537.
- ✓จิราพร จักรไผวงศ์. ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาในการบริโภคอาหารที่มีวัตถุเจือปนและเครื่องปรุงรสของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.
- จุลดา ไข้วเจริญ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.
- เฉลิม นริภักดี. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: อรุณ, 2527.
- ชลธิชา ตั้งอัน. ความรู้ ความเชื่อและการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล: ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, 2526.
- ชาญชัย ศักดิ์แก้ว, ไพฑูรย์ พิสุทธิสินธุ์, บุญส่ง หุตังคบดีและนิคม รัตนพงษ์. “ปริมาณการนำเข้าและมูลค่าสารกำจัดศัตรูพืช.” ฝ่ายวัตถุดิบพืช กรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร, 2536.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ดวงทิพย์ วรพันธ์. กลยุทธ์การใช้สื่อเพื่อปลูกฝังโภชนาการแก่สตรีชนบทจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ถวัลย์ วราเทพพุดพิงศ์. “เอกสารทางวิชาการประกอบการนำอภิปรายเรื่องแนวความคิด กระบวนการและโครงสร้างการตัดสินใจ.” กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2532.
- เทพนม เมืองแมนและสรวง สุวรรณ. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, 2529.
- ทรงชัย สันติวงษ์. “ทัศนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวผู้บริโภค.” พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, 2535.

นันทนิตย์ อิมวาสนา. ความรู้ ความคิดเห็นและการปฏิบัติในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของลูกจ้าง
ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

นิตยสารคลังสมอง. “ กรณีศึกษา พฤติกรรมการซื้อของในซูเปอร์มาร์เก็ต ใครคือลูกค้าของฟู๊ดแลนด์
ลาดพร้าว. ” กรุงเทพมหานคร: คลังสมอง (มีนาคม 2531): 112.

นิวัติ กลิ่นงาม. การตัดสินใจแก้ปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2522.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: B&B
Publishing, 2535.

ปลืง พรหมายน. ความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจรของผู้ขับขี่รถยนต์ส่วนบุคคล
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม
ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

ประทีน จันทร์ประภาพ. ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหาร
ของผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. สาขาสิ่งแวดล้อม
ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. การสอนสุขศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนา
พานิชย์, 2522.

----- องค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรม. เอกสารประกอบชุดวิชาสุขศึกษา หน่วยที่ 1-7
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, 2526.

ปัญญา สุขสมรรถ. “ ความคิดเห็นของผู้บริโภคน้ำมันพืชในเขตกรุงเทพมหานคร. ” วิทยานิพนธ์
ปริญญาพาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการตลาด. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.

ป๋วย โรจนนุรานนท์. “ นิสัยเกี่ยวกับอาหารการกิน. ” โภชนาการ. ตุลาคม - ธันวาคม 2519.

พ่องศรี ศรีมรกต. วิชาการเผชิญปัญหาและการปรับตัวด้านจิตใจในผู้ป่วยอุบัติเหตุที่รับไว้รักษาในโรง
พยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาพยาบาลศาสตร. บัณฑิตวิทยา
ลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.

พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2530: 353.

พยอม อิงคตานุวัฒน์. จิตวิทยาพัฒนาการวัยผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: โครงการตำราศิริราชมหาวิทยาลัยมหิดล, 2523.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เจริญผล, 2531: 112

พิบูล ทิปะปาล. “ตลาดผู้บริโภคและพฤติกรรมในการซื้อ.” การบริหารการตลาด. กรุงเทพมหานคร, 2536.

มาเรียม คีอราโก๊ป. ปัจจัยที่มีผลต่อแบบแผนการให้อาหารทารกของสตรีไทยภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

เมืองทอง ทวนทวี. สวนผัก. กรุงเทพมหานคร, 2525.

ยุพดี สิทธิบุศย์. “คุณค่าทางโภชนาการของผัก.” กสิกรรม, 2531: 165.

ยุวดี อิ่มใจ. ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ต่อความตั้งใจในการรักษาความสะอาดของบ้านเมืองของเยาวชน ระดับมัธยมปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

รัฐ จำปาทอง. ความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก: ศึกษากรณีแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528

ฤดี เอมแถม. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากรที่มีผลต่อการตัดสินใจทำหมันหญิงหลังคลอด: ศึกษากรณี ผู้รับบริการจากห้องคลอดสามัญ โรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ประชากรศาสตร์) สาขาวิจัยประชากรและสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ลัดดาวัลย์ แซ่กู. ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติของผู้ประกอบการค้าอาหารในโรงพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับอันตรายจากสารปรุงแต่งรสและสารปนเปื้อนในอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

วงสวาท ปัทมาคม. “คุณประโยชน์ของการบริโภคผักและผลไม้.” (อัครสำเนา) ไม่ระบุปีที่พิมพ์.

วิชัย หดทัยชนาสนันต์. เอกสารการสอนชุดวิชาอาหารและโภชนาการ หน่วยที่ 8-15. คหกรรมศาสตร์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

วิชาการ, กรม. เรื่องเศรษฐกิจในครอบครัว. 3,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 3. หนังสือประกอบการเรียน

วิชาคหกรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬารัฐบาลคหวิทย์, 2522.

วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้างและการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ไทย

วัฒนาพาณิชย์, 2530

วิฑูรย์ ปัญญากุล. “แนวคิดและความหมายของเกษตรกรรมทางเลือก.” เกษตรกรรมทางเลือก:

หนทางรอดของเกษตรกรไทย. กรุงเทพมหานคร, 2535.

----- “พืชผักปลอดสารพิษเพื่อสุขภาพและสภาวะแวดล้อม.” (เอกสารพิมพ์เผยแพร่).

ตุลาคม, 2537.

วิไลลักษณ์ แสงคุณ. พฤติกรรมการบริโภคอาหารนอกบ้านของคนในเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีเขต

เทศบาลเมืองนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์
การแพทย์และสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

วิไลลักษณ์ วรรณะ. การศึกษาความรู้ ทักษะและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตของ

ประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบท จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการระบาด. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

วิณะ วีระไวทยะ. “มันมากับผัก.” โภชนาการสาร. 14 เมษายน - มิถุนายน, 2523.

ศักดิ์ประเสริฐ ตีมา. วัตถุดิบพืชอาหารสัตว์และสิ่งแวดล้อม. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2537.

ศิริชัย เดชานฤมิตร. “อาหารปลอดสารพิษกับทิศทางการผลิตการตลาดและพฤติกรรมของผู้บริโภค.”

ในรายงานการสัมมนาเรื่องทางเลือกในการบริโภคเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม วันที่ 15-16

พ.ศ. 2536. ณ สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จ.เชียงใหม่, 2536

ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ศุภร เสรีรัตน์, อองอาจ ปทุมานิชและปริญญา ลักขิตานนท์. “พฤติกรรมผู้บริโภค.”

หลักการตลาด. มิถุนายน, 2535.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. “การวิเคราะห์ตลาดผู้บริโภคและพฤติกรรมผู้บริโภค.” กลยุทธ์การตลาด. ไม่ระบุ

ปีที่พิมพ์.

ศิริโสภาคย์ นูรพาเดชะ และคณะ. “ทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้

เครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรม.” จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์. 6 (ธันวาคม 2526).

เศรษฐกิจการพาณิชย์, กรม. “ปริมาณและมูลค่าการส่งออกพืชผัก 2532-2536.” ใน กรมส่งเสริมการ

เกษตร ฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน, 2537 (อัดสำเนา).

ส่งเสริมการเกษตร, กรม. “สถิติพืชผักการเพาะปลูก 2530/31-2533/34. ” เอกสารข้อมูลพืชผัก

เศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมพืชสวน, 2537.

สถิติ นิยมญาติ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524.

สมพร ศิริรัตน์ตระกูล. การรับฟังข่าวสารและพฤติกรรมการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่มีสารปรุงแต่งของครูระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

สำนักงานเกษตรภาคเหนือและผู้ร่วมจัด. “สารพิษตกค้างในผลผลิตการเกษตรและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากระบบการเกษตรสมัยใหม่. ” เอกสารประกอบการสัมมนาทางเลือกในการบริโภคเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ระหว่างวันที่ 15-16 ธันวาคม 2536. ณ สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่, 2536.

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี.

หนังสือรวมบทความและเผยแพร่ สคป. เล่ม 1. 2536.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ รัชชัย อักษรระสุข พิสิฐ ศักดิ์พงษ์ ไพฑูรย์ ภักดี และ ถัดดาวัลย์ รอดมณี ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. สหพรหมการพิมพ์: ระยอง, 2526.

สุปัญญา ไชยชาญ. “การวิเคราะห์ตลาดผู้บริโภค.” การบริหารการตลาด: ภาคแรก, 2534.

สุรศักดิ์ สุนทรลาภ. ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในครัวเรือนของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

✓ สุวัฒน์ สุริยาแสงเพชร. “ผักปลอดสารพิษและการผลิต. ” ไก่ฟ้า 51. กองป้องกันและกำจัดศัตรูพืช. กรมส่งเสริมการเกษตร, 2536.

สุวิมล ภักดีพิบูล. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.

เสาวภา ธรรมบุตร. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอักษรสังคมและมานุษยวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525

โสภณ ชูพิกุลชัยและอรทัย ชื่นมนุญย์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬารัง, 2516.

- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. พฤติกรรมผู้บริโภค. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร, 2534.
- อรวิทย์ ไทรกี และประชา บุญศิริกุล. “อาหาร.” กรุงเทพมหานคร: สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2522.
- อรสา ประยูรหงษ์. การศึกษาเจตคติและลักษณะพฤติกรรมการตอบสนองต่อการใช้ภาชนะโฟมของผู้บริโภคในห้างสรรพสินค้าเขตกรุงเทพมหานคร. หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.
- อำนาจ บาลี และคณะกองบรรณาธิการ. “อาหารปลอดสารเคมีทางเลือกใหม่เพื่อสุขภาพที่ดีกว่า.” หมอชาวบ้าน. 16 (พ.ค.2537): 17-24.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York: Mcgraw-Hill Book Co., 1973.
- Gore, William J, and Dyson, J.W.(eds.). The Making of Decision: A Reading in administrative Behavior. New York: The Free Press Glencoe, Collier of McMillan Ltd., 1964.
- Jalowiec, Anne and Powers, Marjorie J. “Stress and Coping in Hypertensive and Emergency Room patients Nurs.Res.” Voi. 30. No. 1 (Jan-Feb., 1981), 10-15.
- Jane Nelson. “Marketing of pesticide - free vegetables in Bangkok.” Asian Institute of Technology Bangkok, Thailand 1991.
- Jonathan L., Freedman, et.al. Social Psychology IJ. Prentice- Hall Inc., 1970.
- Maslow, A.S. Motivation and Personality. New York: Karper and Row Publisher, 1954.
- Newcomb, Theodore M. Social Psychology. New York: The Dryden Press Publishers, 1954.
- Simon, Herbert A. The New Science of Management Decision. New York: Harper & Row, utherland., and Cressey, D., Criminology, Lippincott Press, 1960.
- Smith, Edward W. The Lexicon Webster Dictionary. Encyclopedia, ed. The English Language Institute of America, Inc., 1977.
- Terry, George R. Principle of Mannagement. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin Inc., 1964.

ภาคผนวก

- ก. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย
- ข. การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
- ค. เปรียบเทียบราคาผักในตลาด ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าผักปลอดสารพิษ
- ง. สถานที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษ

ภาคผนวก ก

หมายเลขแบบสอบถาม

ชื่อร้าน/ตลาดสด/บริเวณใกล้เคียงที่สัมภาษณ์

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ถนน

เขตที่อยู่อาศัย จังหวัดกรุงเทพฯ ฯ เบอร์โทรฯ.....

วันที่ เดือน ปี เวลาเริ่มสัมภาษณ์ เวลาสิ้นสุด

ผู้สัมภาษณ์ ผู้ตรวจแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคผักปลอดสารพิษ
ของแม่บ้านในกรุงเทพมหานคร

ประเภทของแม่บ้านที่ทำการสอบถาม

(1) แม่บ้านที่ตัดสินใจบริโภคผักปลอดสารพิษ

(1) บริโภคผักปลอดสารพิษมานาน เดือน/ปี

(2) ซื้อผักปลอดสารพิษสัปดาห์ละ ครั้ง / การบริโภค วัน

(3) จำนวนการบริโภคผักปลอดสารพิษต่อเดือนประมาณ % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน

(2) แม่บ้านที่ตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

(1) บริโภคผักปลอดสารพิษไม่น้อยกว่า 50 % ของผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน

จำนวนการบริโภคผักปลอดสารพิษต่อเดือนประมาณ % ของจำนวนผักที่บริโภคทั้งหมดต่อเดือน

(2) ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ เข้ามาซื้อสินค้าอย่างอื่นในร้านค้าที่กำหนด

(3) เคยบริโภคผักปลอดสารพิษมาก่อนแต่ปัจจุบันเลิกบริโภคแล้ว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคม

1. อายุ ปี

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

(1) ไม่ได้ศึกษา

(2) ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.4)

(3) ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-ป.6,ป.7)

(4) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)

(5) มัธยมศึกษาตอนปลาย

(6) อาชีวศึกษาหรือปวช.

(7) อนุปริญญา หรือปวส.

(8) ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี

3. อาชีพหลัก (อาชีพที่มีรายได้ประจำหรือรายได้เป็นเดือน)

- | | |
|--|-----------------------------|
| (1) ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ | (2) พนักงานบริษัท/ร้านค้า |
| (3) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว | (5) รับจ้างทั่วไป |
| (6) แม่บ้าน | (8) อื่น ๆ ระบุ |

4. ท่านมีบุตรหรือไม่ (ไม่รวมบุตรที่อยู่ในครรภ์)

- (1) มี (2) ไม่มี (ข้ามไปข้อ 5)

- จำนวนบุตรทั้งหมด คน อาศัยอยู่กับท่าน คน

5. ปัจจุบันครอบครัวของท่านมีสมาชิกและผู้อาศัยรวมทั้งตัวท่าน คน

6. ผู้ที่มีรายได้ในครอบครัวท่านจำนวน คน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย) ได้แก่

อาชีพ	จำนวนคน (คน)	รายได้ (บาท/เดือน)
1) ข้าราชการ	() 1. 2. 3.	
2) เจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ	() 1. 2. 3.	
3) พนักงานบริษัท/ร้านค้า	() 1. 2. 3.	
4) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	() 1. 2. 3.	
5) รับจ้างไป	() 1. 2. 3.	
6) แม่บ้าน	() 1. 2. 3.	
7) อื่น ๆ ระบุ	() อาชีพ รายได้ บาท/เดือน	
	() อาชีพ รายได้ บาท/เดือน	

รวมรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน บาท

รายได้ครอบครัวเฉลี่ย บาท/คน/เดือน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริโภคอาหารและการคำนึงถึงความปลอดภัยของสุขภาพ

1. ปกติท่านบริโภคอาหารนอกบ้าน เช่น ร้านอาหาร กัดตาคารหรือซื้อกับข้าวสำเร็จมารับประทาน

สัปดาห์/เดือนละ ครั้ง

2. ปกติในครอบครัวของท่านทำอาหารรับประทานเองสัปดาห์/เดือนละ ครั้ง

3. ปกติในครอบครัวของท่านมีใครเป็นผู้ทำอาหาร

- (1) ตัวท่านเอง (2) บุคคลอื่น

4. ปกติในอาหารแต่ละมื้อของท่านต้องมีผักประกอบด้วยหรือไม่

- (1) ทุกมื้อ (2) เกือบทุกมื้อ
- (3) เป็นบางมื้อ (4) อื่น ๆ ระบุ

5. ก่อนที่ท่านจะซื้อผักมาปรุงเป็นอาหารท่านคิดถึงอันตรายของสารพิษที่ตกค้างในผักทุกครั้ง

(1) คิดทุกครั้ง

(2) ไม่คิด

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

1. ท่านเคยรับทราบข่าวสารเรื่องผักปลอดสารพิษหรือไม่

(1) เคย

(2) ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อที่ 4)

2. ถ้าเคยท่านทราบจากที่ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

(1) โทรทัศน์

(2) นิตยสาร/วารสาร

(3) ป้ายโฆษณาต่าง ๆ

(4) วิทยุ

(5) แผ่นพับหรือใบปลิว

(6) หนังสือพิมพ์รายวัน

(7) เพื่อนบ้าน

(8) เพื่อนร่วมงาน

(9) เพื่อนเก่า

(10) สมาชิกในครอบครัว

(11) เจ้าหน้าที่ราชการ

(12) เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน

(13) เจ้าหน้าที่ในร้านขายผักปลอดสารพิษ

(14) การเข้าร่วมสัมมนา

(15) อื่นๆ ระบุ

3. จากข้อที่ 2 แหล่งข่าวสารแหล่งใดที่ท่านได้รับมากที่สุด (เพียงข้อเดียว)

4. ท่านต้องการได้รับความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษมากขึ้นหรือไม่

(1) ต้องการ

(2) ไม่ต้องการ (ข้ามไปตอบส่วนที่ 4)

5. ถ้าท่านต้องการ ต้องการโดยผ่านสื่อประเภทไหนมากที่สุด

(1) ทางโทรทัศน์

(2) ทางวิทยุ

(3) หนังสือพิมพ์

(4) นิตยสาร/วารสาร

(5) จัดในด้านการสัมมนา/ประชุม

(6) อื่น ๆ ระบุ

6. ท่านต้องการทราบเรื่องใดบ้าง (เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยจำนวน3ข้อ)

() 1. ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อสุขภาพ

() 2. ประโยชน์ของผักปลอดสารพิษต่อสภาพแวดล้อม

() 3. ประเภทผักปลอดสารพิษ/วิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ/กลุ่มผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ

() 4. มาตรฐานคุณภาพผักปลอดสารพิษ

() 5. แหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษ

() 6. ข้อมูลเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ได้แก่ ราคา ลักษณะของผัก คุณภาพผัก

() 7. อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ 4 สาเหตุของการตัดสินใจบริโภคและไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ

- คำชี้แจง 1. ผู้ที่บริโภคผักปลอดสารพิษให้ตอบคำถามข้อ 1-2
 2. ผู้ที่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษแต่เลิกไปแล้วให้ตอบคำถามข้อ 1 และข้ามไปตอบข้อ 3
 3. ผู้ที่ไม่เคยบริโภคผักปลอดสารพิษให้ตอบคำถามข้อ 4

1. สาเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจซื้อผักปลอดสารพิษเพื่อบริโภค คือ

(เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย จำนวน 3 ข้อ)

- () 1. ตั้งครรภ์/กำลังให้นมบุตร/มีบุตรอายุน้อยและอยากให้บุตรกินผักปลอดสารพิษ
- () 2. เพื่อสุขภาพของตนเองและสมาชิกในครอบครัวและคิดว่าการกินผักปลอดสารพิษจะทำให้สุขภาพปลอดภัย
- () 3. อยากสนับสนุนเกษตรกรให้ปลูกผักที่ไม่มีการใช้สารเคมี เพื่อความปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- () 4. สมาชิกในครอบครัวต้องการรับประทาน
- () 5. บังเอิญผ่านมาแฉนี้เห็นว่าเป็นผักปลอดสารพิษจึงซื้อ
- () 6. หาซื้อได้สะดวกเพราะร้านขายผักปลอดสารพิษตั้งอยู่ใกล้บ้าน/ที่ทำงาน
- () 7. อื่น ๆ ระบุ

2. สาเหตุที่บางครั้งท่านตัดสินใจไม่บริโภคผักปลอดสารพิษ เนื่องจาก

(เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ)

- () 1. ผักไม่สวย
- () 2. ผักราคาแพง
- () 3. ไม่มีชนิดผักที่ต้องการ
- () 4. ผักปลอดสารพิษเก็บไว้ได้ไม่นานก็เน่าเสีย
- () 5. ไม่มั่นใจในคุณภาพว่าเป็นผักปลอดสารพิษจริง
- () 6. ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ
- () 7. ไม่มีเวลาซื้อผักที่ร้านค้าผักปลอดสารพิษ
- () 8. หาแหล่งซื้อผักได้ยาก
- () 9. อื่น ๆ ระบุ

3. สาเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลิกบริโภคผักปลอดสารพิษ เนื่องจาก

(เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ)

- () 1. ผักไม่สวย
- () 2. ผักราคาแพง
- () 3. ผักรสชาติไม่ดี
- () 4. ไม่มีชนิดผักที่ต้องการ
- () 5. ผักปลอดสารพิษเก็บไว้ได้ไม่นานก็เน่าเสีย

- () 6. ไม่มั่นใจในคุณภาพว่าเป็นผักปลอดสารพิษจริง
- () 7. ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ
- () 8. ไม่มีเวลามาซื้อผักที่ร้านค้าผักปลอดสารพิษ
- () 9. หาแหล่งซื้อผักได้ยาก
- () 10. อื่น ๆ ระบุ

4. สาเหตุที่ท่านตัดสินใจ ไม่บริโภคผักปลอดสารพิษคือ (เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยจำนวน 3 อันดับ)

- () 1. ไม่รู้จัก
- () 2. ผักราคาแพง
- () 3. ผักไม่สวย
- () 4. ผักรสชาติไม่ดี
- () 5. ผักที่ต้องการ ไม่มีจำหน่าย
- () 6. ไม่มั่นใจว่าเป็นผักปลอดสารพิษจริง
- () 7. หาแหล่งซื้อผักได้ยาก
- () 8. ไม่มีเวลามาซื้อผักที่ร้านค้าผักปลอดสารพิษ
- () 9. ที่ร้านค้าผักปลอดสารพิษ ไม่มีของอย่างอื่นขาย (ซื้อของไม่ได้ครบ)
- () 10. คิดว่าไม่เป็น เพราะถ้าล้างผักดี ๆ ก็ปลอดภัยเหมือนกัน
- () 11. ที่บ้าน ไม่มีใครป่วยจึงไม่กิน
- () 12. ไม่ได้ทำกับข้าวเป็นประจำ
- () 13. อื่น ๆ ระบุ

ส่วนที่ 5 แบบวัดความรู้ของผู้บริโภคในเรื่องผักปลอดสารพิษ และความรู้เรื่องสาเหตุและอันตรายของสารเคมีปราบ

ศัตรูพืชต่อมนุษย์และสภาพแวดล้อม กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือความหมายที่ถูกต้องที่สุดของผักปลอดสารพิษ

- (1) ผักกางมุ้ง
- (2) ผักที่ใช้สารเคมีได้แต่กำหนดการเก็บผักให้อยู่ในระยะปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- (3) ผักที่ไม่ใช้สารเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น
- (4) ผักที่ใช้ปุ๋ยเคมีได้เพียงอย่างเดียว

2. การปลูกผักที่ไม่มีการใช้สารเคมีใด ๆ เลย สารพิษสามารถปนเปื้อนในผักได้หรือไม่

- (1) ได้ จากสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนดิน
- (2) ไม่ได้ เพราะไม่มีการใช้สารเคมีใด ๆ
- (3) ได้ จากการตกค้างของสารเคมีที่เคยใช้มาก่อน ในดิน น้ำ ที่ใช้ปลูกผัก
- (4) ไม่ได้ เพราะสารเคมีที่ตกค้างในดิน น้ำ ที่ใช้ปลูกผักมีปริมาณน้อย

3. การควบคุมศัตรูพืชในการปลูกผักปลอดสารพิษ มีวิธีใดบ้างที่สามารถทำได้

- (1) ใช้มือจับแมลงทิ้ง
- (2) ปลุกคอกไม้ที่มีกลิ่นไล่แมลงในแปลงผัก
- (3) ใช้แสงไฟล่อแมลง
- (4) ถูกทุกข้อ

4. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของผักปลอดสารพิษได้ถูกต้องที่สุด

- (1) ปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภค
- (2) ปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อม
- (3) ปลอดภัยต่อสุขภาพผู้ผลิตและครอบครัว
- (4) ปลอดภัยต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

5. ผักปลอดสารพิษมีประโยชน์ต่อร่างกายมากกว่าผักทั่วไป คือ

- (1) คิดว่ามีประโยชน์เท่ากัน ไม่ได้มีประโยชน์มากกว่า
- (2) ช่วยลดปริมาณการรับสารพิษเข้าสู่ร่างกาย
- (3) ช่วยเจริญอาหาร เนื่องจากมีรสชาติดีกว่า
- (4) มีวิตามินมากกว่า

6. ผักปลอดสารพิษมีประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร

- (1) ทำให้แมลงศัตรูพืชเพิ่มขึ้น
- (2) ทำให้จำนวนวัชพืชลดลง
- (3) ลดปริมาณการปนเปื้อนของสารพิษลง
- (4) ทำให้แมลงที่เป็นศัตรูของแมลงศัตรูพืชลดลง

7. ถ้าซื้อผักปลอดสารพิษรับประทานไม่ได้ ควรเลือกผักอย่างไรให้มีสารพิษตกค้างน้อยที่สุด

- (1) เลือกผักต้นเล็ก
- (2) เลือกผักที่มีรูพรุน
- (3) เลือกผักใบเหี่ยวหรือผักที่มีใบไม่สดจนเกินไป
- (4) เลือกผักพื้นบ้าน เช่น กระถิน ดอกแค ตำลึง

8. สาเหตุการใช้สารเคมีฉีดในผักของชาวสวนผักประการสำคัญที่สุดเนื่องมาจาก

- (1) ผู้ผลิตเชื่อว่าการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้นจะทำให้ผักสวยงาม
- (2) ผู้ผลิตนึกถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นส่วนใหญ่
- (3) คำนิยมของผู้บริโภคที่ต้องการบริโภคผักที่สวยงาม สด ต้นอวบใหญ่
- (4) รัฐบาลไม่ควบคุมการใช้สารเคมีของเกษตรกรอย่างจริงจัง

9. สาเหตุการตกค้างของสารพิษในผักที่สำคัญที่สุด เนื่องมาจาก

- (1) การมีสารพิษตกค้างอยู่ในดิน น้ำ ที่ใช้ปลูกผักมาก่อนแล้ว
- (2) การใช้สารเคมีฉีดพ่นลงบนผักปริมาณมากเกินไปที่กำหนดไว้บนฉลาก
- (3) ผักมีโครงสร้างเหมาะสมในการที่จะสะสมสารพิษอยู่แล้ว
- (4) การใช้สารเคมีฉีดพ่นและเก็บมาขายโดยไม่ทิ้งระยะปลอดภัย

10. ท่านคิดว่าสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการระบาดของแมลง คือ

- (1) แมลงชอบอากาศร้อนชื้นในประเทศไทย
- (2) การใช้ยาฆ่าแมลงฉีดน้อยเกินไป
- (3) การปลูกพืชเพียงชนิดเดียวซ้ำในพื้นที่เดิมเป็นเวลานาน
- (4) พืชของยาฆ่าแมลงทำให้แมลงที่มีประโยชน์ลดลง

11. การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชชนิดใดในผักส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

- (1) เกิดการระบาดของโรคและแมลงมากขึ้น
- (2) การตกค้างของสารเคมีในดิน น้ำ
- (3) การตกค้างของสารเคมีในห่วงโซ่อาหาร
- (4) ถูกทุกข้อ

12. สารเคมีปราบศัตรูพืชที่ตกค้างอยู่ในดินสามารถถ่ายทอดไปยังสิ่งใดได้บ้าง

- | | |
|-------------------------|----------------------------------|
| (1) พืชผัก | (2) พืชผัก , สัตว์บก |
| (3) พืชผัก , สัตว์น้ำ | (4) พืชผัก , สัตว์บก, สัตว์น้ำ |

13. การรับประทานผักที่มีสารพิษตกค้างไม่เกินค่าความปลอดภัยติดต่อกันเป็นระยะเวลานานหลายปี เป็นอันตรายต่อร่างกายหรือไม่

- (1) ไม่เป็น เพราะผักมีสารพิษตกค้างในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย
- (2) ไม่เป็น เพราะสารพิษสามารถขับออกจากร่างกายได้
- (3) เป็น เพราะสารพิษสามารถตกค้างและสะสมในร่างกายได้
- (4) เป็น แต่ไม่ทราบว่าจะเกิดจากสาเหตุใด

14. ถ้าบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้างเป็นเวลานานหลายปีติดต่อกันจะมีผลต่อร่างกายอย่างไร

- (1) ไม่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย เพราะสารพิษสามารถขับออกจากร่างกายได้
- (2) ท้องเสีย
- (3) โรคกระเพาะ
- (4) มะเร็ง

15. สิ่งมีชีวิตชนิดใดที่สามารถสะสมสารเคมีปราบศัตรูพืชในร่างกายมากที่สุด

- (1) ปลา
- (2) นก
- (3) วัว
- (4) มนุษย์

16. แม่ที่บริโภคผักที่มีสารพิษตกค้างและเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ลูกมีโอกาสได้รับสารพิษหรือไม่

- (1) ไม่มี เพราะสารพิษไม่สะสมในน้ำนมแม่
- (2) ไม่มี ถ้าแม่แข็งแรงดี
- (3) มี เพราะสารพิษที่สะสมในร่างกายแม่อาจถ่ายทอดผ่านทางน้ำนมแม่ได้
- (4) มี แต่ไม่ทราบสาเหตุ

17. อาการที่รุนแรงที่สุดจากการบริโภคผักที่มีสารพิษตกค้าง คือ

- (1) มีน้ครีษะ
- (2) อาเจียน
- (3) ผื่นแดงขึ้นตามตัว
- (4) ช็อค หหมดสติและอาจตายได้

ส่วนที่ ๕ ทักษะคิดของแม่บ้านเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

ถ้าให้แจ้ง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.ผักปลอดสารพิษไม่ควรใช้สารเคมีทุกชนิด รวมถึงปุ๋ยเคมีในกระบวนการผลิต					
2.แม้จะใช้สารเคมีเช่น ยาฆ่าแมลงหรือยาปราบวัชพืชในการปลูกผัก แต่ก็นำผักมาตรวจแล้วไม่พบสารพิษตกค้างเกินค่าความปลอดภัย ผักดังกล่าวควรเป็นผักปลอดสารพิษ					
3.หากปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมีใดๆ ในดินที่เคยมีการใช้สารเคมีมาก่อน ผักดังกล่าวควรเป็นผักปลอดสารพิษ					
4.การปลูกผักโดยไม่ใช้สารเคมีใด ๆ ไม่น่าเป็นไปได้ในปัจจุบันนี้					
5.ผักปลอดสารพิษควรมีราคาถูกกว่าผักทั่วไป เนื่องจากไม่มีการใช้สารเคมี					
6.ราคาของผักปลอดสารพิษในปัจจุบันแพงเกินไป					
7.คนรวยเท่านั้นที่ควรกินผักปลอดสารพิษ					
8.ผักปลอดสารพิษควรมีดินเล็ก ใบมีรูพรุนมาก					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
9.ผักปลอดสารพิษที่ต้นใหญ่ ใบไม่มีรูพรุน แสดงว่ามีการใช้สารเคมี					
10.ท่านยินดีซื้อผักปลอดสารพิษถึงแม้ว่าผักจะไม่สวยสดเท่าผักในท้องตลาดทั่วไป					
11.ผู้ที่รับประทานผักปลอดสารพิษควรเป็นเด็กสตรีที่ตั้งครรภ์หรือคนชราเท่านั้น					
12.คนในเมืองหลวงเช่นกรุงเทพฯ ควรกินผักปลอดสารพิษมากกว่าคนในชนบท					
13.ผักปลอดสารพิษที่จำหน่ายทั่วไปมิให้เลือกน้อยชนิด					
14.แหล่งจำหน่ายผักปลอดสารพิษในกรุงเทพฯ มีมากเพียงพอแล้ว					
15.ร้านขายผักปลอดสารพิษที่โฆษณาทางทีวี หนังสือพิมพ์ มีความน่าเชื่อถือกว่าร้านขายผักปลอดสารพิษที่ไม่มีการโฆษณาทางทีวีหรือหนังสือพิมพ์					
16.ร้านที่เปิดขายผักปลอดสารพิษไม่จำเป็นต้องมีการควบคุมจากหน่วยงานใดๆ อาศัยความซื่อสัตย์ของผู้ขายก็เพียงพอ					
17.ถ้าท่านต้องการบริโภคผักปลอดสารพิษ แต่ระยะทางที่ไปซื้ออยู่ไกล ท่านจะซื้อผักทั่วไปบริโภคแทน					
18.การรับประทานผักปลอดสารพิษ ควรรับประทานเฉพาะที่มีโอกาสเท่านั้น					
19.ถ้าล้างผักทั่วไปให้สะอาด ไม่จำเป็นต้องกินผักปลอดสารพิษก็ได้					
20.ท่านไม่ค่อยมั่นใจว่าผักที่จำหน่ายในร้านผักปลอดสารพิษจะเป็นผักปลอดสารพิษจริง					
21.การประชาสัมพันธ์เรื่องผักปลอดสารพิษในปัจจุบันมีเพียงพอแล้ว					
22.การควบคุมมาตรฐานผักปลอดสารพิษ โดยส่วนตัวอย่างผักมาตรวจ มีความน่าเชื่อถือมากกว่าการให้เกษตรกรผู้ปลูกผักควบคุมการใช้สารเคมีกันเอง					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
23. ผักปลอดสารพิษที่เชื่อถือได้ควรมีมีตรารับรองจาก ทางราชการเท่านั้น					
24. การล้างผักปลอดสารพิษควรล้างเพียงน้ำเดียวก็พอ เพราะปลอดสารพิษอยู่แล้ว					
25. ท่านรู้สึกปลอดภัยถ้าได้รับประทานผักปลอดสารพิษ					

ส่วนที่ 7 ข้อเสนอแนะของแม่บ้านเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ

1. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไรเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ ในเรื่องเกี่ยวกับ

- 1) แหล่งจำหน่าย
- 2) ราคาผัก
- 3) คุณภาพผัก
- 4) อื่น ๆ ระบุ

2. ในอนาคตท่านคิดจะบริโภคผักปลอดสารพิษต่อไปหรือไม่

- บริโภค เพราะ
- ไม่บริโภค เพราะ
- ไม่แน่ใจ เพราะ

ภาคผนวก ข การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การวิเคราะห์ดัชนีความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้

ข้อที่ (ใช้จริงข้อที่)	P_H	P_L	P_H+P_L	$P_H - P_L$	p	r
1. (1)	8	4	12	4	0.75	0.5
2. (2)	7	4	11	3	0.69	0.38
3. (3)	7	1	8	6	0.5	0.75
4. (4)	8	5	13	3	0.8	0.38
5. (5)	7	5	12	2	0.75	0.25
6. (6)	8	5	13	3	0.8	0.38
7. (7)	5	2	7	3	0.44	0.38
8. (8)	5	1	6	2	0.38	0.5
9. (9)	7	4	11	3	0.69	0.38
10. (10)	5	1	6	4	0.38	0.5
11. (11)	8	5	13	3	0.8	0.38
12. (12)	7	4	11	3	0.69	0.38
13. (13)	8	4	12	4	0.75	0.5
14. (14)	8	5	13	3	0.8	0.38
15. (15)	7	2	12	6	0.56	0.63
16. (16)	7	5	12	2	0.75	0.25
17. (17)	4	1	5	3	0.31	0.38

ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.2- .08 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำนวน 17 ข้อ $\Sigma X = 329$, $\Sigma X^2 = 3,873$, $n = 30$, $K = 17$

หาคะแนนรวมของความแปรปรวนได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 S_X^2 &= \frac{n \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{n(n-1)} \\
 &= \frac{(30 * 3,873) - (329)^2}{30(30-1)} \\
 &= \frac{116,190 - 108,241}{870}
 \end{aligned}$$

$$S_X^2 = 9.14$$

$$\begin{aligned}
 \text{หา K-R 20 , } r_{tt} &= \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma pq}{S_X^2} \right\} \\
 &= \frac{17}{17-1} \left\{ 1 - \frac{3.08}{9.14} \right\}
 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ (r_{tt}) = 0.70

แสดงค่า t-test ของแบบวัดทัศนคติจำนวน 25 ข้อความ

ข้อที่	ค่า t-test
1	3.051
2	3.361
3	2.729
4	2.018
5	2.758
6	7.891
7	2.084
8	3.207
9	2.828
10	5.167
11	2.006
12	1.93
13	2.147
14 * *	-1.528
15	2.256
16	1.79
17	3.361
18	3.473
19	3.326
20	3.211
21	1.784
22	2.397
23	2.049
24	4.32
25	2.263
26	1.93
27* *	0

* * หมายถึง ข้อความที่ไม่ต้องการ

ค่า t-test ของแบบวัดทัศนคติใช้ข้อที่มีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติจำนวน 25 ข้อ

$$\Sigma X = 2,580, \Sigma X^2 = 225,286, n = 30, K = 25$$

หาคะแนนรวมของความแปรปรวนได้ดังนี้

$$\begin{aligned} s_x^2 &= \frac{n \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{n(n-1)} \\ &= \frac{(30 * 225,286) - (2,580)^2}{30(30-1)} \\ &= \frac{6,758,580 - 6,656,400}{870} \end{aligned}$$

$$s_x^2 = 117.45$$

หา K-R 20 , r_{tt}

$$\begin{aligned} &= \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\Sigma pq}{s_x^2} \right\} \\ &= \frac{25}{25-1} \left\{ 1 - \frac{24.1}{117.45} \right\} \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติ (r_{tt}) = 0.83

ภาคผนวก ก

การเปรียบเทียบราคาสักในตลาด ซุปเปอร์มาร์เก็ต และผักจากร้านค้าผักปลอดสารพิษ

สำรวจในช่วงวันที่ 25-30 ก.ค. 2537 โดย นางสาวสัจจิต ศิรินันท์

หน่วย : ราคา/กิโลกรัม/บาท

ชนิดผัก	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
กินใบ												
กวางตุ้ง	10	10	12	18	12	35	25	11	30	30	35	10-15
คะน้า	14	14	10	16	12	35	-	19	36	30	35	16-20
ชะอม (ก่าละ)	5	5	15	-	7	-	-	6.50	60	-	65	-
ตำลึง (ก่าละ)	5	5	14	-	5	5	-	8	35	-	-	4
ผักกาดฮ่องเต้	-	12	12	-	-	-	-	-	40	-	-	-
ผักกาดหอม	12	10	25	24	19	46	-	24	40	-	-	15-16
ผักบุ้งจีน	12	10	13	14	13	25	-	22	25	30	30	8-10
กระหล่ำปลี	15	15	12	27	25	30	25	22	40	-	-	12-18
ผักกาดฝูย	-	25	13	-	43	-	18	25	45	-	-	-
สลัดแก้ว	-	80	40	70	-	-	65	70	50	-	-	-
ผักกาดขาว	15	20	16	27	20	30	-	18	40	-	-	10-12
ผักผล												
ถั่วฝักยาว	-	22	15	43	36	40	-	39	40	50	40	15-20
มะเขือยาว	15	15	10	25	22	35	22	28	20	37	30	8-13
ข้าวโพดฝักอ่อน	24	24	40	32	-	-	-	16	40	37	-	-
บวบเหลี่ยม	10	10	12	22	12	30	22	19	20	-	25	-
ฟักเขียว	10	8	10	15	12	16	15	15	20	20	-	8-13
มะเขือเปราะ	10	25	10	25	16	30	-	22	25	-	-	-
แตงกวา	12	12	10	16	19	30	25	22	30	-	-	12-15
มะระ	18	20	15	28	25	35	29	33	30	-	-	-
แครอท	45	45	40	49	65	75	55	43	45	-	-	17-20
ฟักทอง	-	12	12	-	20	35	22	24	20	-	-	9-10
มะเขือเทศ	22	25	20	-	32	60	39	36	35	-	-	18
ถั่วลันเตา	-	70	70	-	108	90	-	90	50	120	-	-
มะเขือพวง	25	25	35	-	-	-	-	40	25	-	-	-
หัวไชเท้า	10	12	12	19	15	30	22	22	40	20	-	10
กินดอก												
ดอกแค	-	14	35	-	-	-	-	43	25	-	30	-
บร็อกเคอรี่	-	45	35	67	60	70	55	72	45	-	-	-
ดอกกระหล่ำ	-	25	35	45	39	45	-	43	45	-	-	13
ผักเครื่องเทศ												
กระเพรา(ก่าละ)	2	2	2	-	2	-	2	5	40	-	-	1
โหระพา (ก่าละ)	2	2	2	-	2	2	2	3	40	-	-	-
ผักชี (ไทย)	30	30	35	-	43	70	-	90	65	-	-	20
พริกขี้หนู	20	10	25	-	-	80	-	56	75	70	80	30
พริกขี้พริกเขียว	20	20	-	-	-	100	-	-	65	-	-	-
พริกขี้พริกแดง	-	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
พริกขี้พริกเหลือง	-	40	45	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มะนาว (ลูก)	1.50	1.25	1.50	2	2	3	2	3	-	-	-	1
มะกรูด (ลูก)	1.50	0.75	1.50	1.50	2	2	2	2.50	-	-	-	-

หมายเหตุ : หมายเลขต่าง ๆ แสดงถึง ...

ตลาดสด

1. วงเวียนใหญ่ เขตคลองสาน
2. สามย่าน
3. รามอินทรา กิโลเมตรที่ 7

ซูเปอร์มาร์เก็ต

4. เดอะมอลล์ รามคำแหง
5. เมอร์คิส ปิ่นเกล้า
6. พาต้า ปิ่นเกล้า
7. ดั่งฮั่วเส็ง ธนบุรี
8. เดอะมอลล์ ท่าพระ

ร้านค้าปลีกปลอดสารพิษ

9. กลุ่มกรีนเนต
10. ร้านกรีนการ์ดเซ็น
11. ร้านอรุณ
12. ร้านพลังบุญ

ภาคผนวก ง

สถานที่จำหน่ายผักปลอดสารพิษ

ชมรมมังสวิรัตแห่งประเทศไทย (บึงกุ่ม) 47/67 ชุมชนชวนชื่น ต.รามคำแหง สะพานสูง บึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10240 โทร. 3771868 กลุ่มกรีนเน็ต 1108 ซ.ศรีอ่อนรอด ถ.สุทธิสาร ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310 โทร 6936622 และ 2768023 ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม 21 ถนนเพชรแก้ว ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 72000 โทร. (035) 521-883 ร้านธรรมชาติ 81/4 ถนนทางเข้ากองบิน 41 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทร. (053) 200-002 มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท (วัดป่าคาราภิรมย์) อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ โทร. (053) 297-015 ศูนย์รวบรวมสินค้าปลอดสารพิษอิมบูญ ภายในตลาดสี่แยก อำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ สวนผักไทย 2/4 หมู่ 3 ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จ.เชียงใหม่ 50120 โทร. (053) 491-792	ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน (RRAFA) 67 ซอยทองหล่อ 3 ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10110 โทร. 391-1771 ร้านกรีนการ์ดเด็น 151 ซอยศรีเวียง (หลังโรงพยาบาลเลิศจีน) ถนนเจริญกรุง เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500 โทร.238-1504 ชมรมพืชผักและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หน้าภัตตาคารเสริมมิตรเชิงศูนย์การค้าผ้าป่าปิ่นเกล้า หรือติดต่อ 295 ซอยปกอรุณ 93 ถ.อรุณอมรินทร์ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600 โทร. 466-7905 , 465-1822 ศูนย์อาสาสมัครผู้เฒ่าในชมรมพิทักษ์ธรรมชาติ เดินที่หน้าตลาดสด อตก. ถนนกำแพงเพชร หรือติดต่อ 4/96 ซอยวงศ์สุด ถนนพหลโยธิน บางเขน กรุงเทพฯ 10200 โทร. 552-8153 , 552-5610 ร้านแต้มทอง 99/54-55 ถนนสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200 โทร. (053) 274-406
--	---

